

Tack för i natt!

– om litteratören Thure Sällberg

Syftet med detta exponat är att ge en bild av värnamobon Thure Sällbergs liv och jag gör det genom utdrag ur boken Tack för i natt, utgiven i december 2012. Den utmärkta boken av Sällskapet Thure Sällberg på 175 sidor kom bara några månader efter det att jag bestämt mig för att göra ett vykortsexponat kring Thure Sällbergs Värnamo. Grundtanken var att visa kanske 100 vykort från Värnamo åren 1898–1920 cirka.

Efter att ha läst boken valde jag att i stället följa boken och visa vykort som mycket väl skulle ha kunnat vara med i denna bok. De flesta vykorterna är från tiden fram till Thures bortgång 1908 men vissa kort är något yngre. De senare anspelar dock på Thures liv eller händelser, berättelser och personer som spelade en roll i hans liv och leverne.

Exponatet är uppdelat enligt de olika kapitel som finns i boken där det inte är numrering för de olika kapitlen. 1–40 anger sidorna i detta exponat. Inom parentes sidan i boken. Lite ovanligare kort har en röd ram (17 styck).

1. Prolog (9)
2. Det rann upp en litteratör i Nydala, så började det! (15)
4. I skolan i Jönköping (20)
5. Kalabaliken i Stenstorp (24)
7. I Värnamo 1881 med Bref till lokalposten (32)
9. Nykterhetskampen blir "Wärdig öfverste templar". Sällberg-epoken 1883–1887 (40)
11. Thure blir äkta man (56)
13. Folkhögskoletiden (62)
14. Fadern blev köpingens förste "stadsträdgårdsmästare" (64)
15. En tripp i Getapulien (67)

17. Nyhetskrönikören (72)
18. Hävdateknaren (76)
20. Thures skrivsätt (79)
21. Studentkamraterna, 25 år efteråt (88)
22. Tvenne vernamoprofessorer (93)
23. Första maj i Värnamo med Kata Dalström (102)
25. Världsutställningen i Värnamo 1903 (108)
28. Hemmet och familjen (116)
29. Eleonora Sällberg (120)
30. Thure fyllde 50 år och blir satt under förmyndare! (125)
31. Svägerskans dotter blir piga hos Thure och hamnar i fängelse (132)
33. Thures vänner och kollegor (141)
36. Sista striden, en seger för Thure S! (151)
37. Den hvita krönikan (155)
39. Yngste sonen drunknar i Munksjön (157)
40. Begravningen (164)

Utställare: Per Bunnstad

Kartan visar i huvudsak Jönköpings län med Värnamo, Nydala, Gränna med flera platser där Thure Sällberg verkade eller som hade en viktig del i hans skrivande och liv i övrigt.

Prolog

Introduktion

Det här är inledningen till utdrag ur den bok som skrivits av Ulf-Göran Helgesson och där även flera andra engagerat sig: Thomas Gustafsson, Cenni Frick och Sällbergs-släktingarna Peter Groning och Bengt-Olof Mattsson. Dessutom har Värnamo Hembygdsförening bidragit med historiskt tidningsmaterial och möjliggjort tryckningen.

Välkommen till 1800-talets Värnamo och folklivsskildraren Thure S! Efter den allmänna skolpliktens införande år 1842 uppstod i Sverige under 1800-talets andra hälft närmast fascination kring den allt mer utbredda läsekonsten. Den tog sig uttryck i efterfrågan och snabbt ökande utbud av tidningar, häften, kalendrar och böcker.

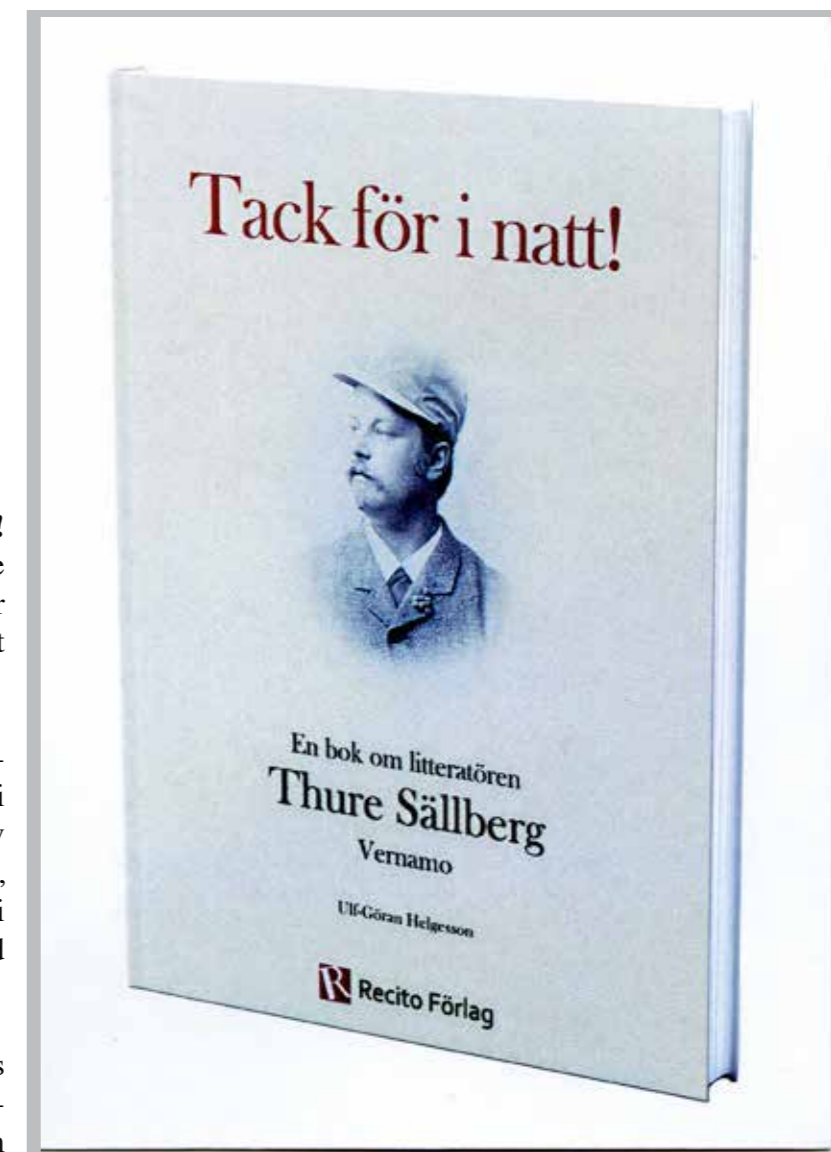
I Värnamo i västra Småland fanns vid denna tid en mästare och stilbildande inom genren lättsamma och humoristiska folklivsskildringar i kåserande form. Hans namn var Thure Sällberg. Han kallade sig själv litteratör, skrev under signaturen Thure S. och var under en lång tid, vid sidan om tidningsutgivning, representerad med roliga kåserier i ett 40-tal svenska tidningar och i flera svenskspråkiga tidningar bland emigranterna i Nordamerika.

Thure skildrade den egna bygdens folk, deras talesätt och vanor, deras liv i helg och vanor, deras liv i helg och söcken på ett sällsynt jordnära sätt. Han skrev så gott som alltid i jag-form och var med som huvudperson, åsyna vittne, medverkande eller lyckliggjord, i verklig identifikation med sina skildrade gestalter.

Han vrider och vänder på karaktärer och ortnamn men gör det så skickligt att läsarna engageras i att spekulera i vem bland dem det handlar om och om det verkligen kan vara sant.

Thure Sällberg förmedlade som nyhetsman tidsdoftande kåserier kring de märkliga uppfinningar och "nymodigheter" som förundrade befolkningen under 1800-talets andra hälft. Han berättar dråpligt om symaskinen, konstgödseln, veociper och järnvägsvagnarnas dragning likaväl som han skojar friskt om frälsningssoldater, separatister och politiska agitatorer.

En vårvinter för mer än hundra år sedan kan enligt honom denna förfärliga händelse ha ägt rum i den branta Klevaliden. Thures berättelse på fyra sidor i boken handlar om hur illa det kan gå en vinter i denna hala backe.

En bok om litteratören Thure Sällberg. Tryck: Thure Sällbergssällskapet 2013.

Värnamo från Klevaliden omkring 1910. Foto: Okänd fotograf. Förlag: K. Gustafsson.

Det rann upp en litteratör i Nydala, så började det!

I Nydala socken i Jönköpings län föddes den 14 november 1854 Carl Thure Sällberg. Hans far var trädgårdsmästare på Nydala, Samuel August Sällberg.

Hans mor och far hade mötts genom anställningar på Strömsbergs herrgård i Ljungarum och gift sig i Nydala 1861.

Thures barndom var både lycklig och spännande i Nydala. Även om Nydala vid den tiden var isolerat och nästan väglöst land kunde han få en försmak av den stora världen när han fick följa med sin far till Värnamo marknad.

Det sjöd av liv runt herrgården av dagsverkare, drängar, pigor och kuskar och det lille Thure hade utmärkta tillfällen att påverkas av de skiftande karaktärer som han sedan en dag skulle återskapa i sina krönikor och paschaser.

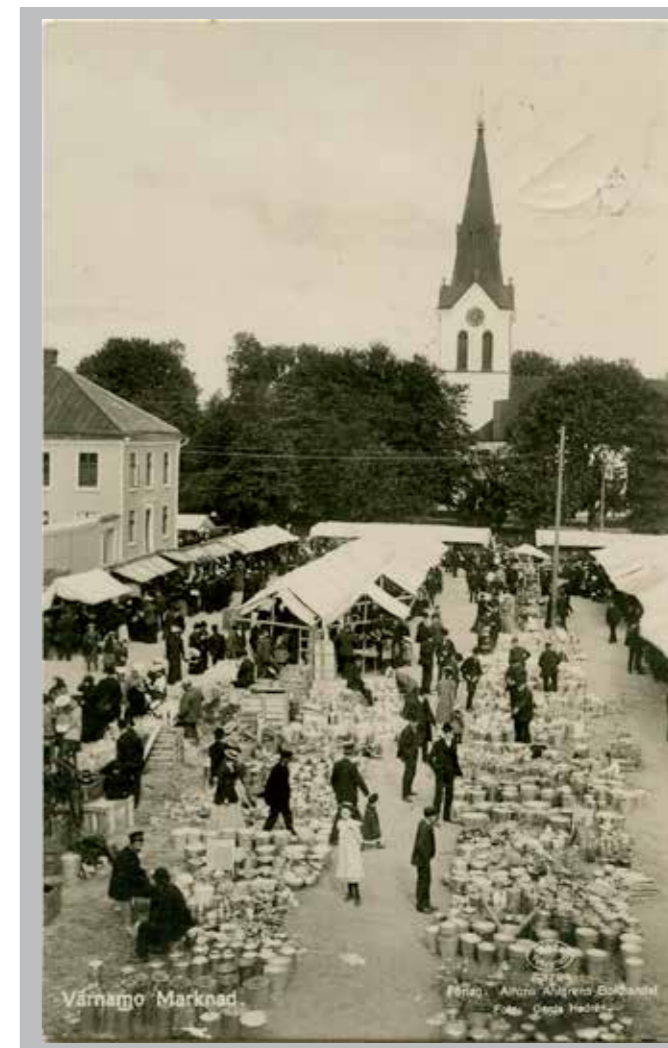
Med ständigt god tillgång till lekkamrater kunde han "leka gömme" runt murarna på det gamla Cistercienserklostret från 1100-talet, bada och meta i den fiskrika Rusken, snara gäddor på våren i tillrinnande bäckar eller hoppa i doftande klöverhö, hisnande högt, uppifrån takspännena i herrgårdsladugården.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902. Stämpel: 1903

Marknaden var ett folknöje och Thure skrev mycket om denna.

Foto och förlag: Okända omkring 1910. Stämpel: 1912

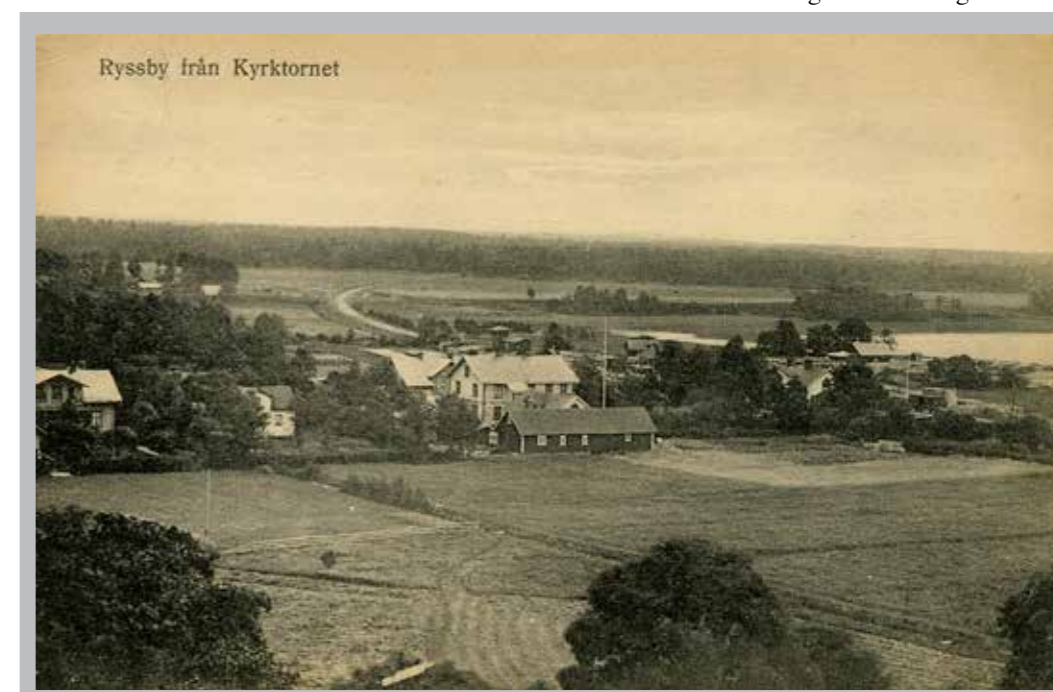
Det var först efter Thures död som marknaden hölls vid Kyrktorget, nära där Thure levde under sina år i Värnamo.

Foto: Gerda Hedrén cirka 1915. Förlag: Antons Ahlgrens

Man kan förmoda att Thure som liten grabb lekte vid Munkgrottan.

Foto: Okänd fotograf. Förlag: Säfsjö Bok- & Pappershandel omkring 1910

Familjen Sällberg flyttade 1864 till Ryssby.

Foto och förlag: Okända. Tryck: Svenska Litografiska AB, Stockholm kring 1910. Stämpel: 1916

Det blev nya ägare till Nydala och familjen Sällberg flyttade 1864 till Borsna säteri Ryssby i Kronobergs län. Här stannade de ett år för att fortsätta till Torps gård i Bankeryd.

Nästa flytt blev 1872 till Målskogs säteri, som i likhet med Torp och Borsna ägdes av släkten Lagerbielke. Nu blir Samuel August arrendator i stället för anställd.

Under vistelsen i Torp konfirmerades Thure den 29 maj 1870 och började på Jönköpings Högre Elementarläroverk, samma byggnad som i dag är Rådhuset i Rådhusparken.

Thures föräldrar möttes på Strömsbergs gård utanför Jönköping. Huvudbyggnaden är från 1600-talet och är i dag ett byggnadsminne. Gården bildades ur Ljungarums by och byggdes delvis av Jönköpings rike borgmästare Peder Gudmundsson Strömberg. Den gjordes 1666 till säteri av mågen Israel Ridderhjelm och utökades genom köp och byten av honom och hans son. Strömsberg innehades sedan genom arv eller köp av medlemmar av släkterna von Vicken, von Knorring, Hedercrantz, von Strokirch och von Essen.

Foto: Fotograf okänd. Import Vilén & Johansson, Borås kring 1902. Stämplat: 1907

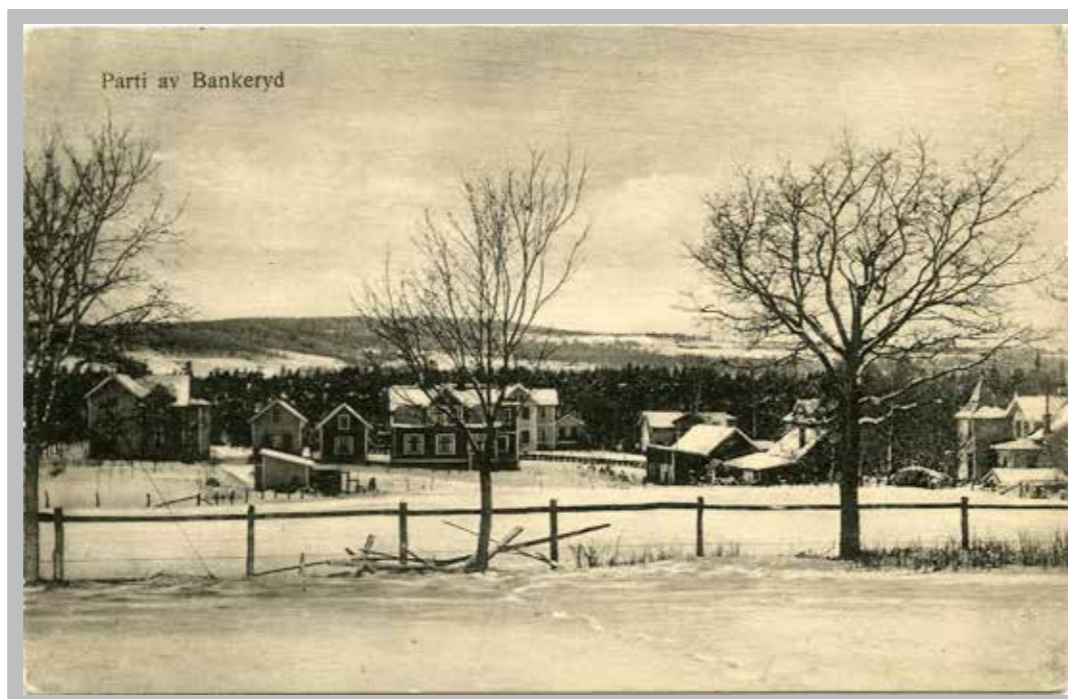
Thures far var en skicklig trädgårdsmästare: Han experimenterade fram en storskalig metod för odling av morötter där jorden efter djupluckring kupades upp i så kallade drillar så att morotsfröet efter sådd fick optimala förhållanden att gro tidigt och utvecklas väl. På Nydala producerades årligen på detta sätt omkring 1500 tunnor fodermorötter på en areal av fem tunnland. Metoden uppmärksammades av Ultuna lantbruksuniversitet och redovisades som ett föredöme i fackboken "Handbok i svenska jordbruket".

Foto och förlag: Okända omkring 1908. Stämpel: Uppsala 1911

Under familjen Sällbergs tid gästades den nye ägaren till Nydala av bland andra Otto von Bismarck.

Foto cirka 1910

Familjen bodde ett tag i Bankeryd och Thure talade en gång vid en predikan i kyrkan där. Om det skriver han:

Vi höll oss lite var så visa och lärda att vi icke aktade för rov att kliva upp i våra hemsocknars predikstolar, där vi uttydde skrifterna för det förbluffade folket och röto och dundrade väldeliga mot syndaeländet och otron och fördärvet bland våra föräldrars sockenmän.

Foto: A. Ohrlander. Förlag: Josef Carlsson. Tryck: Svenska Litografiska AB. Omkring 1913

Thure besökte Bankeryd, inte på en gård under studietiden, men väl kyrkan. Han var dock skriven ett tag i Bankeryds socken.

Foto och förlag: Okända kring 1902. Stämpel: PKXP No 6 1905

I skolan i Jönköping

Thure visade tidigt stora talanger i såväl skrivande som talande. Det var en sed att eleverna i de högre klasserna predikade under ferierna. Vid en predikan i Bankeryds kyrka talade han så värtaligt ”att ej blott hans mor och far, utan flertalet åhörare kände sig rörda till tårar, han hade verkligen anden”.

Efter studentexamen grunnade Thure mycket och ofta vad han ville bli, kanske präst som hans närmaste omgivning förutspått?

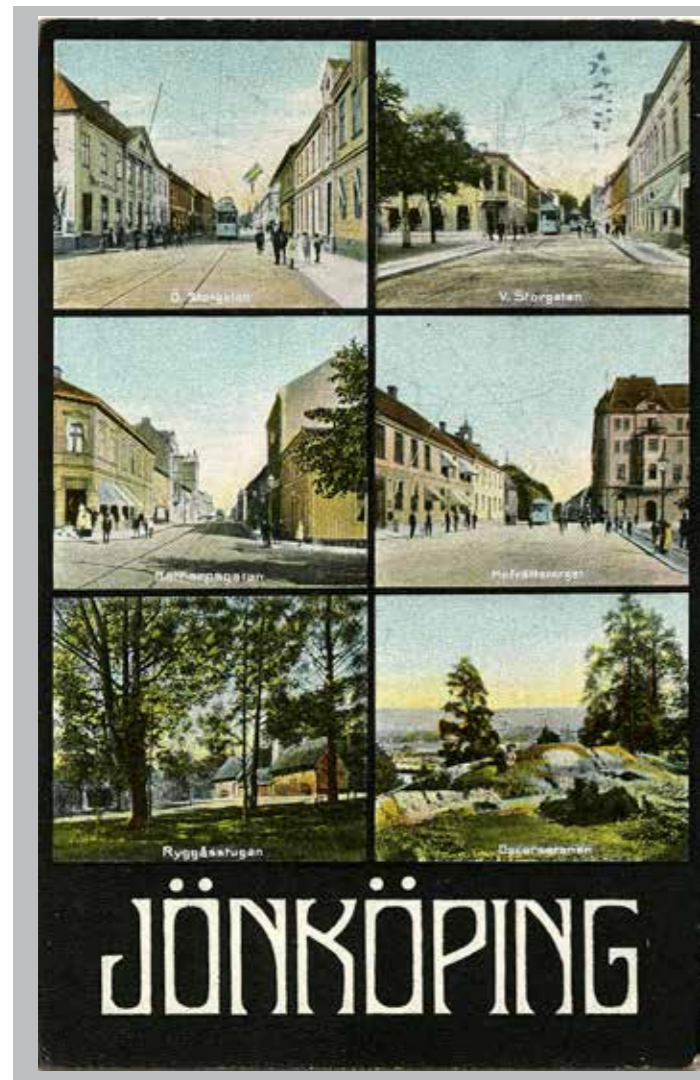
Det kom att bli något annat.

En vy över Jönköping om än lite senare än när Thure Sällberg studerade där. Thure skriver: *Men solen har redan lagt sig till ro bak "Vetterns" kullar och den mörka natten brett sin slöja öfver nejden och mitt papper, så att jag ej längre ser att skriva.*
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Emil Bergmans Bokhandel, Jönköping. Stämpel: PKXP 6 1898

Miljön i Jönköping, där Thure vistades under studietiden. Den 20 maj 1874 avlade Thure Sällberg studentexamen som latinare. Studentuppsatsen "Jemförelse mellan statshvälfningar i Sverige 1772 och 1809" renderade honom fem rättelser av lektor och betyget B, men det betyget fick för övrigt hela klassen på sina uppsatser.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Hanna Johansons Cigarraffär kring 1910. Stämpel: PKXP No 6 1911

Det fanns mycket i Jönköping om än inga spårvagnar eller stadspark när Thure studerade där.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Le Moine & Malmeström, Konstförlag Göteborg cirka 1906. Stämplat Jönköping 1909

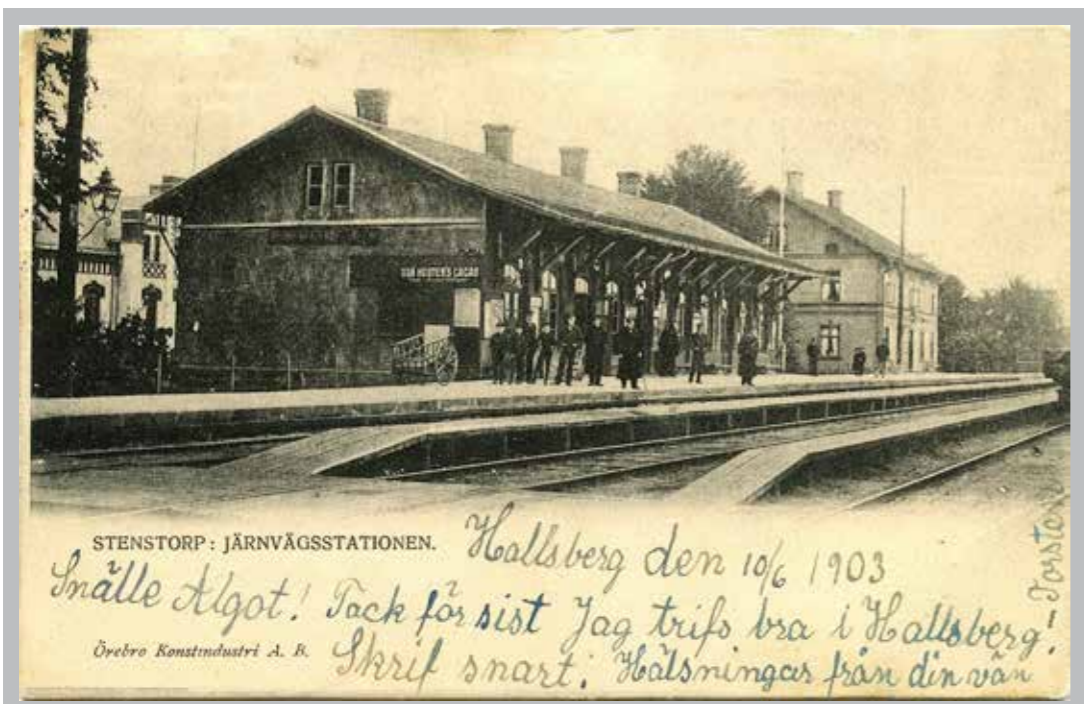

1870 började Thure studera i den byggnad som då 1870 var läroverk. Hans bästa ämne var följande där det blev AB: Kristendom, tyska, naturalhistoria, historia/geografi och flit. Han fick B i latin, grekiska, franska, filosofi och uppförande. Matematik var tydligen inget för unge Sällberg för där fick han C.
Foto: Fotograf och förlag okända omkring 1905. Stämplat 1910

Det finns antydningar från släktingar att Thure läst telologi i Uppsala, men han förekommer inte vare sig i universitetets studentmatriklar eller i Smålands nations matriklar. Trots det kan han mycket väl ha påbörjat en sådan utbildning utan att registrera sig. I alla fall var han osedvanligt bibelsprängd.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Alma Högstedts Pappershandel, Uppsala. Import omkring 1904

Kalabaliken i Stenstorp

I april 1876 fick Thure arbete i postexpeditionen i Stenstorp. Den fanns i stationshuset som hade byggts 1872–73.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Örebro Konstindustri A.B. Stämpel: 1903

Det går lätt att inse att Thure vantrivdes oerhört i Stenstorp redan från första stund. Här fanns inte en tillstymmelse till det glada studentliv han levde i Jönköping. Ändå syntes Thure försöka överleva tristessen för åtminstone lörens skull.

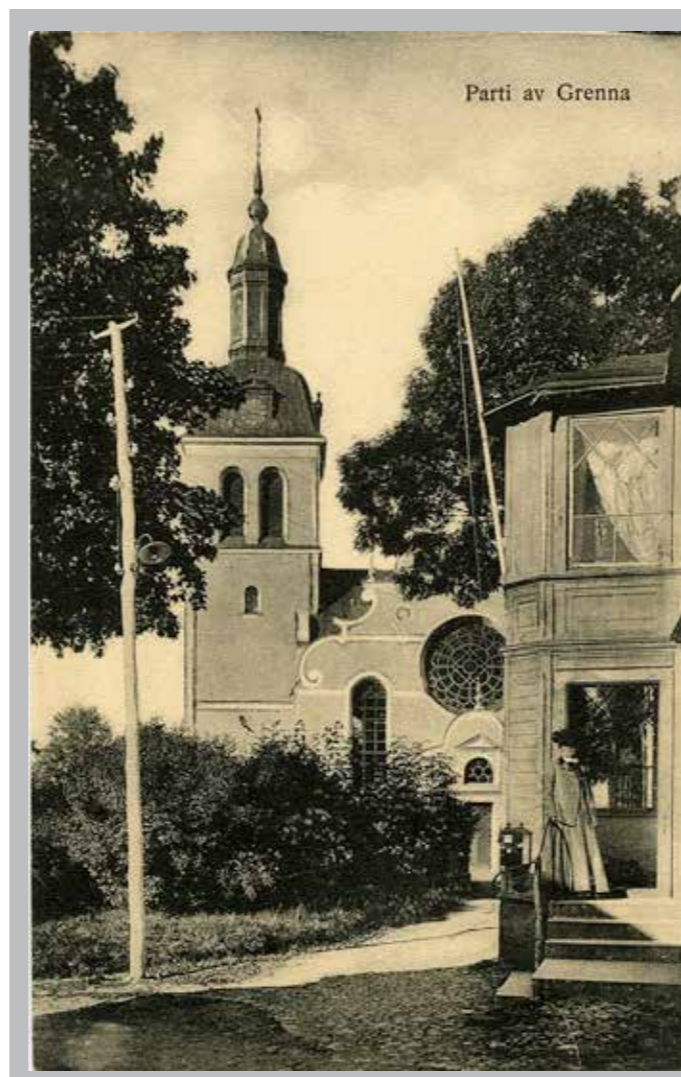
1875 började Thure arbeta vid postanstalten i Gränna som var granne med kyrkan.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Maria Zeifft omkring 1910

Thure går under jorden

Den 2 mars 1875 konstituerades han till "extraordinäre kontorsskrifare för övning i postgöromålen" vid postanstalten i Gränna. Samma år erhöll han erbjudande om anställning vid postexpeditionen i Marstrand, men avböjde troligen, eftersom han inte återfinns på denna plats i Postverkets arkivhandlingar.

I april 1876 blir Thure anställd som extra postbiträde vid den nya postexpeditionen i Stenstorp i Västergötland. Här blir han inblandad i oegentligheter och får avsked. En obekräftad uppgift säger att fadern ordnade undan honom ett tag, ungefär som när en piga blivit gravid. Gårdens namn är inte känt.

Postmästare Lundgrens fru Amelia på trappan till postgården vid kyrkan. Emil Lundgren (född 1849) var postmästare i Gränna 1897–1903.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: M. Zielfelts Bokhandel omkring 1905

Möjligen arbetade Thure vid postkontoret i Marstrand men det är inte belagt.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Vilén & Johansson, Borås. Stämpel: 1904

Efter Stenstorp finns det inte ett spår kvar av vad Thure tog sig för under de närmaste tre åren. Thure sägs ha stortrivts på den okända gården och blivit mycket kär i en flicka där som hette Anna och var 22 år. Thure var 24 år då. Det kan vara samma Anna som han skriver om i dikten Drömmeri, som infördes i Wernamo Tidning 16 september 1881.

Ett okänt kort från en gård någonstans i Sverige. Kanske var det här Thure vistades.

Foto: Fotograf och förlag okända omkring 1915. Ofrankerat

I Värnamo 1881 med Bref till lokalposten

Det är den 21 oktober 1881. Thure befinner sig i Värnamo köping. Hans far och mor och syster Sofia Lovisa har flyttat från sin senaste bosättning, Aretslöv i Jönköping, till folkhögskolan på Carldal.

Thure titulerar sig nu agent och skriver "Brev med lokalposten" till Wernamo Tidning som med honom som "andre lokalredaktör" snart får ny luft under vingarna.

Thure hade många liknelser, kanske påverkad av alla sådana i Bibeln. Han skriver exempelvis:
Du går i dina djupa tankar och innan du vet ordet af har du ohjelpigt vadat ut i Döda hafvet, hwars sumpiga vågor hufwa sig utanför målare Stålbergs hus.
 Foto: Fotograf okänd omkring 1900. Stämpel: 1903

I en krönika skriver Thure:
Men en tid derefter kom en lymmel och förkunnade att med middagståget från Halmstad skulle komma en cirkusmänniska som förde med sig en buffeloxe och en åsna.
 Foto: Fotograf okänd omkring 1905. Numrerat 2932 och det kan möjligen betyda att det är värnamobon J.A. Kindblom som fotograferat

Thure kåserar:
...hade en spjufver en gång inbillat hela Värnamo att professor Nordenskiöld skulle åka förbi här.
 Foto: Fotograf okänd omkring 1910. Förlag: National Birgerjalsg, 7, Drottningg 26 (Stockholm)

Thure skriver:
Jag känner mig i min själ att här icke fördölja hvad öfrigt så klarliga kan ses, nemligen att jernvägen icke längre sätter sitt ljus under ens skäppa utan låter det lusteligt skina i det rödfärgade stationshusets väntsal. Hell vår järnväg, hell!
 Foto: J.A. Kindblom omkring 1905

Thures far, mor och syster Sofia Lovisa lämnade 1881 Aretslöv på Bymarken utanför Jönköping för Folkhögskolan på Karlsdal i Värnamo.
 Foto och tryck; Jönköpings Lit. A.-B. omkring 1902

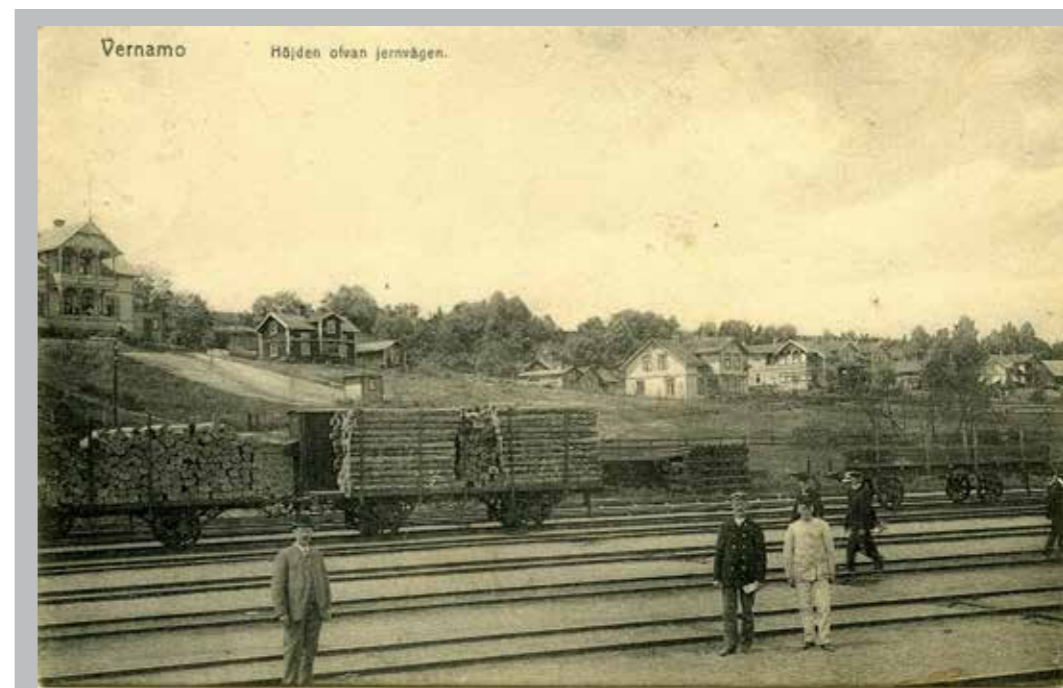
Tillsammans med den ett år äldre ungdomsvännen Axel Rydbeck uppstår en redaktion på Carlsdal och de båda kollegorna trivs tillsammans. Axel är redan dessutom lokalredaktör för Smålands Allehanda och skriver krönikor under pseudonymen ”Apollonoides”, en uppgift som Thure snart tar över. Med några få avbrott kommer han sedan att tillhöra Allehandas stab från 1881 till sin död.

Med sikte på att varje utgivningsdag fylla sju spalter kryddar Thure de dagliga notiser och ”överlevnadsannonser” med små, roliga krönikor-paschaser om personer och händelser i köpingen. Det är ett genidrag, läsarna tycker om den folksliga tonen och de roliga skvallerhistorierna om namngivna personer och kända platser, lätt skruvade för att inte röja identitet men ändå träffakra nog för att kittla nyfikenheten och hålla speklulationerna igång.

Thure skriver:

Vi andra sutto hemma och undrade om han skulle dricka kaffe hos Asproth eller om han möjligen skulle åka i gästgivaregårdens vagn till ”Stata” och taga sig en cognac. För öfrigt har jag ingenting att meddela, allt är sig likt och tiderna fortfarande bistra. Peningar äro sällsynta, affärerna dåliga, börsarne tomma, bagarbrödet mikroskopiskt, nöjena slut, cigarrerna illaluktande och godtemplarölet verkar som bittervatten och ricinolja. Stata var byggnaden som ses i slutet av gatan i bildens mitt, alltså Stadshotellet.
Foto: J.A. Kindblom omkring 1900. Stämpel: 1903

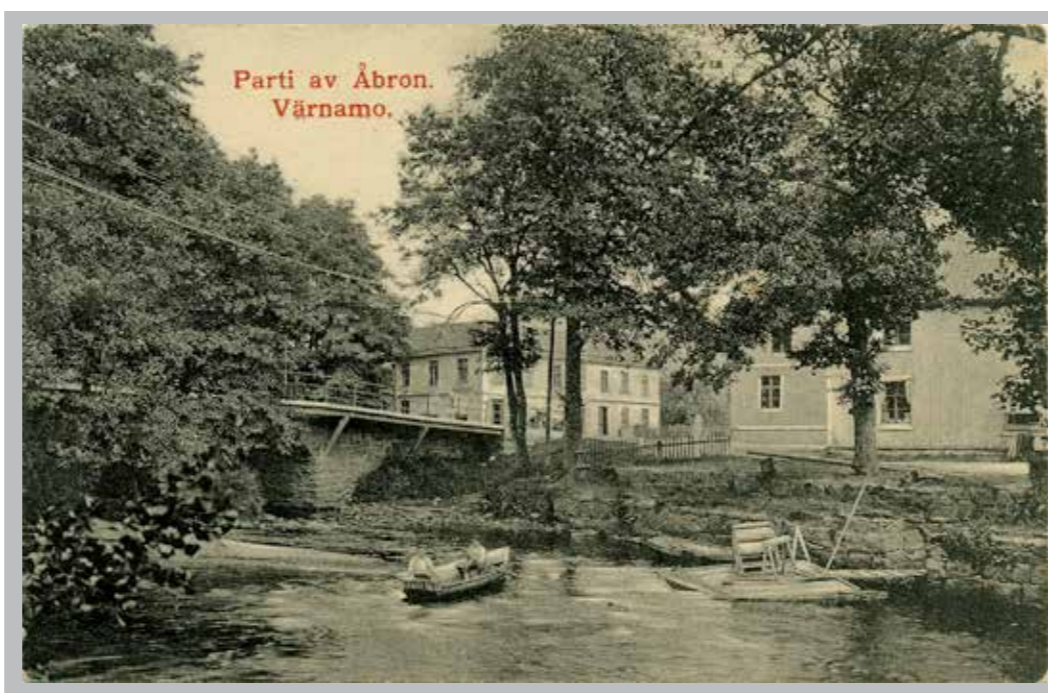
Thure skriver:

Det skulle just vara treftigt att exponera sig på Wernamo bangård för en elegant snälltågspublik sedan man först vadat genom Döda hafvet och blifvit genomblöt, på att den djupa Sahara-sanden som täcker öknen öster om stationshuset ännu ymnigare och ändå fastare må kunna fästa sig vid den stackars vandrarens ben.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: K. Gustafsson omkring 1910. Stämpel: 1912

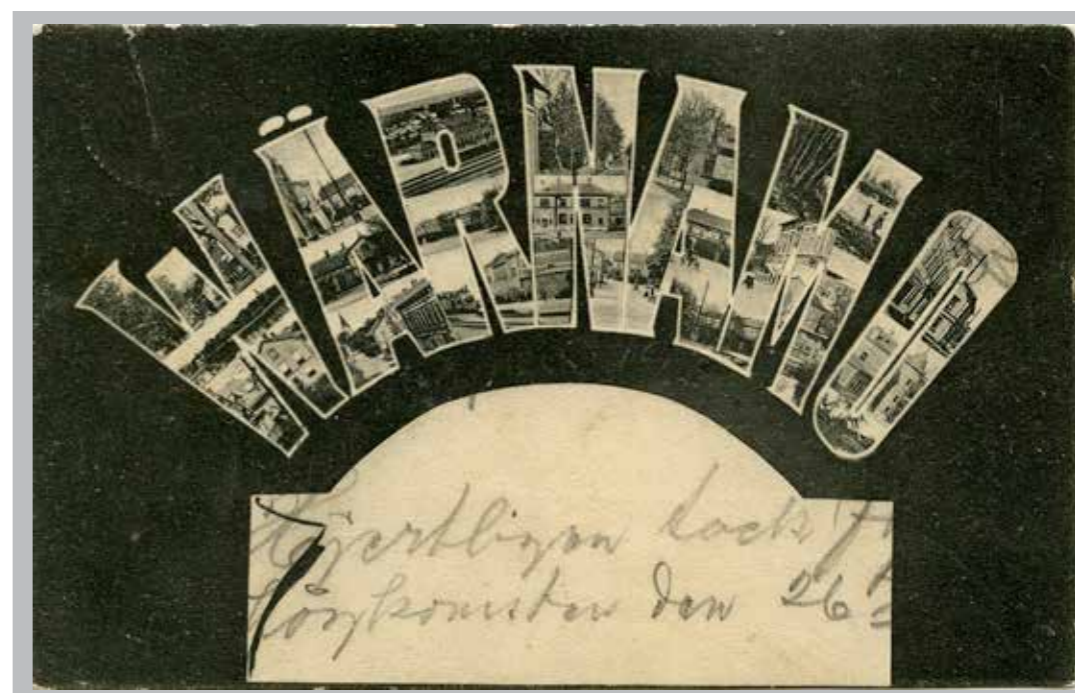
Thure kåserar:

En annan gång spreds här såsom en löpeld det ryktet att kronprinsen skulle draga denna vägen fram. Men det var blott sju af våra vackraste flickor som gingo ut för att se honom.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Okänt. Tryckt och stämplat 1905.

Thure skriver:

Men trots det sorgliga i tillvaron är min själ tacksam ty jag eger ingen aktie i Wernamo Ångslupsaktiebolag. Detta bolag bedrev under en kort tid trafik på Lagan från köpingen ut till sjön Vidöstern.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: K. Gustafson omkring 1910. Stämpel: 1918

Wernamo blev inte stad förrän 1920 men var tidigt stadslik och till slut lyckades man att få bli stad. Thure S skriver mycket lokalpartiotiskt om den stad han älskade och som i hans ögon närmast var en storstad.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Wernamo Cigarraffär omkring 1903. Stämpel: 1906

Thure skrev även allvarliga krönikor med sensmoral och uppbygglighet som också blev uppskattade, tack vare att de ”trovärdigt” utspelades i bygden.

Tidningsläsarna då som nu vill läsa om sig själva och sina bekanta och det begriper Thure tidigt. Han vet också vilken makt han besitter med sin penna, på ett humoristiskt sätt får han med detta vapen fart på köpingens styrande när det råder oordning i Värnamo

Wernamo Tidning läggs ned vid 1884 års utgång trots alla hans ansträngningar. Då växlar Thure snabbt över till att ägna Smålands Allehanda all kraft.

En syn som Thure säkert mötte många gånger även om han bodde nere i köpingen, ungefär där kyrkan syns. Thure skriver:

Gurglet är slut, polisfrågan är utsliten, skandalerna äro lyckligtvis tunnsådda, månskenet förbi, väderleken är fortfarande kylig och snälltågen märkeliga.

Thure bytte tidning till Smålands Allehanda:

Wernamo Tidning är död, leve Smålands Allehanda! Till alla svårigheter och frestelser för hvilka vi under julen varit utsatta, har nu också sällat sig sorgen över vårt eget, enda älskade organs, sorgliga frånfalle.

Foto: J.A. Kindblom kring 1900

Thure kåserar om något han verkar tycka mycket om: ...om Värnamo-frumtimbrets tjustkraf.

Privatfoto. Stämpel Värnamo 1916. Skrivet av Ellen Johansson som kanske är en av damerna på bilden. Mottagare är Axel Andersson i Torskinge.

Med sikte på att varje utgivningsdag fylla sju spalter kryddar Thure de dagliga notiserna och ”överlevnadsannonserna” med små, roliga krönikor-paschaser om personer och händelser i köpingen. Kanske sådana han mötte här på Storgatan, nuvarande Storgatsbacken.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1906

Stora Hotellet – som senare kom att heta Stadshotellet – var på flera sätt i centrum. Thure kåserade ofta om ”Stata” och om dryckenskap.

Våra källarmästare, vana som de äro och skickade som de också äro till att ”fylla”, fyllde äfven Döda hafvet. Hell därför äfven dem för detta stiligga ”fylleri”, vilket är ljufligt och skåda äfven för godtemplare!

Sålunda finnes för tillfället inget annat än godt att säga hvarken om järnvägen eller källarmästaren.

Foto: Fotograf okänd. K. Gustafssons förlag, Värnamo. Stämpel: 1910

Den gamla Åbron från 1837 ersattes av en ny 1942 som är den nuvarande. Här gick Thure säkert väldigt ofta.

Kanske gick han här och funderade på nya krönikor som den om i hans tycke Värnamobornas i hans tycke dåliga smak och brist på kultur.

Foto och förlag: J.A. Kindblom. Stämplat 1908

Nykterhetskämpen blir ”Wärdig öfverste templar”. Sällberg-epoken 1883–1887

I Värnamo flödade spriten ohejdat vid denna tid. Här fanns brännvinsbränneri i Carlsdal och Val-lerstad som kunde förse köpingens Gästgiveri och krogarna med närproducerad starksprit. Mellan Gästgivargården och Stata fanns en tid hela 26 spritutskänkningsställen och konsumtionen kulminerade vid marknadsdagarna.

Thure hade i verkligheten inte alls samma absoluta inställning till rusdrycker som sin far men fascinerades ändå av den amerikainspirerade nykterhetsrörelsen. Måndagen den 5 februari 1883 tog Thure det slutliga initiativet till att grunda en loge i Värnamo. Ett 40-tal personer samlades i köpman Emanuel Larssons hus bredvid Järnvägshotellet.

Thure brann verkligen för ordensrörelsen och blev snart rikskändis även i dessa kretsar genom mycket lästa och uppskattade krönikor i svenska godtemplartidningar under vinjetten På nykter kaluf.

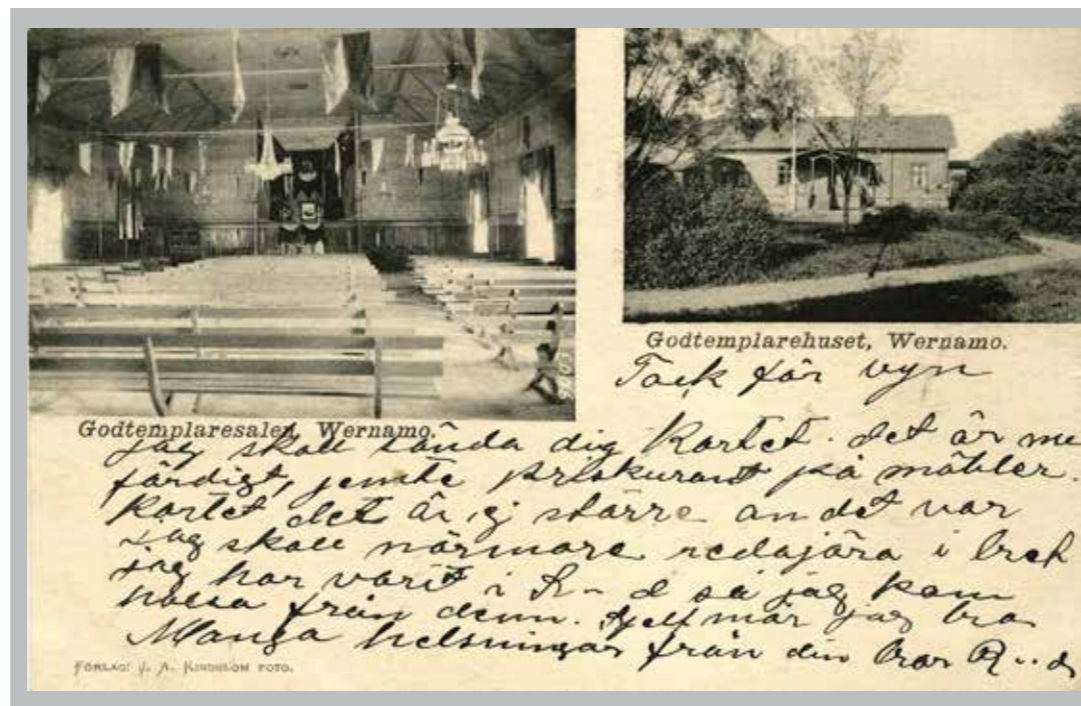
Trots att han lade ner ett enormt arbete så var allt inte bara frid och fröjd utan det började uppstå gnissel i maskineriet redan efter något år.

I logen fanns oliktankande, några ”läckte” ut i köpingen på ett negativt sätt om vad som avhandlades i logen. Men värst var att många, inklusive Thure själv, hade stora problem med att leva upp till nykterhetslöftet som var strängt, totalt avhållsamhet gällde.

Kärnan i logen var absolutister och dessa blev ordningsmän som lyssnade till både skvaller och förtal, bevakade och också angav de ”bröder och systrar” som förföll.

Detta irriterade Thure allt mer som nog ansåg sig ha fribevis för att kalasa emellanåt i gengäld för allt arbete han ägnade åt logen.

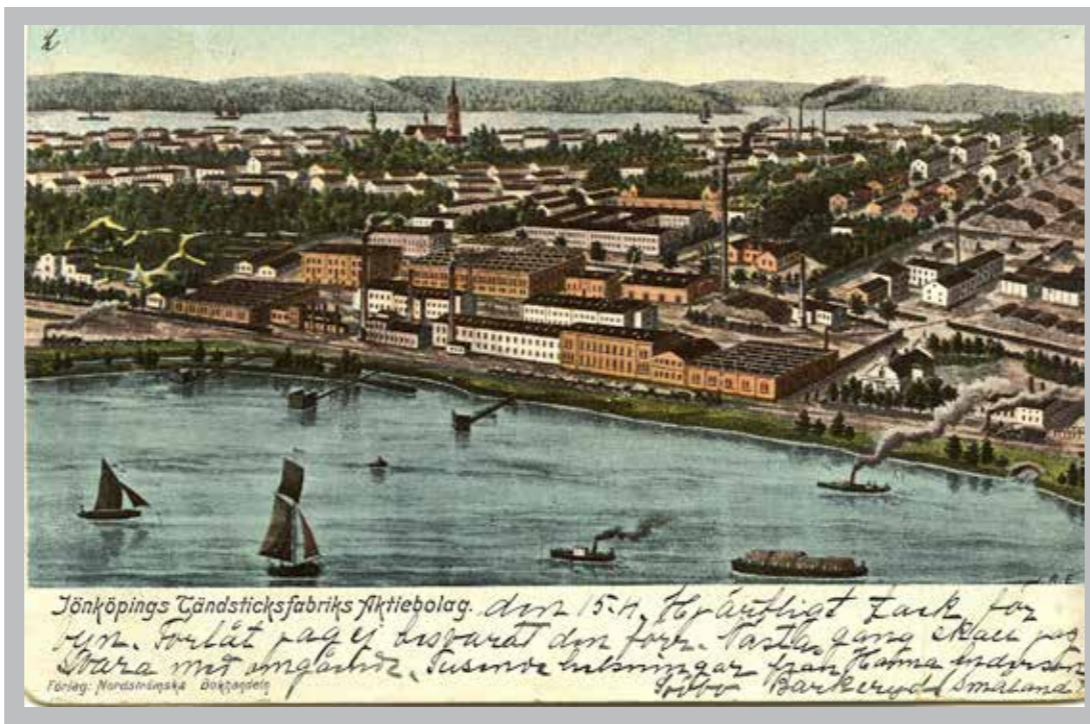
I augusti 1884 hotade han med att begära utträde och fick då ett svängrum som han framöver kom att utnyttja till bristningsgränsen.

Godtemplarna fick en stark ställning i Värnamo och det var till stor del Thures förtjänst. Logen antog namnet Framgång och redan vid bildandet skrevs 25 personer in som medlemmar, 19 herrar, två fruar och fyra fröknar. Thure skriver om hur det var i Värnamo:

Djupt nere i Småland ligger ett härad, som över allt land är omtaladt för fattigdom och karg natur. Magert och eländigt är där också, och jordbruket inom häradet mäktat knappast föda tredjedelen av dess invånare.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902. Stämplat 1904

Johan August Kraft var den som kom till Värnamo för att bilda en nykterhetsloge. 1880, när han var anställd som inspektor vid Jönköpings Nya Tändsticksfabrik, blev han ansluten till godtemplarrörelsens amerikanska gren och blev sedan rörelsens banföregångare och agitator.

Förlag: Nordströmska Bokhandeln omkring 1900. Stämplat: 1902

Thure bildade även en loge i Ölmeestad (Reftele). Thure berättar om spriten i bygden och om nykterhetsrörelsens framgångar:

...där finnes ändå trenne stora och märkliga krogar, så i det fallet står häradet framför grannbygderna.

Nu för tiden sitta de tre krögarna en smula trångt, som man säger, och de är inte fullt så feta, mosiga och ”rödgimlata i synen”, som de voro för en tio à tolv år se'n.

Foto: Waldemar Hermansson, Gislaved omkring 1906. Förlag: Okänt

Johan August Kraft var nykterhetsrörelsens banföregångare i Småland och han besökte Värnamo. Kraft var född 1837 i ett soldattorp i Ljungarums församling utanför Jönköping. Det sägs att han strax före 70 års ålder kunde summera totalt 6000 föredrag.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Granbergs Konstindustri-Aktiebolags Förlag omkring 1902. Stämplat 1905

Thure bildade samtidigt som Värnamo även loger i Gällaryd och Skillingaryd samt Ölme stad.

Thure hade själv stora problem att leva upp till nykterhetslöftet och var nära att bli utesluten flera gånger.

Vid ordensmötet den 10 april 1886 tvingades Thure be om förlåtelse för brutet nykterhetslöfte föranlett, som han påstod, ”av ordination vid sjukdom” och ville avlägga en ny förbindelse.

I oktober var Thure åter anklagad för samma brott och då förelåg samtidigt en skarp skrivelse med begäran om utträde från garvare Lundgren.

Thure är för stark för att uteslutas men fråntas ordförändskapet efter stor vända hos styrelsen. 1887 utesluts han definitivt. Det skulle senare visa sig att han aldrig kom över sveket och intrigerna från de så kallade ordensvännerna.

Thure skriver i ett kåseri:

– Vill I nu bilda en loge?

– Jo det kunde kanske inte va' så dumt, men då vilja vi åtminstone ha' permission te å suppa på Vernamo marken och på kreatursmöta i Gislaved; dä förordet vill vi då ha!

Efter några år gör Thure i sin tidning en tillbakablick från ett behjärtansvärt försök av logen Framgång att i sann pionjäranda rädda en försupen gardist. Han kallar berättelsen ”Gardisten”, några konturer af en drinkares lif.

Foto: Fotograf okänd. K. Gustafson förlag, Värnamo. Omkring 1906

Thure berättar om en ”Tjufva-Lundgren” som var inneboende ett tag under Vesthorja Lillegård och i detta område av stan går vägen upp till Västhorja.

Tjufva-Lundgren kan vara identisk med en Peter Niklas Lundgren, född i Sunnerbo härad 1825. Han blev dömd för förfalskningsbrott 1871 och häktad 1886 med samma brottsrubricering.

Till Värnamo hade han kommit 1877 och efter diverse flyttningar hamnade han som inneboende i lägenheten Vesthorja Lillegård.

Lundgren avled på Jönköpings cellfängelse 1886.

Foto och förlag: Okända omkring 1908. Stämplat: 1910

1903 byggdes detta pampiga hus i hörnet Storgatan-Lasarettsgatan och Thure S var kanske imponerad av huset. Det revs 1960 och året därpå stod det nuvarande huset klart i vilket Swedbank i dag residerar.

Foto: Fotograf okänd 1903–1904. Förlag: K. Gustafsson

Det berättas i boken om att spriten flödade ohejdat. En av platserna där det fanns ett brännvinsbränneri var Vallerstad strax utanför köpingen.

Foto: J. A. Kindblom omkring 1901. Stämpel: 1903

Thure berättar om försöken att rädda en försupen gardist som tillhörde Mossle rote. Kortet visar vägen ut mot Mossle.

Foto: Hanna Karlsson omkring 1905. Förlag: K. Gustafsson. Stämpel: 1919

Thure blir äkta man

Egentligen var nog Thure helt inställd på att vara och förbli en inbiten ungar. Men 1885, på årets näst sista dag, gifter sig Thure med kappsömmerskan Josefina Eleonora Liljander, född den 11 juli 1857 i Vetlanda utom äktenskapet.

Det är bråttom med bröllopet, Nora, som hon kallades, är gravid i nionde månaden och föder inom några veckor sonen Nils.

De nygifte bosätter sig i kvarteret Höken 77, fastigheten strax väster om kyrkan, som i förändrat skick finns kvar än i dag. Huset ägdes av veterinär-läkaren Carl Fredrik Daherg och var bland annat kontor och inlämningsställe för annonser till Wernamo Tidning sedan 1883. Troligen kom Thure hit redan då från Carlsdal och hade redaktion och boende i detta hus.

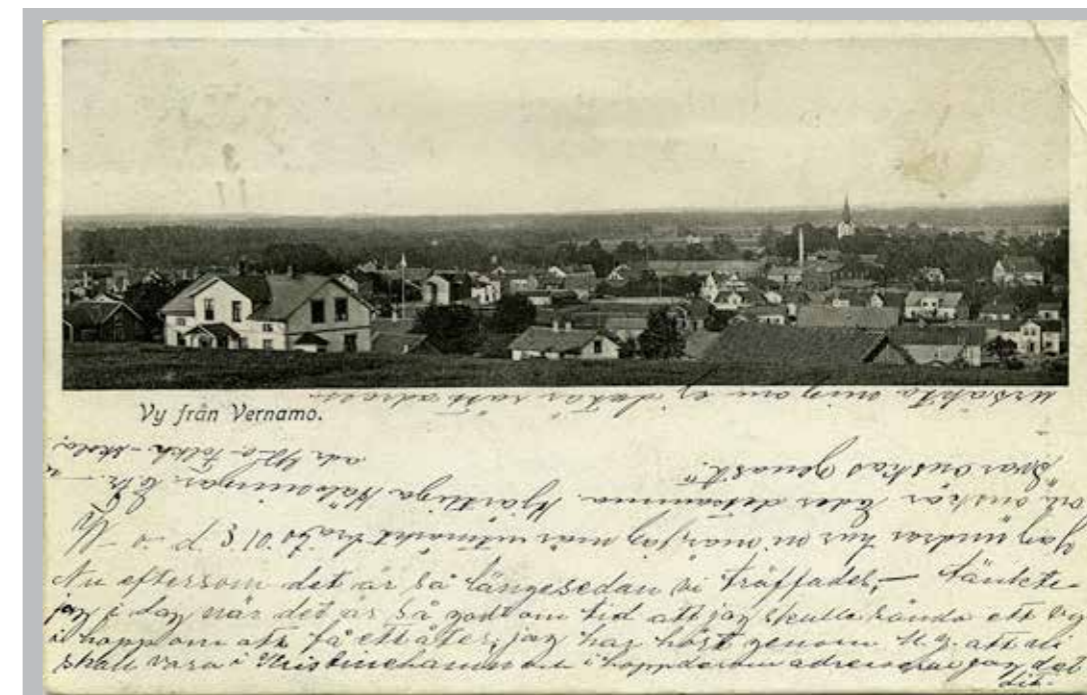

Thures svärmor var Inga Stina "Kristina" Petersdotter Björk från Hjelmseryd.

Fast frågan är ju om han hade önskat bli gift när man läser följande rader:

Frihet vill jag lofva som den bästa gåfva heter det visserligen och det må äfven anses för obegripeligt lyckligt, om man kan undvika att fastna i den äktenskapliga nätets fina maskor. Jag är villig att erkänna att detta hör till de mest afvundsvärd resultat i lifvet.

Foto och förlag: Okända. Stämpel: 1910 cirka

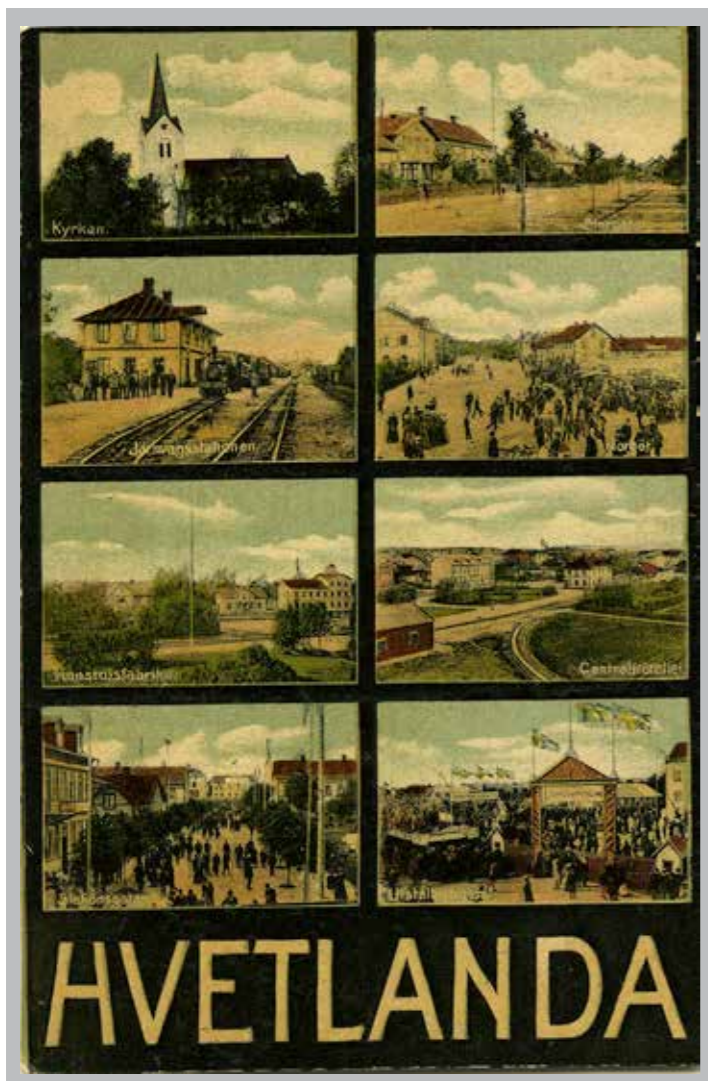

En vy från höjderna på öster ned mot Karlsdal och andra delar av köpingen där familjen bodde. Thure hade nu gift sig och diktade:

Ty rätt som det jag gick här och slog mina lofvar i öfverdåd och synd samt fladdrade såsom en fjärl från blomma hvit till blomma röd, så vardt jag, minsann, gift och fångad och fastskrufvad samt fick black om foten.

Straffet kom, Gu'nåde mig...

Foto: Hanna Karlsson. Förlag: K. Gustafsson. Stämpel: 1907

Thures hustru Eleonora var född i Vetlanda.

Förlag: H.V. Porats Bokhandel. Omkring 1908

Thures hustru Eleonora hade viss beröring med Asa varifrån hennes styvfar Peter Johan Liljander var född.

Foto: Eina Rydén, Årset omkring 1910. Förlag: Okänt

I huset närmast till höger bodde Thure med hustru men flyttade 1886 till ett hus vid nuvarande Stadshusets parkering.

Foto och förlag: J.A. Kindblom foto omkring 1903

1886 flyttar familjen till kvarteret Nejlikan – nuvarande Stadshusets parkering – och efter ytterligare ett år bosätter de sig på Röret 134 – nuvarande Röret 5 på Thure Sällbergsgatan.

1890 säljer före detta landsfiskalen Kristoffer Emanuel Wibbling sin fastighet bestående av ”trenne bebyggda, wälbelägna tomter” i kvarteret Pilen till redaktör Thure Sällberg för 5.500 kronor.

Den här fastigheten var inte alls okänd för Thure. Här bodde åren 1879–1884 hans nuvarande svärfar.

Det här var en klassisk vy i Värnamo. Allra längst bort skimtar nuvarande Gästgivaregården. I tornhuset bodde Thure S under cirka ett år innan familjen flyttade ett par hundra meter österut. Det här har knappast varit något tidningskvarter men man kan förmoda att Thure satt hemma och skrev.

Thure S hade blivit familjeförsörjare och måste lägga in en högre växel i skrivande för att bättra på ekonomin. Innan har han drygat ut den magra lokalredaktörslönen med att vara försäkringsagent, men nu har han i ett slag fått ytterligare två munnar att mätta. Dessutom måste han tygla sina känslor för alla de kvinnor han sorglöst uppvakat och flirtat med under sin ungarstid.

Foto: J.A. Kindblom. Stämplat: 1906

Tännögatan var närmast Thures egen gata. Han bodde strax intill. Det kan till och med vara Thure som går på vänster sida... Thures föräldrar bodde för övrigt vid korsningen Tännögatan - Lagmansgatan.

Thure med familj flyttar till ett nytt hem. En inte alltför vågad gissning är att den grundplåt banken ville ha, den lånades från fadern, Samuel August Sällberg, som följdriktigt snart flyttar in i ett av husen med Mariana och dottern Sofita Lovisa.

Thure kallar sig nu inte längre ”agent” utan byter till ”litteratör”. Denna titel behåller han i kyrkböckerna fram till 1902 då han skriver sig som ”redaktör”.

Foto: J.A. Kindblom omkring 1907

Storgatan öster om Åbron med Åbron en bit bort. Välkända kvarter för Thure S som bodde här ett tag.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Ester Anderson. Omkring 1910

Kungsgatan var ett tag namnet på nuvarande Storgatsbacken. Även om detta inte var Thures bostadskvarter så kan man förmoda att han ofta gick här, exempelvis till järnvägsstationen.

Foto och förlag: Oscar Hertzberg kring 1910

Mitt i hjärtat av Värnamo, Storgatan. Bortåt följer Åbron och ännu längre bort kyrkan.

Foto: Gerda Hedrén som var verksam i Värnamo 1913–1920. Förlag: Cigarrmagasinet, Värnamo. Stämpel: 1918

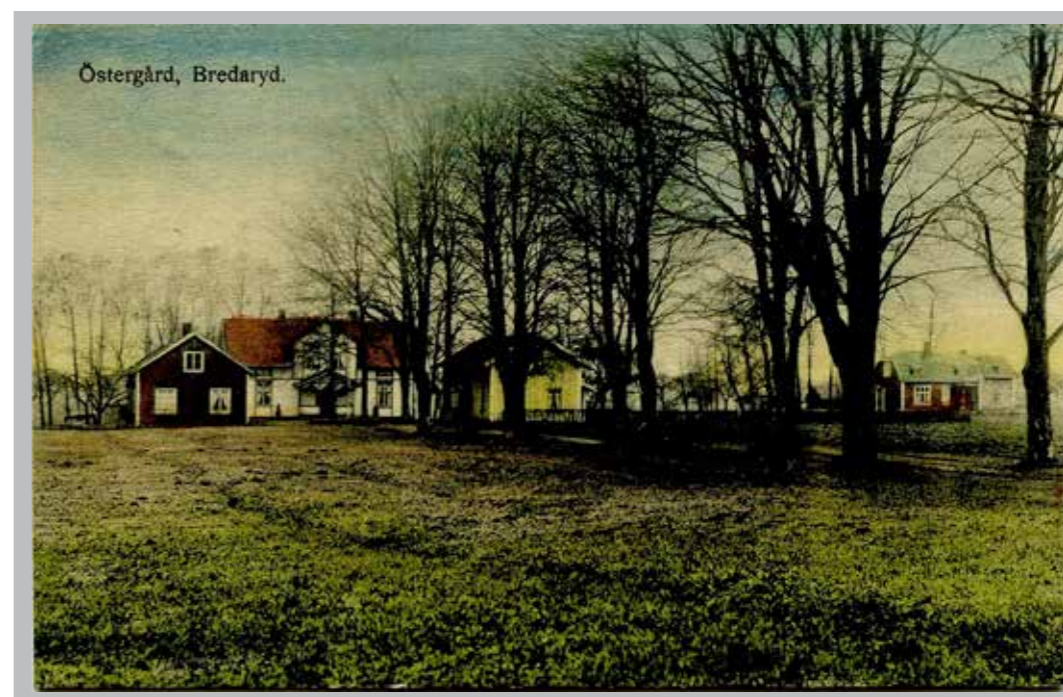
Folkhögskoletiden

När Thure definitivt lämnat arbetet med nykterhetslogen engagerade han sig i stället på allvar som lärare på Folkhögskolan eller Högskolan som den kallades i dagligt tal. Så när som på vinterkurserna 1892–1894 ingick han i vännen Rydbeckes lärarkår 1887–1903. Hans huvudämne var svenska språket i tal och skrift jämte skönlitteratur.

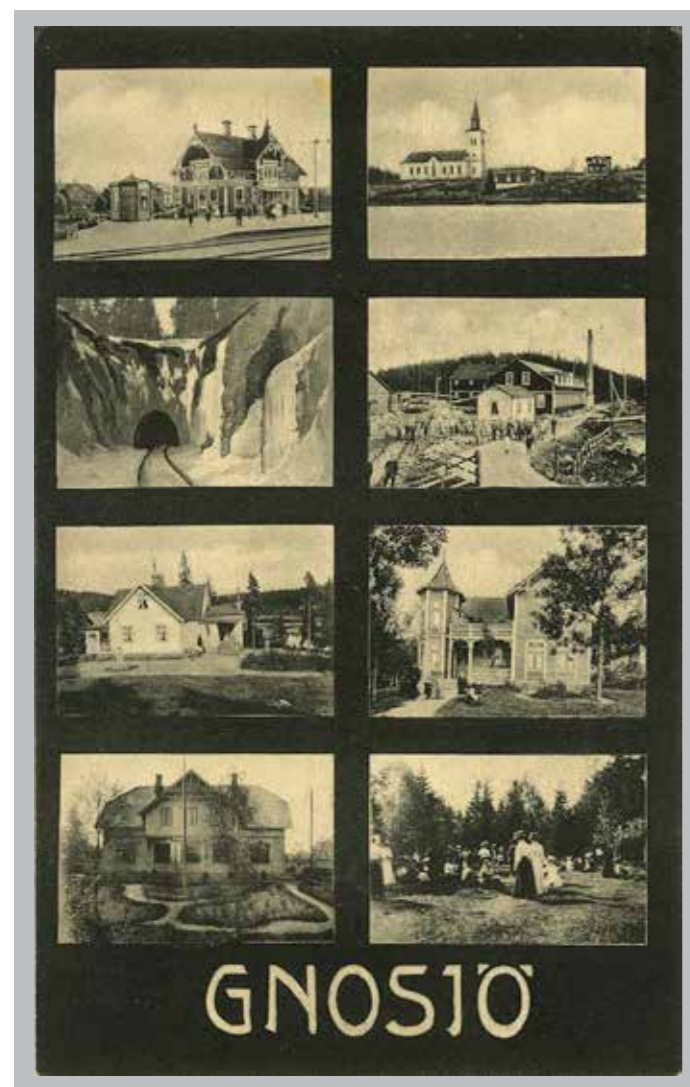
Det var inte helt enkelt för Thure att vara både lärare och journalist. I Rydbeckes efterlämnade brevsamling finns ett dråpligt brev från 1889 som skrevs i all hast när Thure ”fastnat” i Reftele för att skildra rättegången om kalabaliken i Bredaryd, ett byaslagsmål med rättsliga påföljder, och därmed inte kunde närvara vid morgondagens lektion på Högskolan.

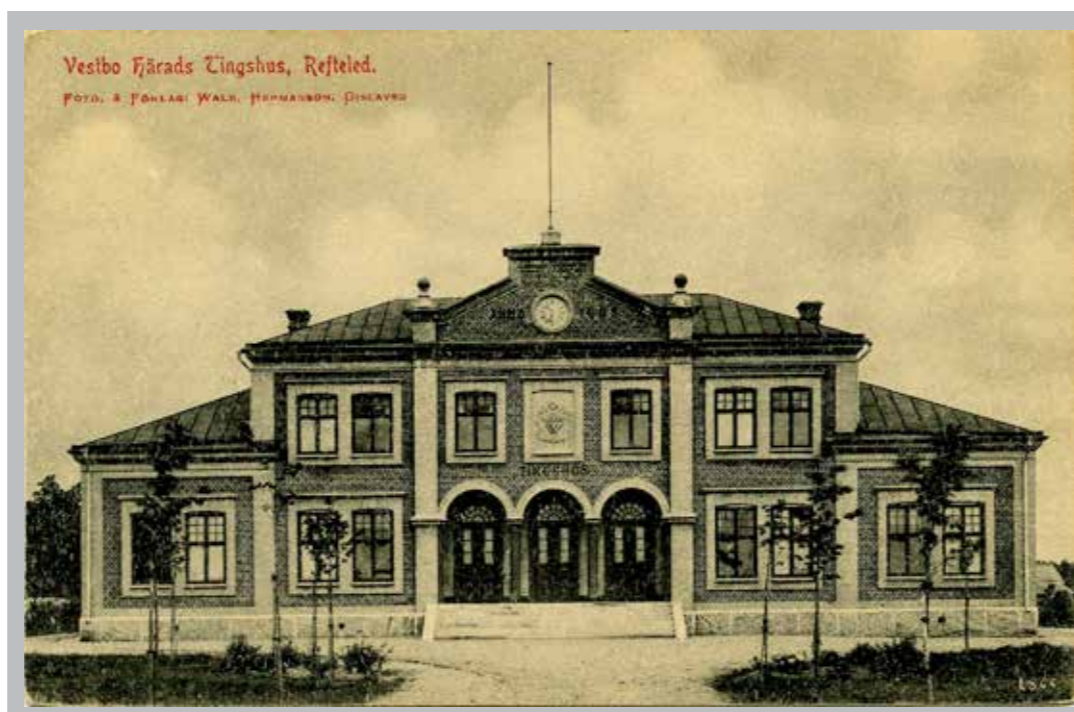
Thure S verkade till en början på Folkhögskolan. Det är nog ganska troligt att Thure finns med på denna bild, som troligen är tagen vid 25-årsjubileet 1901. Tidigare elever minns honom stå vid något av österfönsterna på gamla Folkhögskolan vid Mosslegatan och blicka ut över köpingens ännu fåtaliga hus i Carlsdalsområdet medan han improviserade någon diktamen. Foto och förlag: J.A. Kindblom. Skrivet: 1903

Thures berättelse om Kalabaliken i Bredaryd är skriven på hexameter. Ett utdrag: *Brännvinsuppfyllda bredarydsbor ränt knifvar i ryggen uppå flyende män från Kulltorps steniga höjder. Äfven en yngling från "Gnox" så när blifvit snöpt i bataljen hvilken vid Bredaryd stod den 14 mars uppå kvällen.* Foto: A. Ohrlander omkring 1915. Förlag: Aron Holmström. Stämpel: 1918

Thure S skriver om Gnox och det han syftar på är Gnosjö. Okänt förlag omkring 1910. Stämpel: 1912

Thure S kåserar bland annat följande om Reftele: *Du som har makt och är god försträck mig ett fåtal sekiner, annars åt helsicke bär och ej mer till "Refle" med mig.* Foto och förlag: Waldemar Hermansson, Gislaved 1905–1907. Stämpel: 1907

Om kalabaliken i Bredaryd skriver Thure bland annat: *Slagna av bojar i jern till händer och stubbiga fötter hjerningsmännerna nyss fördes till Ölmeštad ned.* Foto och förlag: Waldemar Hermansson, Gislaved kring 1910. Stämpel: 1912

Fadern blev köpingens förste ”stadsträdgårdsmästare”

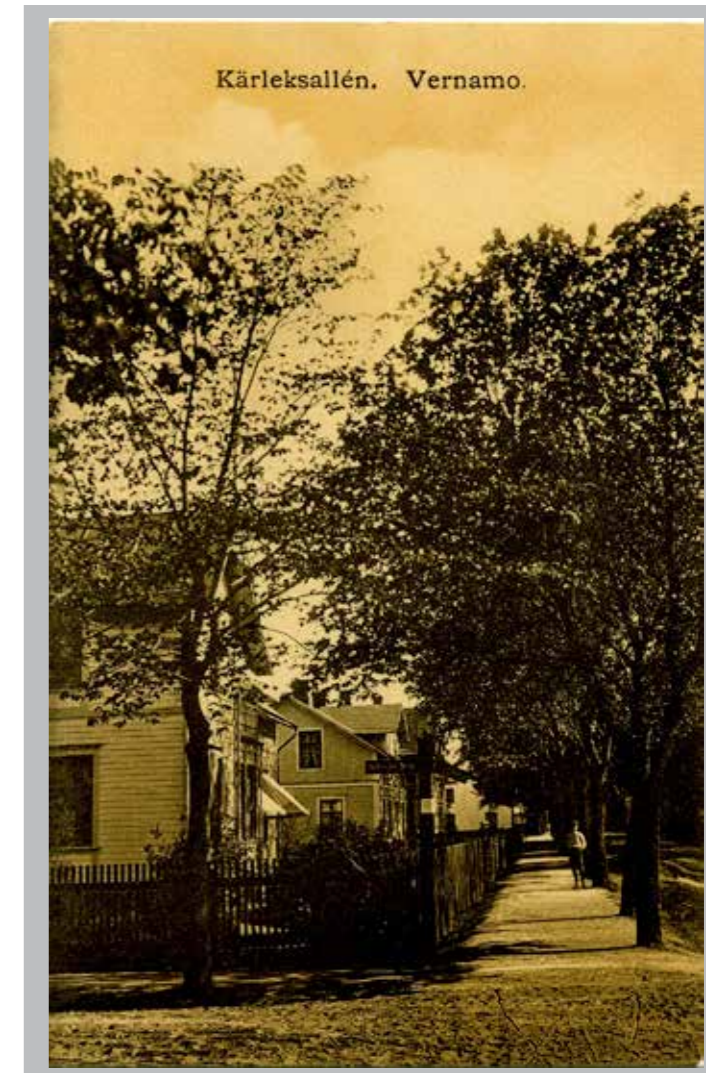
På Folkhögskolan har Thure under en lång tid både sin mor och far som arbetskamrater. Mariana Sällberg var husmor och Samuel August Sällberg var både vaktmästare och timlärare i växtodling, förökning, förädling och beskärning åren 1885 till 1902.

Samuel August hade efter trädgårdsmästartjänsten i Strömsberg och Nydala ”sadlat om” under Thures uppväxtår till inspektortjänster på större gårdar samt själv arrenderat jordbruk innan han bosatte sig i Aretslöv. Där fick han 1881 erbjudande om en nyinrättad befattning hos Hushållningssällskapet som länsträdgårdsmästare för Östbo, Västbo och Mo härad. Centralt för detta arbetsområde var Värnamo och samma år flyttade han hit och bosatte sig i Folkhögskolan i Carlsdal tillsammans med Mariana och dottern Sofia.

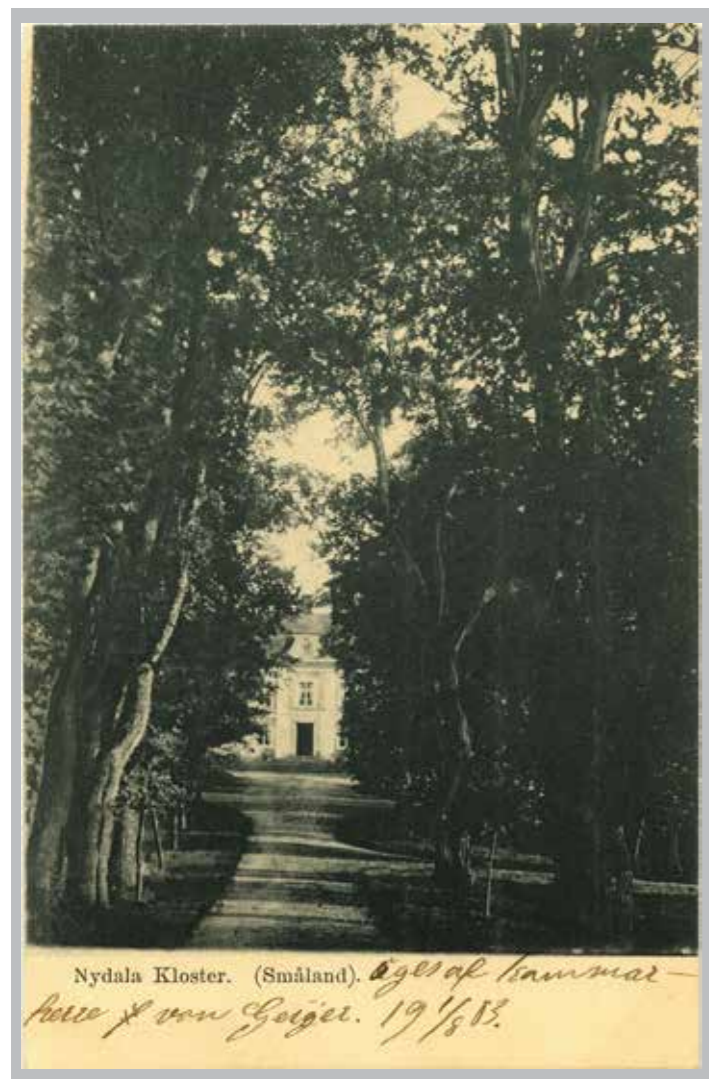
Samuel August blev också Värnamos förste ”stadsträdgårdsmästare”. Hans kanske mest kända projekt ute i köpingen var planteringen av Kärleksallén utmed Tännögatan. Detta var Värnamos huvudinfart från söder och allén skulle ge en ”stadslik” uppenbarelse.

Det står till och med Kärleksallén på detta kort från Tännögatan.
Foto och förlag: Okända omkring 1902

Kärleksallén var ett verk av Thures pappa
Foto och förlag: Ester Anderson kring 1910. Stämpel: 1912

Thures pappa var trädgårdsmästare i Nydala och senare i Värnamo.

Foto: Fotograf okänd. Förlag okänt. Stämpel: 1903

Samuel August Sällberg var djupt engagerad i fruktodling och trädgårdsplantering. Så här skriver han i Hushållningssällskapets årsberättelse:
Hågen för plantering börjar blifva allt lifligare och behofvet af ädla fruktträd gör sig allt mer gällande. Äfven den mindre jordbrukaren ser nu icke så noga på styfvern, blott han kan få goda och för fin jord anpassade fruktträd. Inom hvarje härad har derfor någon eller några börjat inse att det behof bör afhjelpas genom plantskolans anläggning. Inom Östbo har Herr Kapten Thor Ekenman på Hjelmershus redan några tusen träd äktade, hvadan fruktträdsbehofvet i denna ort snart torde blifva afhjelpat.

Foto och förlag: J.A. Kindblom kring 1905

Växter utanför Stadshotellet och här vandrade ofta Thure S.
Foto och förlag: Troligen J.A. Kindblom. Stämpel: 1904

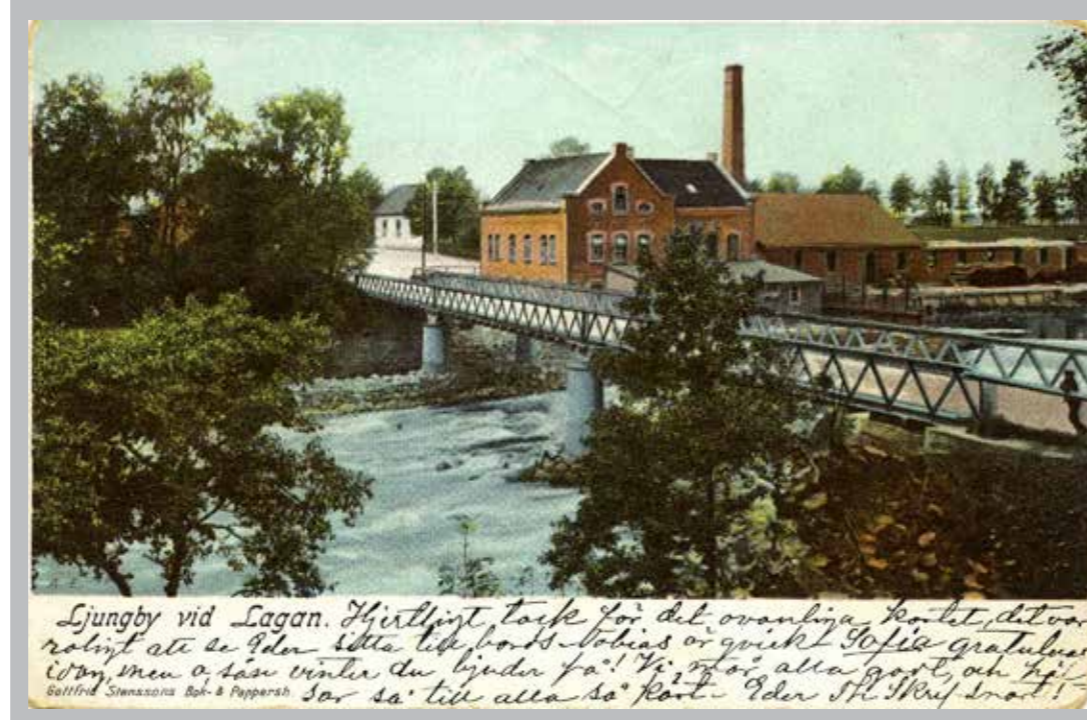
En tripp i Getapulien

Omkring 1885 gick publicisten och författaren Gustaf Alfred Aldén som ung och nybliven student till fots genom Småland. Vandrigen resulterade, förutom i en stor mängd insamlade föremål, en bok som fick titeln I Getapulien vandringar och forskningar i Smålands bygder. I boken gör Gustaf nedslag även i Värnamo och träffar ”kollegan” Thure Sällberg, vars paschaser också får ett litet utrymme i boken.

Thure tar intryck av idén och beslutar sig tio år senare att göra motsvarande ”forskning”, dock begränsad till Östbo och Västbo. Det resulterar i en artikelserie: En tripp i Getapulien, bygdebilder och sockenglimtar.

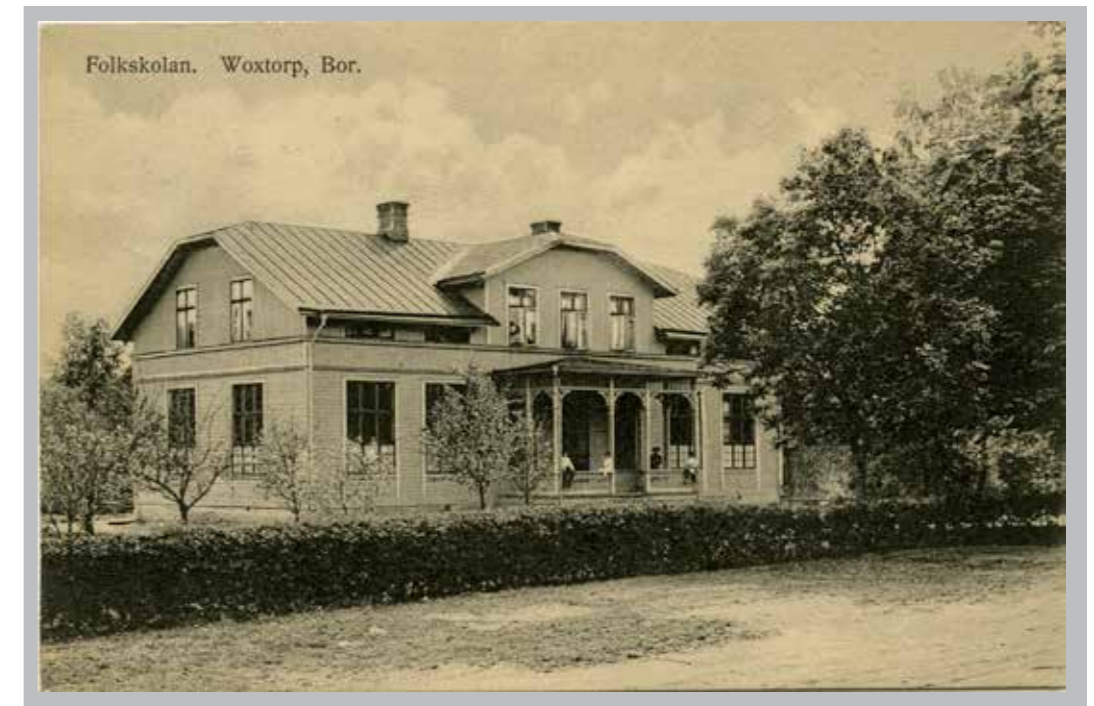
Thure blandar gärna in kända personer i sina berättelser som: Inte heller håller jag mig stort sämre än Sven Hedin, Jag medger att han varit i Teheran hos shahen av Persien, men så har ju jag helt nyligen varit i Ljungby som är en ganska förträfflig fruntimmersort.
Foto: Okänt. Förlag: Axel Eliassons. Stämpel: 1910

Ljungby var mindre än Värnamo och enligt Thure mycket mindre. Han skriver så här:
Vid Ljungby åter, där folket är mera lifvat och muntert, men också mera syndfullt, där hoppar och vrenskas ån och stöjar och dånar och roar sig med att dansa om med vattenverk samt rullar vårdslöst och gladeligt utmed höjderna, alldeles som en glad Sunnerboit rullar utför trapporna på Ljungby Gästgifveri när han kommit riktigt i tagen.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Gottfrid Stenssons Bok- och Pappershandel. Stämpel: 1902

Thure skrev om Getapulien och hela tiden noterar man hans stora kärlek för Värnamo. Storgatan på östra sidan om Åbron var säkert hans promenadgata nummer 1. I det andra huset till vänster höll fullmäktige till och där var Thure ordförande.
Foto och förlag: J.A. Kindblom cirka 1902 Stämpel: 1905

Thure skriver:
Snart börjar jag bliva en icke mindre berest man än hånsovne doktor Mobeck. Han var visserligen en gång i Kalkutta, dit jag ännu inte hunnit på mina vådliga irrfärder. Men jag har i stället varit ända vid julosten i Voxtorp och den platsen besökte visst aldrig herr Mobeck. Julosten är en plats osm ligger i närheten av Voxtorp utanför Värnamo..
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Gottfrid Stenssons Bok- och Pappershandel. Stämpel: 1902

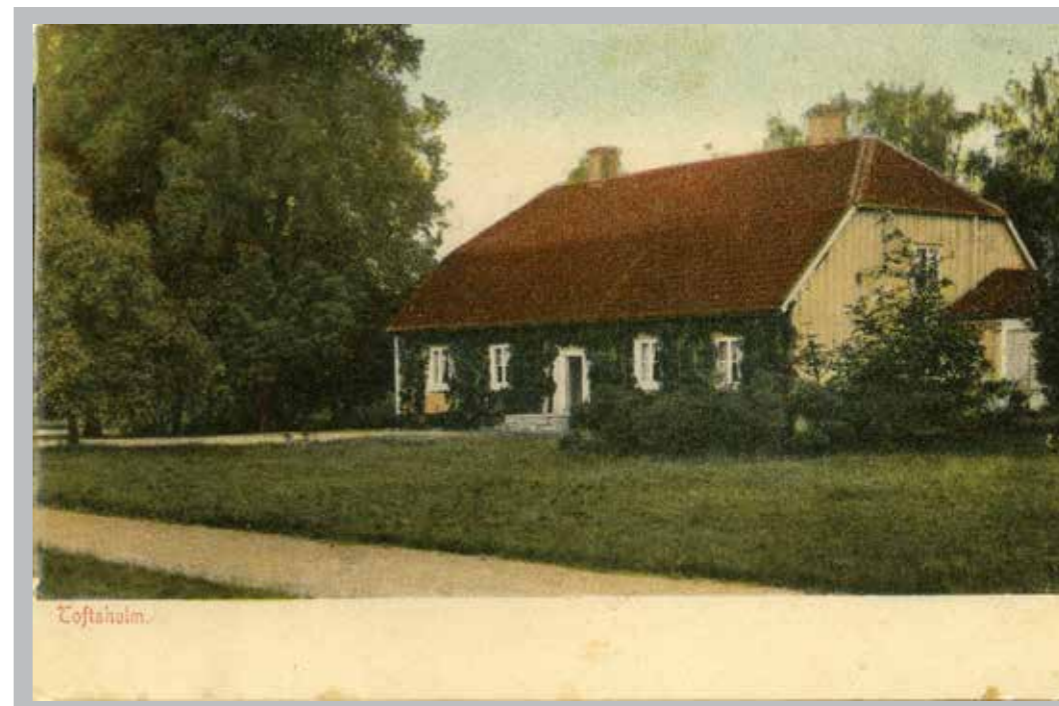
Telefonen hade kommit som ses i denna vy från Värnamo men i okänd lokal. Gissningsvis dock i Forsbergs kontor då det är han som skriver ett kort till Skillingaryd. Thure S har en artikel som heter Skillingaryds telefonväxel hämmar Vernamo.
Foto: J.A. Kindblom omkring 1900. Stämpel: 1904

Thure S skriver angeående järnvägsstriden, vilken sträckning järnvägen söderut skulle få: *Inte för att jag på något sätt vill förklara Hånger eller Hvittaryd eller komministern i Berra. hvilken senare gentemot alla sina får och gentemot försyenes fingervisningar, predikar o vestra linjen, fast ingen i världsalltet kan fatt vad gagn han skulle hafva däraf.*
Foto: A. Ohrlander omkring 1912. Förlag: O. Göthberg. Stämpel: 1914

Artiklarna har suggestiva rubriker som En världsomsegling på Vidöstern, Yngsjömörderskan i Enehagen, Arfvid dängde sin abbotstav i planeten på Kristian, Skillingaryds telefonväxel hämmar Vernamo, Metning medan godståg väntar i Vaggeryd med flera.

Det är som vanligt ingen hejd på Thures lokalpatriotism. Artigt och belevat noterar han andra platsers förtjänster för att i slutändan marginalisera dem vid en jämförelse med Värnamo.

Ljungby var mindre än Värnamo och enligt Thure mycket mindre. Om järnvägens kommande dragning skriver Thure S bland annat så här när han förordar den östra sidan: *Ej sett de tjugande nejderna i Tännö eller skogarna och den paradisiska ängden bortåt Toftaholm och Dörarp, ej hört vattenfallen vid Prestorp och fått en aning om att där kan bli ett nytt Birmingham eller Sheffield.*
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Oscar E. Kulls Grafiska, Malmö omkring 1902

En av Thures artiklar handlar om *Metning medan godståg väntar i Vaggeryd*. I övrigt är det ganska tunnsätt med berättelser norrut i Östbo. Han verkar mer vara engagerad åt södra delen och även lite åt Västbo.
Förlag: Okänt omkring 1920. Stämpel: 1925

Thure S ville ha järnvägen på östra sidan men det blev den västra genom bland annat Hånger. Thure skrev: *Nej, öster om sjön skall jernvägen gå.*
Foto och förlag: J.A. Kindblom. Stämpel: 1904

Enehagens skola byggdes samma år som Thure S avled, alltså 1908. Enehagen kommer igen i hans berättelser då Enehagen på hans tid var en enehage och den låg alldeles mitt i Värnamo. Enehagen var lite av en nöjesplats. Här ordnades karnevaler och annat ungefär där Missionskyrkan byggdes 1938. Thure skriver i sin serie om Getapulien om "Yngsjömörderskan i Enehagen".
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Ester Anderson omkring 1910

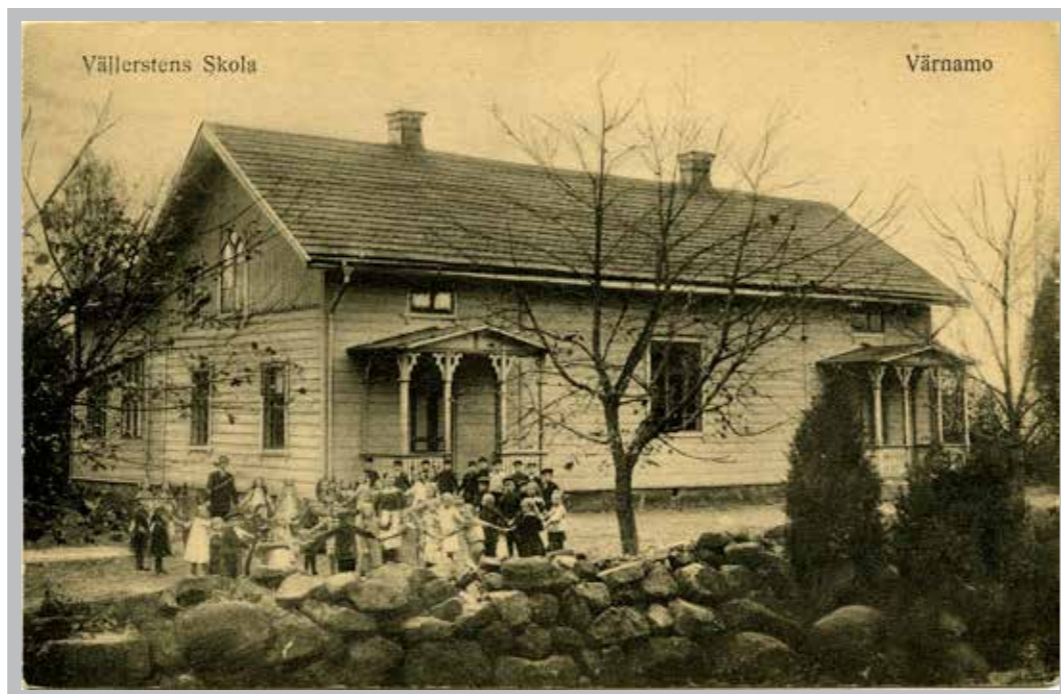
Nyhetskrönikören

Det var under långa tider inga stora uppseendeväckande händelser för en tidningsman att rapportera om i köpingen eller bygden. Men ibland kom det nyheter som riktigt passade Thures specialbegåvning, det att få skriva om en händelse i full frihet på ett roligt sätt om vad han själv såg och kände. Det här var ju förstås riskfyllt, för det gick ju inte helt att lita på om det verkligen var sant allt han skrev. Men han hade läsaren i centrum och ville förmedla ett lustigt bildspråk för att sätta läsarens inlevelse i rörelse. En sådan nyhetskrönika är provturen vid invigningen av Borås-Alvesta järnvägen med underrubriken: Värnamo välsignades av inrikesministern.

Thure skriver om invigningen av järnvägslinjen Borås-Alvesta 1902 och om tal vid invigningen – och som alltid med liknelser där det framkommer att hembygden är något alldeles speciell: *Här skulle talas om hur det gick och kändes för oss som for med järnvägsingenjören till Gnosjö-tunneln, vilken näst S:t Gotthardstunneln är den märkligaste och dyrbaraste i Europa, ja kanske i hela universum, hvad vet jag? För oss gick det bra och det kändes godt för den gode och dråplige ingenjören lät oss ingalunda fasta på resan.*

Foto och förlag: Okända kring 1905–1906. Stämpel: 1906

Vällersten kommer med på ett hörn, byn några kilometer nordväst om Värnamo. Thure S skriver angående järnvägen Borås-Alvesta: *Ej heller buktar sig denna bana fram utmed några vackra sjöstränder. Däremot går den över myr och mo, över kärr och moras. Det är en praktisk och rättfram bana som inte springer omkring och snor efter idyller, undantagandes vid Vellersten, där den en kort liten stund rusar fram i skuggan af några ekar och masurbjörkar.*

Foto och förlag: Okända omkring 1906

Världen kom närmare Värnamo genom linjen Borås-Alvesta som stod klar till julen 1902. Fast Thure S kåserade närmast om att Värnamo var medelpunkten.

Thure skriver:

Jag tror mig inte komma fram med några öfverdrifter när jag nu vill intyga att Boråsbanan blir en af skandinaviska halföns allra yppersta järnvägar. Riktigt färdig är visserligen inte denna trafikled, men det dröjer icke länge förrän den ligger klar och pyntad, smidig och rak som en brud redo att vigas.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: K. E. Nybergs Bokhandel omkring 1908

Thure skrev om invigningen av järnvägen Borås-Alvesta 1902 och vad civilministern "ytt-rade":

– Här få vid Zeus, London och Paris snart en metropol att tävla med, som skall sätta dem på kneken. De ha yvts länge nog!

En civilminister vet hvad han säger och en konungs rådgivare talar aldrig i vädret, såsom jag och andra mindre profeter stundom kunna råka att avgöra.

Foto: J.A. Kindblom 1903–1904. Stämpel: 1906

Värnamo var köpingen Thure S älskade och i hans ögon var den närmast en storstad. Fast det skulle dröja till 1920 innan Värnamo fick sina stadsrättigheter.

Åren kring 1910 var det ganska populärt med sådana här åttabildskort men i Östbo är detta det enda kända. Detta visar lite på det faktum att Värnamo var en plats som ändå var lite betydelsefull. Mycket betydelsefull tyckte Thure S.

Förlag: Okänt omkring 1910. Tryck: Hamburg

Hävdatecknaren

Thure påstod en gång i en öppenhjärtig "sjelf-geografi", att han enligt kyrkoboken förvisso var en genuin småländsk pajk född i Nydala, men att hans rätta namn var Thure Arvidsson Martyr.

Stamfadern var nämligen den kände Arvidus Martyr som for till himmelen sedan Kristian Tyrann "den stollen", dräckt honom i sjön Rusken.

Thure fabulerade mycket i sina böcker som att hans stamfader var den kände Arvidus Martyr som for till himmelen sedan Kristian Tyrann, "den stollen", dräckt honom i sjön Rusken. Stammodern var en helig, ren, skär och oskuldsfull nunna, Sankt Mariana. Av dessa hade Thure nedärvt "sitt apostoliska utseende, sitt fromma och allvarliga sinne, sitt kristliga väsen och sin brinnande kärlek till dygden i sin helhet".

Foto och förlag: Okända kring 1906

Thure S skriver om Sten Stures sista resa och han har nått Ölmestad i Reftele:

...hos Eraldos, gästgifvaren i Ölmestad, där han stannade i en timme och tjugo minuter enligt anteckningar af Lars Caroli, pastor i Vernamo, död 1544 i lungсот. Dädan, det vill säga från Ölmestad, gick återtåget klockan två på eftermiddagen den 12 december som det året inföll på en tisdag.

Foto och förlag: Waldemar Hermansson, Gislaved omkring 1906. Stämpel: 1908

Thure S skriver:

Vid Forsheda kom pastor Daniel Hagvinus Decanus Toffeniusot och ville bjuda herr Sturen på korf eftersom hans hustru nyss slaktat. I sjukdomen kvalde detta Sturen till den grad att han lyftade huvudet något föga och röt: Dra åt....., präst! Jag följer fortfarande Lars Carolis uppgifter.

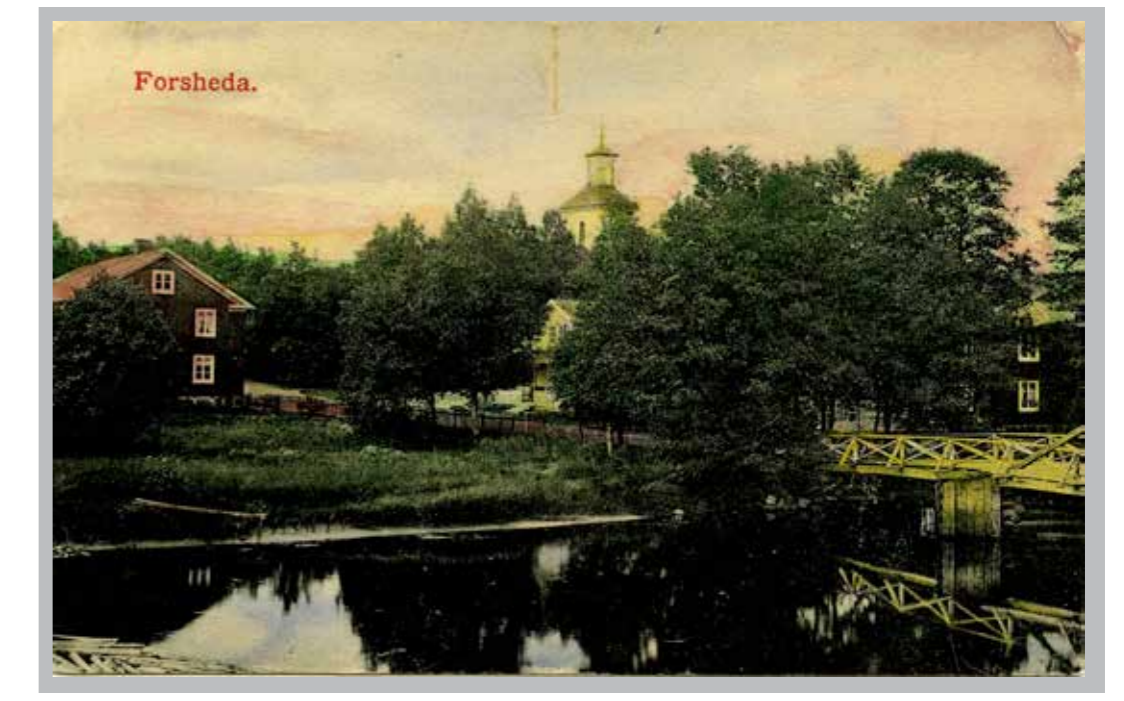
Foto och förlag: Okända, troligen foto J.A. Kindblom omkring 1905. Stämpel: 1906

Thure S fortsätter att berätta om Sten Sture:

Vid Bredaryd mötte komministern Bengt Brudde Plebonius som ville fägna riksföreståndaren. Men Sturen vinkade bara med handen och skrek åt körsvennen att piska å, hvadan mästern Bengt Brodde Plebonius blef ständande mycket snopen vid Bredaryd Lunden.

Foto: Fotograf okänd kring 1910. Förlag: Bredaryds Handels AB. Stämpel: 1912

Thure S skriver om Sten Stures död: *Sturen blef allt sämre. Han klagade icke blott öfver magaref, utan jämväl öfver kramp i lemmane, stickningar i ryggen och en dunkande hufvudvärk. Föret var dåligt, det högg i slädmedarne jämt och samt, hvadan herr Sture led mycket. Det här var på väg mot Bredaryd och Forsheda.*

Foto och förlag: Okända omkring 1910. Stämpel: 1911

Inte bara hans ursprung ut även Värnamos inblandning i händelser som kunde betecknas som riksangelägenheter och därmed "gått till historien" blev föremål för Thures fantastiska fabuleringsförmåga.

Det är framför allt två berättelser som han gjort så trovärdiga att man nästan är beredd att omvärdera sanningshalten i läroböckerna i Sveriges Historia till förmån för Thures hävdteckning.

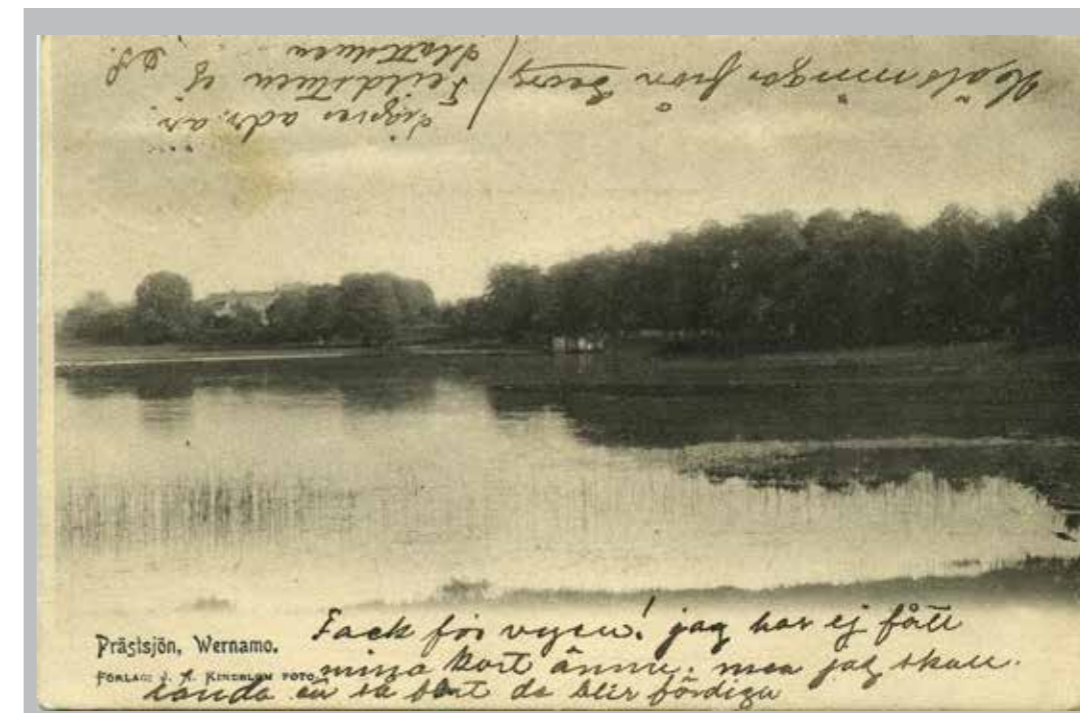
Det är krönikan om Sten Sture den äldres död i Värnamo och återgivningen av hur det egentligen gick till "När Gustaf II Adolf firade jul i Värnamo Prostgård".

Thure skriver om Sten Stures resa som sjuk och om att det faktiskt var i Värnamo Sturen dog och inte i Jönköping:

Saken var den, att när herr Sten nere vid Hallandsgräsen hade tagit afsked av drottning Kristina, med hvilken eldiga gumma han förresten flirtat under hela färden genom Sverige, kände han sig lite krasslig Men hur det var så bättrade sig icke Sturen. När han kom till Böларыдs gästgivarvård kände han sig nästan sämre. Han försökte äta af den goda maten som fanns där, men det blef flöx. Endast ett par, eller det var tre, supar, nödgade hans följe honom att förtära.

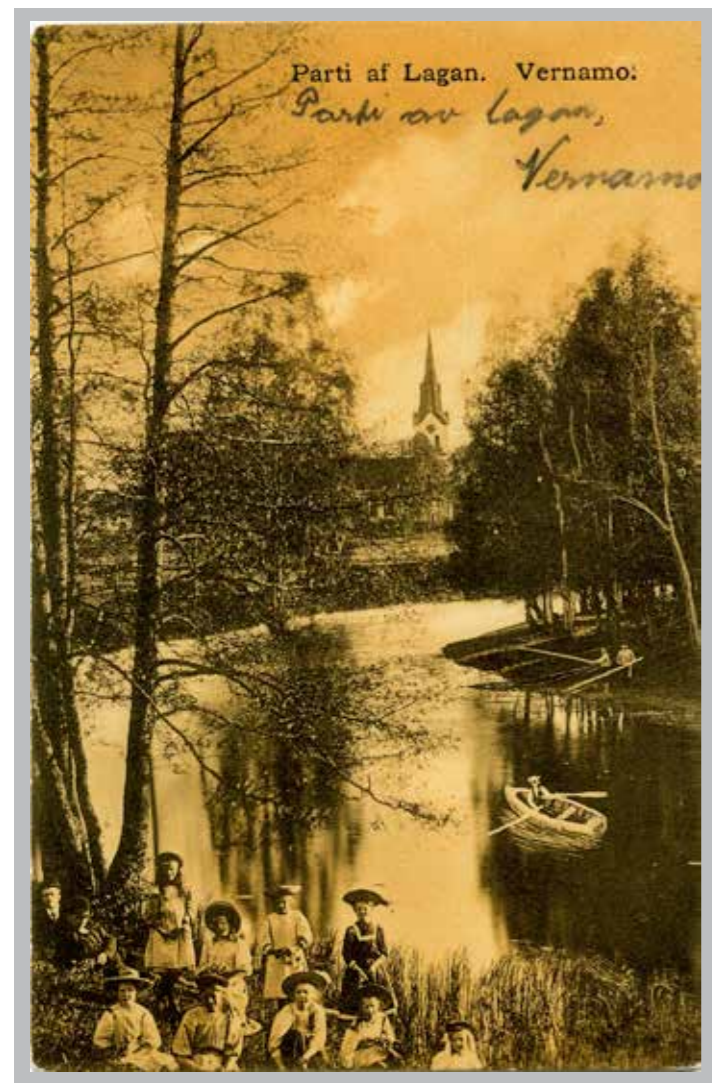
Foto: Fotograf okänd. Förlag: Konstförlaget Hallandia, Halmstad, kring 1902

Thure S berättar om när Sten Sture kom till Värnamo, pastorn bodde invid Prästsjön (Prostsjön):

Sten Sture blef sämre och började få frossbrytningar, hvadan de buro in och värmdde honom, dels i Stöten, och dels i Klynnan, men det hjälpte inte. Från Klynnan sändes ett ridande bud till pastor loci i Vernamo, den ärevördige herr Peder Vernamocensis, euratos eccleise Vernamo et Prepos, prpvnt., att han måste göra i ordning en bädd åt riksföreståndaren. Det gjorde han också.

Foto och förlag: J.A. Kindblom kring 1902

Sten Sture färdades till Värnamo och hetl nära detta vykort, till prostgården.

Foto: Fotograf och förlag: Oscar Hertzberg, Värnamo, omkring 1910. Stämpel: 1911

Vill man se Sten Sture den äldre, eller i alla fall kistan, får man bege stig till Strängnäs Domkyrka. I berättelsen av Thure S var det nästan som att Sten Sture skulle leva för alltid men till slut anger han att "Sturen" dog i Värnamo. Sant eller inte tvista de lärde.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Axel Kjellbergs Pappershandel omkring 1912. Stämpel: 1917

Thure S var lite av en hävdtecknare och han berättade bland annat om Gustaf II Adolf. Det handlar om hur han firade jul i Värnamo prostgård. Man ska som alltid i hans kåserier och andra berättelser ta sanningshalten med en nypa salt.

Foto: Fotograf okänd omkring 1902. Förlag: O.Z.M. Stämpel: 1904

Thures skrivsätt

Thure hade ett skrivsätt när han iklädde sig rollen som upptäcktsresande, nyhetskrönikör eller hävdatecknare för sina tidningar. De berättelser han givit ut i bokform har i flera fall ett annorlunda och speciellt upplägg. Det kännetecknas av han där, så gott som alltid, delar in sina berättelser i två stycken. Det första stycket, som är det kortare, knyter an med underfundigheter till den berättelse som kommer därefter.

Ett återkommande tema är de sju dödssynderna. Ofta låter han förmedla att det var bättre förr i stort sett i alla sammanhang. Han jämför gärna hemtrakten med kända platser.

Kanske Thure ändå i smyg hyste en viss beundran för Smålandspostens redaktör och ägare, den likledes populära krönikören Alfred Hedenstierna, Sigurd, som var "samma andas barn". Båda tog plats, älskade att uppträda och stå i centrum.

Foto: Troligen J.A. Kindblom kring 1902

Bokutgivningen

Thure var mycket bibelsprängd. I likhet med sin läserkrets hade han Gamla Testamentets berättelser och profetior som förebilder och rättesnöre och exemplifierade därför ofta vardags-händelser med bibelhänvisningar och liknelser. Det berättas att det alltid låg en bibel framme på hans arbetsrum och kanske sökte han mer än en gång tröst i Jobs bok när livets prövningar blev honom för svåra.

Förlag: Hartmans Kortförlag, Uppsala, omkring 1920

I en visa om den ryske tsaren hamnar man plötsligt i Hindeskind utanför Värnamo

Foto: J.A. Kindblom omkring 1905. Förlag: Okänt. Stämpel: 1907

I sin visa om den ryske tsaren av Thure S saxar vi följande vers:
*Ja, det gick åt putten med Rysslands prestige när Vernamo skytteklubb fick.
 Tsarevna, tag barnen med dig och fly, förrän den skjuta prick.
 Du vet icke du vilket hellgottes folk där växer på Lagans strand.
 Ej kvinnor de skona ... nej prickar de ta och allting de sätta i brand.*

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902. Stämpel: 1903

Thure S skriver om ryske tsaren. Foto: Okänd kring 1906

Studentkamraterna, 25 år efteråt

I släkten Sällbergs samlingar finns en bunt signerade middagstal som Thure hållit vid en återträff för studentkamraterna 1899, alltså vid ett 25-årsjubileum av studentexamen. Talen är levande exempel på den festliska Thures talekonst. Här väller minnen fram från ungdomssynder, kärlekar och studentikosa upptåg. Det är betecknande för Thure att han är den som styr festen och antagligen minns mest och bäst. Det har gått att spåra flera av vännernas profession 1899 och de har i likhet med honom blivit mycket framgångsrika.

Ossian Queckfeldt blev häradshövding i Eskilstuna. Thure S skriver: *Minns du Queckfeldt den smällkalla dag då vi foro som stollar här genom staden. Du sirad till präst och jag till din prästfru. Rodnande djupt vid din sida satt jag och spottade i missgrepp genom floret till ogemen fröjd för Stockenfeldts flickor. Punsch vi drucko på kvällen i fröjd men dagen därefter gisslades vi utaf Svantelin med gräsligt ovelt.*
Foto och förlag: Okända omkring 1910

En av kamratern var Johan Edvard Malm, som blev stadsläkare i Jönköping. Thure S skriver om hur kamraten visade stort intresse för en kvinna: *Hon satt nu så söt vid pianot. Sedan med framgång giljade han henne och tog sin examen. Nu är han doktor, men är än mera, hon är hans doktorinna. Tömmen det glädjebbringande vinet för det vördade paret!*
Foto: Bardach omkring 1910. Förlag: Okänt

En av studentkamraterna var Victor Boye av Gennäs Hjärtström, som hade blivit rådman i Gränna. Thure skriver: *Ack, jag förstod redan för trettio år sedan att du skulle som rådman vinna berömmelse, Boye, ty råd var du vis till att gifva. En gång i Grenna rådde du mig att surra polisen fast vid en lyktpåle.*
Foto: Calla Sundbeck. Förlag: Halls Bokhandel, Jönköping omkring 1902

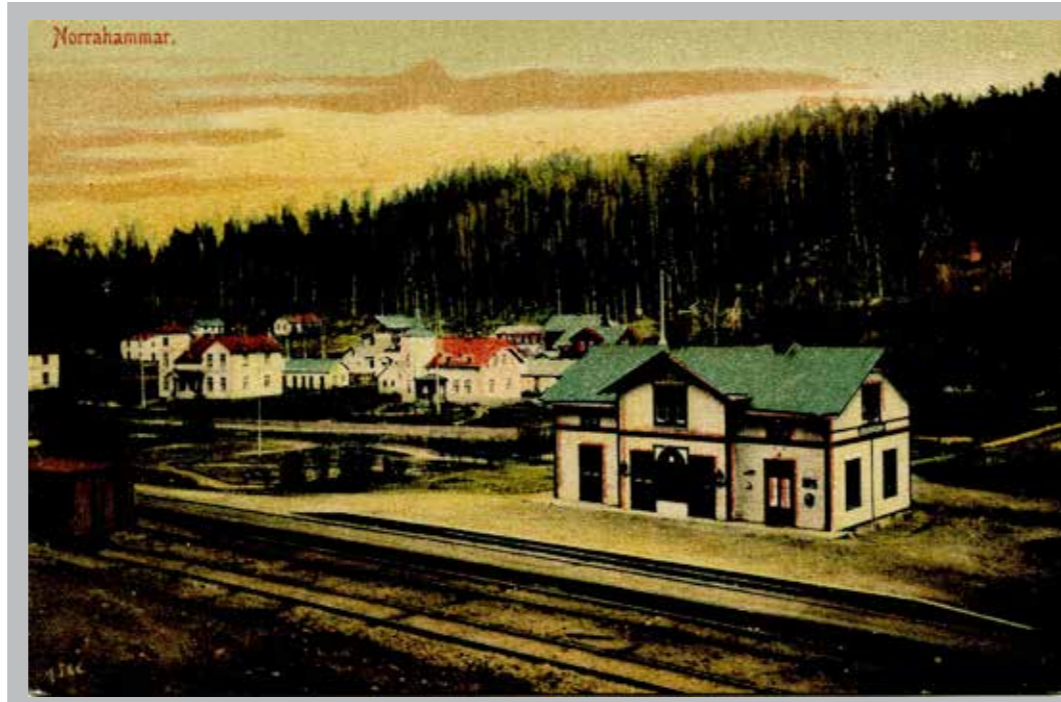
En av kamraterna var Carl Abraham Vallenqvist som blivit borgmästare i Ulricehamn och han residerade i Rådhuset. Thure skriver: *Mot kamraterna där var han bild, nu med skorpionen Ulricehamn han gisslar. Drick den maktvådige borgmästarens skål med nit och allvar. Ty och enär vi ha vinet till hands alltså drickom vi med honom.*
Foto: Ellen Lundin omkring 1906. Förlag: S.M. Kjöllersströms Bokhandel

Carl Adams Constans Stålhammar blev löjtnant i Eksjö. Thure S skriver: *Öfverst på bänken Jark Adam han satt förgrymmad i sinnet skällande som den "ärgaste hund" på latinet och äfven på de förbannade trappor som fanns där Lagerholm bodde sedan han dråsat utför dem en kväll då han punschfylld och nyter talat så visdomsdrypande ord på Lagerholms gästabad.*
Foto och förlag: Oscar Rylander Eksjö, omkring 1902. Stämpel: 1903

Tvenne vernamoprofessorer

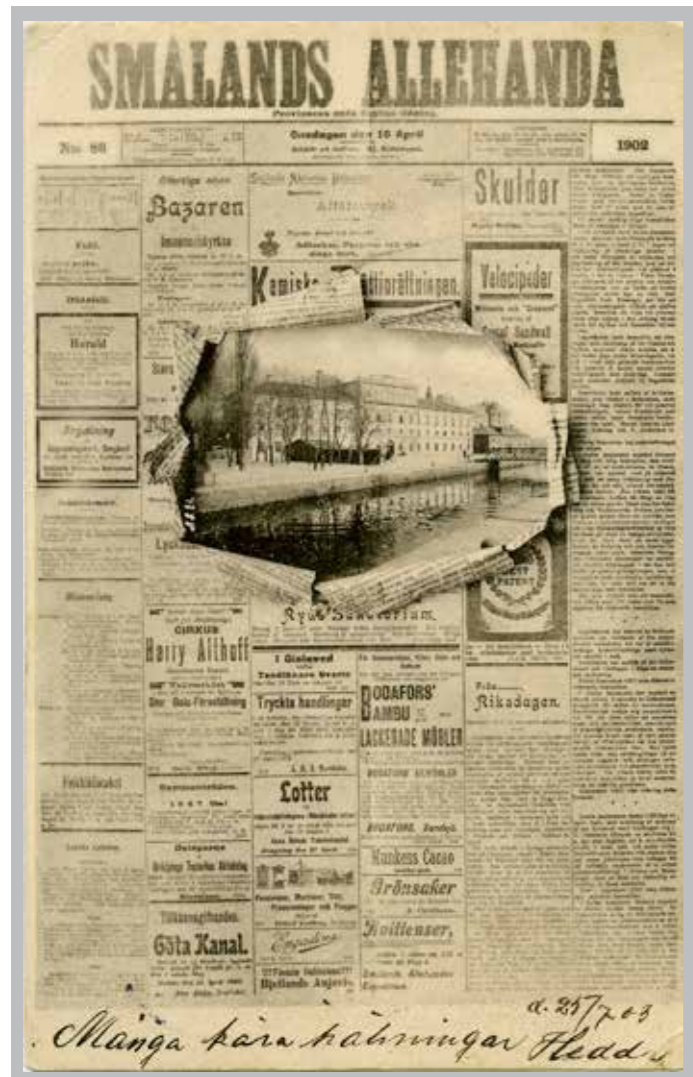
1899 startade Thure Sällberg tillsammans med brodern "Figge" Vernamo Allehanda. Redan efter ett år hade tidningen 2.230 prenumeranter. Som av en händelse introducerade Axel Axelsson Rydbeck Vernamoposten precis vid samma tidpunkt. År 1900 hade den 1.253 prenumeranter. Två tidningar i den lilla köpingen var minst en för mycket. De får nu båda kämpa om de få nyheter som alstras i köpingen. När nyheterna sinar tar de till att skälla på och ifrågasätta varandra i sina tidningar, så att tidningsläsarna tror att de ständigt är värsta ovänner. Så var nu inte fallet och för att i någon mån lugna läsarna på den punkten lät de fotografera sig tillsammans med sina respektive tidningar i händerna. Vernamo Allehanda lades ned vid årsslutet 1903. Thure tog över Vernamoposten 1905.

Smålands Allehanda från Jönköping hade som motto: "Att stärka och bevara gemenskapen mellan Jönköping och Vernamo och ha en fast svensksinnad och samhällsbevarande hållning till tidens frågor". Järnvägslinjen Vaggeryd-jönköping som öppnade i slutet av 1894 kom att ge direktförbindelse Värnamo-Jönköping emellan. Norrahammar var en av orterna utmed denna bana. Foto: Eventuellt J.A. Kindblom, Värnamo omkring 1906. Förlag: Okänt. Stämpel: 1908 cirka

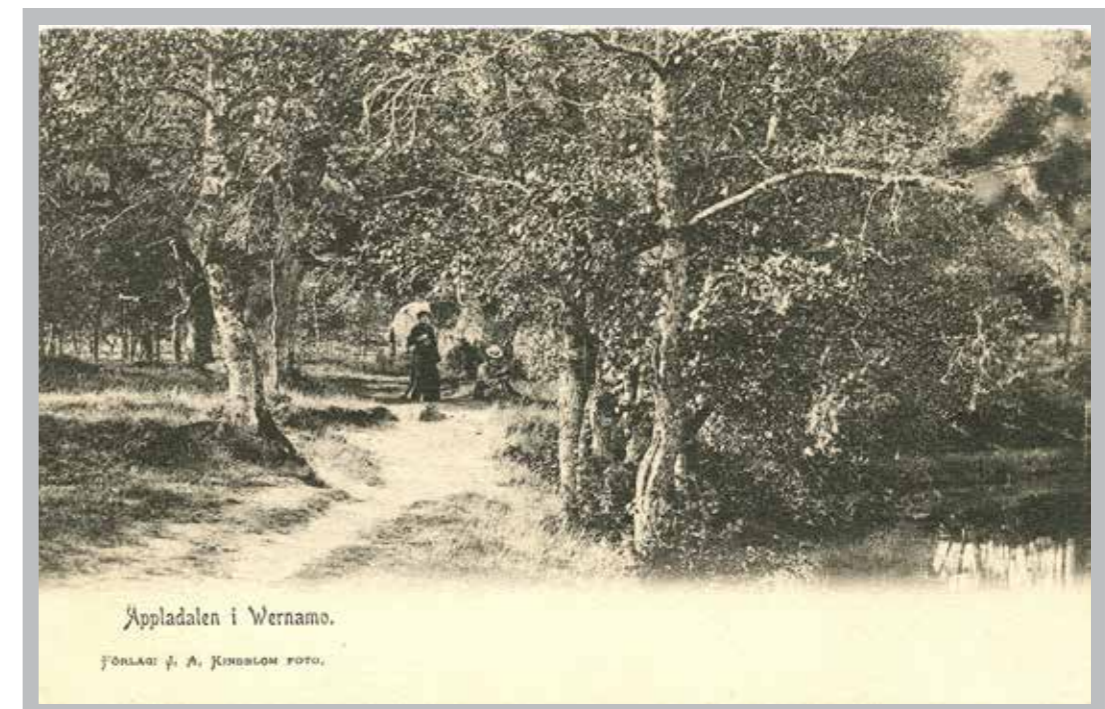
Axel Rydbeck skriver om Thure S: *Den, som ej personligen känner honom, bör ej alltid ta för "kontant" hvad han säger, ty det kan ofta hända att han talar i bilder.* Axel diktar även om Thure med bland annat: *"Och kunde björken tala, "Lycksalighetens ö" och sommarens glada svala...* Foto: Fotograf okänd. Förlag: K: Gustafsson omkring 1910

Thure arbetade på en tidning som var en avläggare till Smålands Allehanda. Foto: J.A. Kindblom cirka 1902. Förlag: Okänt. Stämpel: 1903

Axel Ryberg skrev om Thure S: *Som kommunalman sköter han sin ordförandeklubba raskt och har nog ingen svårighet att snickra ihop protokoll. Som menniska er han, i likhet ned andra, behäftad med fel och förtjenster, men lika litet som han försöker framhålla de senare, lika litet försöker han dölja de förra och ger kanske hårda hugg på sig i onödan mången gång.* Axel diktar även om Thure: *....oh, fur i prestgårds skog. Om ljuva älgskolgslekar, i veten mer än nog...* Foto: Fotograf okänd. Förlag: Ester Anderson omkring 1910

Axel Rydberg diktar om Thure: *...en mängd små amouretter, som Thure diktat har, i ljusa sommarnätter, i kulna vinterdar. Ty Thure alltid svärmar för skönhet och behag, fast gubben han sig närmar, han svärmar än i dag.* Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902

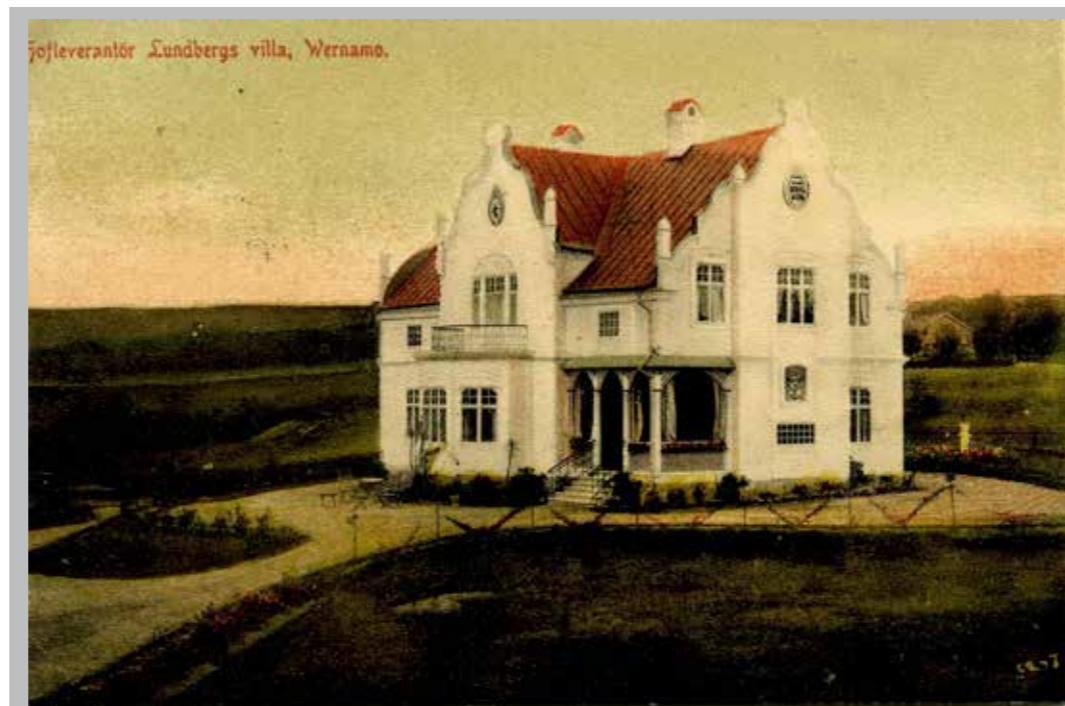
Första maj i Värnamo med Kata Dalström

Kata Dalström – Ett frisppektaket.

Första maj i år var Värnamo vittne till ett skådespel, som vi hoppas icke skall komma att uppföras här på nytt. Den bekanta socialdemokratiska agitatorn Kata Dalström kom hit och höll tal i Karlsdals hage söder om köpingen vid Lagaån.

Fru Dalström är icke obekant i Värnamo. Vi känna henne fuller väl från den tid hon var härskarinna på det ståtliga Näsbyholm härinvid och då hon pressade sina underhavande på det hänsynslösaste och födde sitt tjänstefolk på det jämmerligaste. Hon predikade icke då åtta timmars arbetsdag. Då dekreterade hon för dem som släpade ihop guldet åt henne en arbetsdag, som började när sol rann upp och slutade då mörkret föll tungt över Fryeled.

Detta är en början på det Thure skrev i Värnamo Allehanda onsdagen den 6 maj 1903.

Thure S hade inte mycket till övers för Kata Dalström. Om fabrikören Lundberg står det i "hans" tidning i en osignerad artikel, säkert skriven av Thure:

...Dessa principer har hofleverantör Lundberg konsekvent följt under alla de år han varit ägare av fabrikerna i Värnamo, och det är lugnets skull i Värnamo, att han fortfarande vindblifver desamma. Vi vilja icke vid socialister i Värnamo

Foto: Troligen J.A. Kindblom 1905–1906. Förlag: Okänt

En annan demonstration men av annan natur än på Kata Dalströms tid även om den är förlagd till Värnamo.

Förlag: Privattaget foto med texten: Under utflykten till Alandsryd taget i Högelid vid Värnamo sommaren 1914. Det är adresserat till Ragnhild men inte frankerat.

Prästgården, Fryeled.

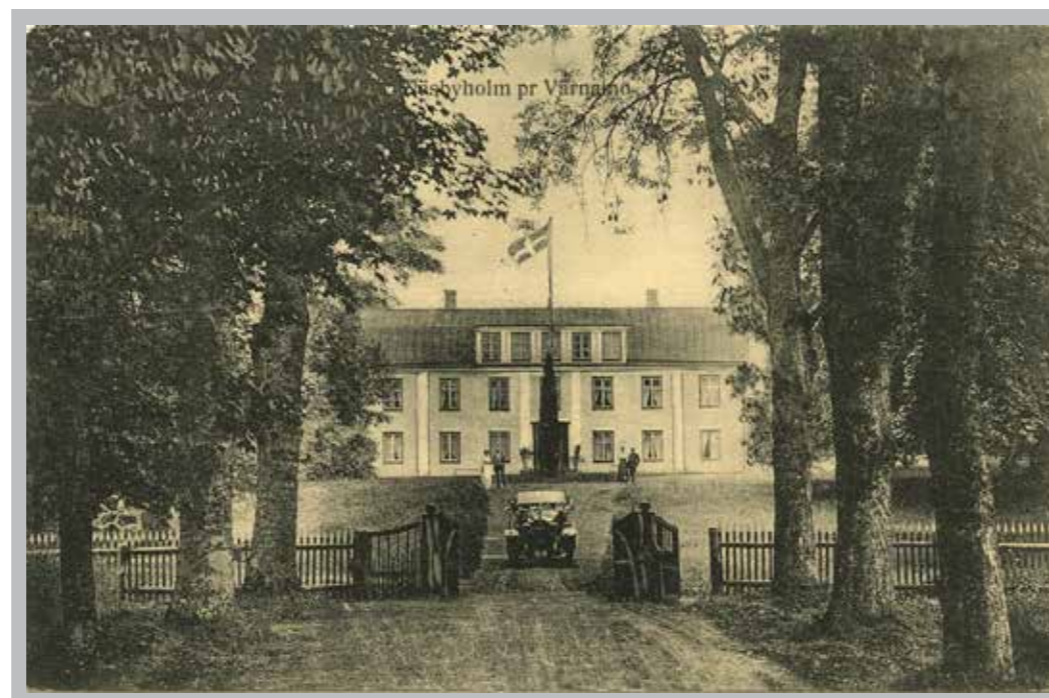

Kyrkan, Fryeled.

FÖRLAG: J. A. KINDBLOM, FOTO.

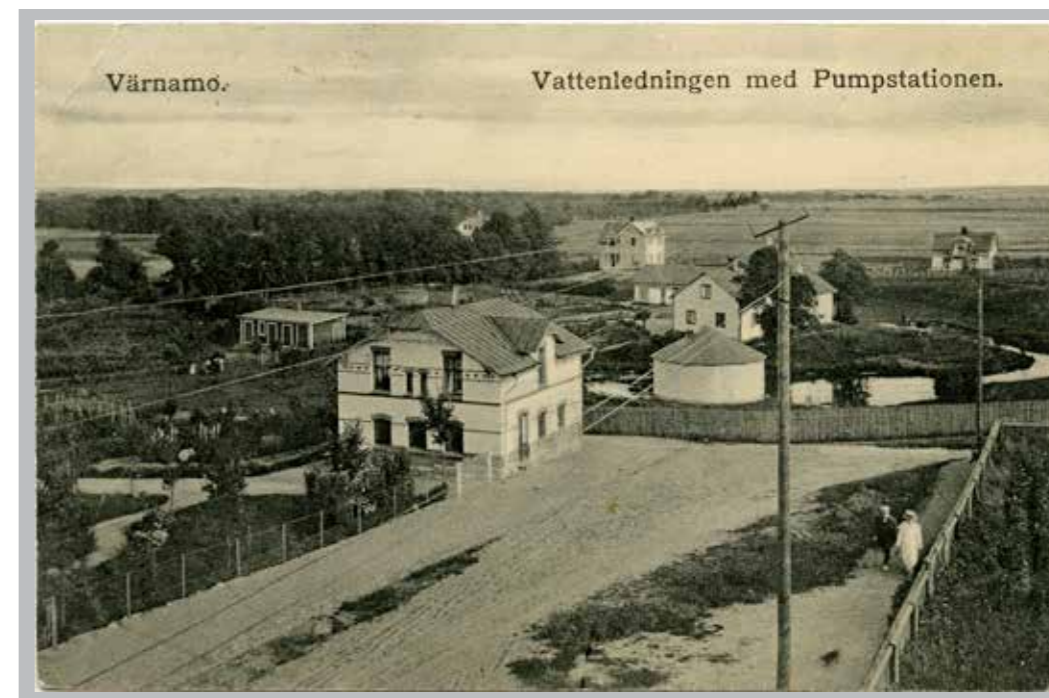
Fryele hamnar med på ett hörn i Thures berättelse om Kata Dalström.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902

Kata Dalström föddes i Kalmar som dotter till professor Anna Maria Katarina Carlberg. 1884 hörde hon ett föredrag av August Palm och blev då intresserad av socialismen. 1893 gick hon med i det socialdemokratiska partiet. Där ägnade hon sig till en början åt att organisera arbetarkvinnorna. Hon blev sedan resande agitator inom fackföreningsrörelsen, där hon tillhörde vänsterfalangen. Hon var en skicklig talare och en av socialdemokratins mest populära och framgångsrika agitatorer. Under en tid bodde hon på Näsbyholm utanför Värnamo.

Foto: Oscar Hertzberg kring 1912. Förlag: Okänt. Tryck: Svenska Litografiska AB, Stockholm

Värnamo.

Vattenledningen med Pumpstationen.

Kata Dahlström kom till Värnamo 1903 för att hålla ett möte. Platsen var Karlsdals hage som låg lite bortanför Luddö källa, som syns här på bilden. Husen är borta nu och andra har kommit i stället. Kvar är dock många berättelser om Kata Dalström som hade stor betydelse i arbetarrörelsen i Värnamo. Fabrikör Lundbergs hårdnackade motstånd mot socialisterna bringade till slut honom själv på fall och i efterdyningarna startades många så kallade arbetareföretag i bygden.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: K. Gustafson omkring 1910. Stämpel: 1914

Solhem, ett av många sekelskiftshus i Värnamo. Solhem kan vara huset som låg mitt emot Ahlbertz på Storgatsbacken.

Foto: J.A. Kindblom kring 1908. Förlag: Okänt

Thure S var knappast en vän av de frireligiösa som Frälsningsarmén.

Foto: Oscar Hertzberg kring 1910. Förlag: Okänt. Stämpel: 1911

Frälsningsarméns grundare William Booth besökte Värnamo och mötte Hanna Ouchterlony. Thure S hade inga höga tankar om denna rörelse.

Förlag: Frälsningsarméns Handelsdepartement. Obegagnat före 1905

Socialismen fick fäste i Värnamo delvis tack vare Kata Dalström.

Tecknat av Jenny Nyström kring 1900.

Förlag: John Fröberg, Lotorp, Finspång (Lotorp)

Thures inställning till "socialisterna" var så urskillningslös att han hos dem och deras efterföljare väckte misshag och äldre socialdemokrater kan än i dag irriterat påtala hans ställningstagande.

Det här var sett ur ett samtidsperspektiv inte ett ovanligt ställningstagande bland tongivande konservativa tidningsmän som såg

socialismen som en samhällsfara.

Det var inte bara socialisterna Thure hade svårt för att acceptera vid denna tid. Han betraktade i enlighet med sin gammelkyrkliga tro också Hanna Ouchterlony och Frälsningsarméns väckelseframgångar som närmast antikristiska och raljerar över rörelsens krigsorganisation.

En klassisk värnamovy, Storgatan där för övrigt fabrikör Lundberg bodde ett tag. I dag finns Nordea i delar av huset. Foto: J.A. Kindblom omkring 1902. Stämpel: 1903

Plombohus, senare Joels Livs som låg på Nydalavägen itne alls långt från Thures hem.

Foto och förlag: Okända omkring 1908

Världsutställningen i Värnamo 1903

Den stora utställningen i Värnamo 1903 blev Thures stora genombrott som organisatör, idéspruta och marknadsförare.

Hans visionära förmåga parad med lagom djärvhet och humor var redan känd hos köpingens företagare. Nu övertygade han dem om att tiden var inne att visa upp köpingens framgångsrika industrier och hantverkare för omvärlden i en "Världsutställning i Värnamo".

Platsen var marknadsområdet Galgamon med entré strax invid Järnvägsstationen.

Landbruks- och Industriutställningen i Värnamo 1903.

Thure S skriver om utställningen 1903:

Den stolthet som jag och varje Värnamoit måste känna, då man ställer sig upp vid knuten af Postkontoret och låter den hänfödda och förbluffade blicken glida ut över det ändlösa, af en kinesisk mur omgivna, utställningsfältet med dess monumentala hall, dess kolossala restaurang, minareter och marketenteri – runt och luftigt som en kvinnokropp – den stolthet af vilken åskådaren från Värnamo do ansättes, blandas åtminstone hos mig med en smula bävan och räddhåga.

Foto och förlag: Okända 1903

Landbruks- och Industriutställningen i Värnamo.

Staleringar från Fritz Thure

Thure S skriver:

Tio tusen människor ansågs ha varit i rörelse å utställningsplatsen och på gatorna i Värnamo. Dagen var strålande klar och varm och oerhörda kvantiteter öl och läskedrycker förtärdes. Oxen efter oxen var uppsvulgen och ingen behövde gå dädan med tom mage.

Foto och förlag: Okända 1903. Stämpel: 1903

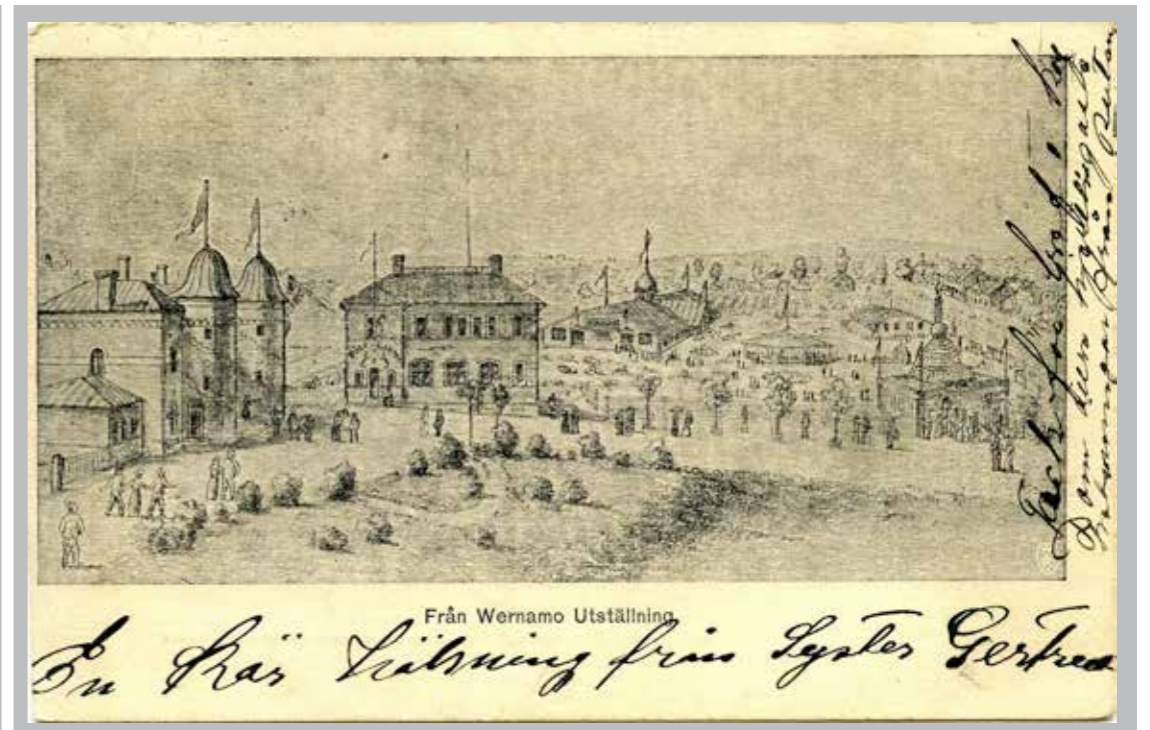

Landbruks- & Industriutställningen i Värnamo. *Kära lilla Ketty! Tusen tack för din vänlighet att skapa oss denna! Reser härifrån kl. 12.41 i morgon. Träffade jag den man = hade genomtrampat du tillts till i det var roligt. Mamma ser som om halshugig till dig. Du tillgafve som glada.*

Thure S skriver:

Vernamoutställningens ståtliga anordningar hafva dessutom hos andra "globetrotter" än under-teknad väckt förvåning och beundran. Här kom för kort tid sedan ned till Värnamo en vacker samling stora redaktörer, större än självaste "R-k", utställningens Homeros, och värre än under-teknad. Hit kom, säger jag, en dag blomman och gräddan av Smålands, Hallands och Vestergötlands journalistiska värld.

Foto och förlag: J.A. Kindblom 1903. Stämpel: 1903

Från Värnamo Utställning

En Fräs Läsning från Lyster Gerfred

Thure S fortsätter sin berättelse:

På aftonen var det ståtligt att se de tiotusendes återtåg med fem bredspåriga järnvägar från Värnamo. Trångt blef det i kupéerna, ohyggligt trångt, ty järnvägar i detta land ha intet öfverflöd av vagnar.

Teckning och förlag: Okänt 1903. Stämpel: 1903

Thure S bjöd in journalistkollegor från Småland, exempelvis från Smålandsposten, för att propagera för utställningen i Värnamo.

Foto: Joh. Johansson 1902

Thure hade för vana att nämna orter i omlandet, lokalpatriot som han är. Hörle kommer med på ett hörn.

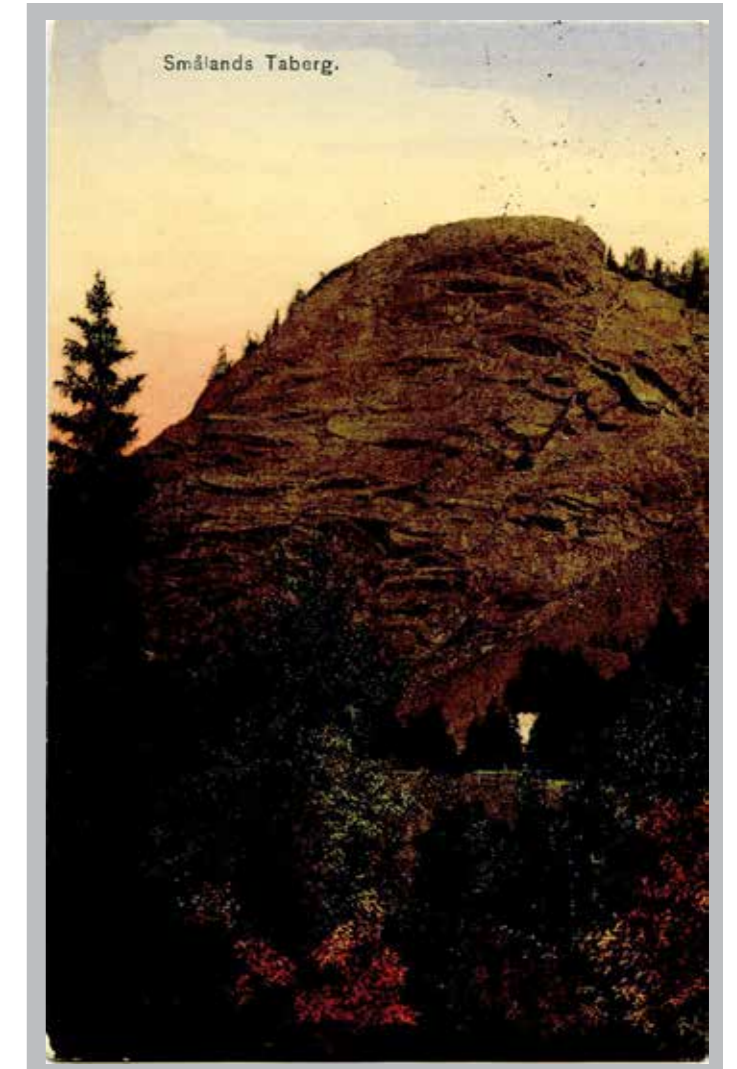
Foto och förlag: J.A. Kindblom kring 1902. Stämpel: 1903

Thure skriver om utställningen i Värnamo:

Vi hade emellertid ingen tysk konsult som kunde lamentera (jämra) sig till en flotteskader från Kiel till vår utställning.

Förlag: Gebr. Lempe, Kiel 1906

Thure skriver om Helsingborgs storhetstid att den härför sig från den tid...man körde dit järn från Hörle och Taberg...

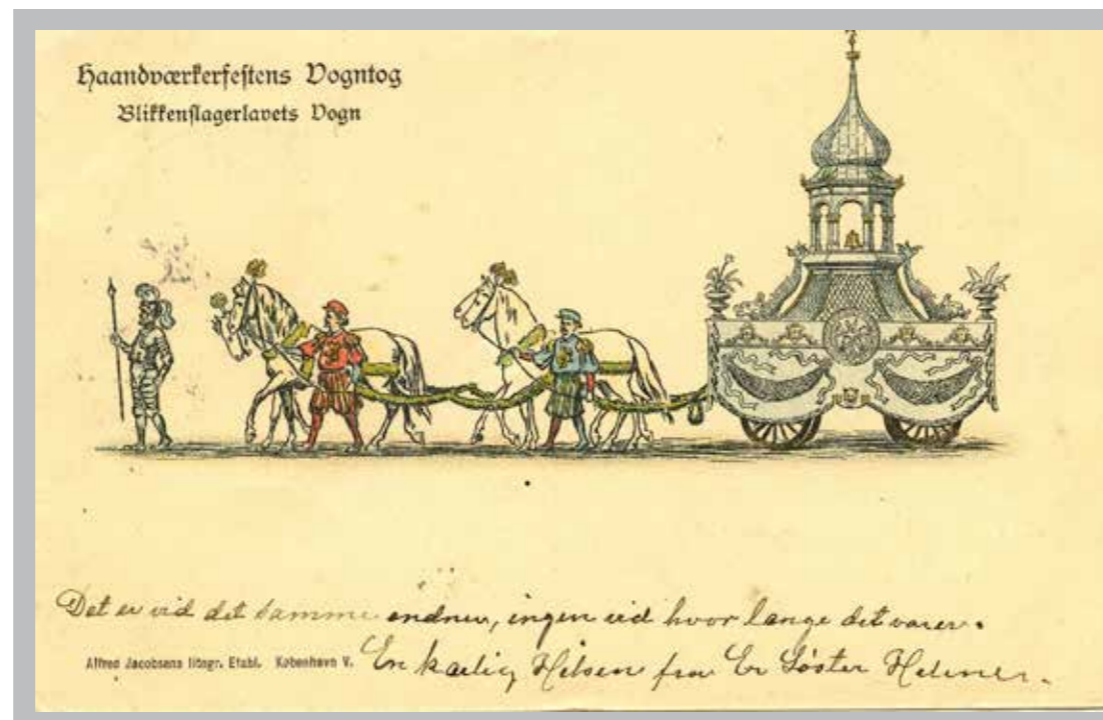
Foto och förlag: Okända omkring 1920. Stämpel: 1925

Thure nämner även den tyske kejsaren Wilhelm som enligt Thure skrev till Värnamo:

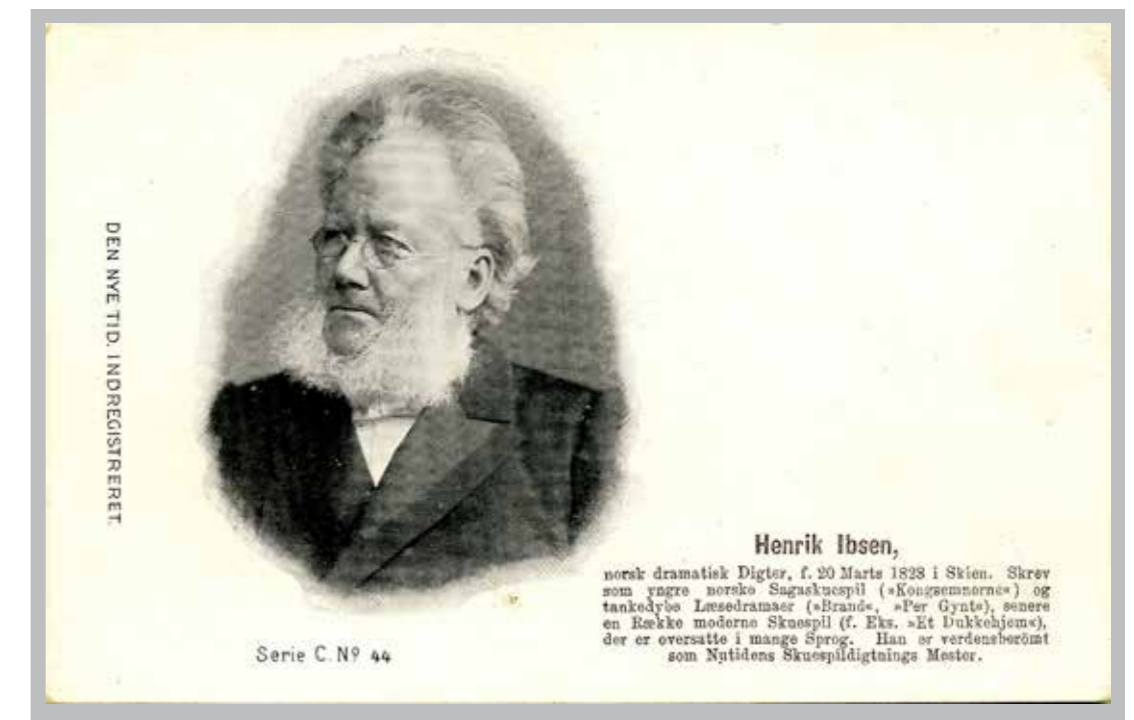
Eder sekreterare har lyftat en tung börda från mitt kejsarliga hjärta...

Stämpel: 1908

Thure berättar om utställningen i Köpenhamn 1904 att man från Värnamo åkte till Köpenhamn för utställningen skulle annars vara misslyckad...

Foto och förlag: Okända till utställningen 1904. Tryck: Alfred Jacobsen, Köpenhamn. Stämpel: 1905

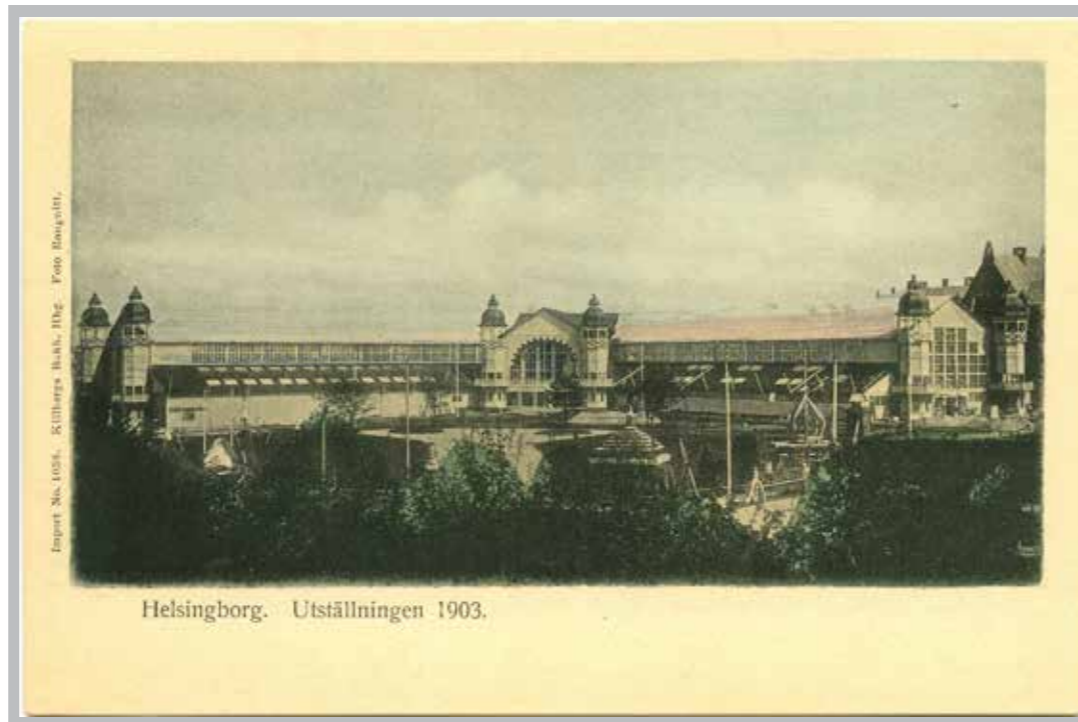
Thure S citerar då och då en del berömda personer: "Den ensamme är den starkaste säger Ibsen."

Förlag: Den nye tid omkring 1902

Thure S berättar även om den i hans tycke lilla utställningen i Helsingborg. Han skriver bland annat: *Vi hafva således byggt Helsingborg liksom vi också byggt Halmstad.*

Foto och förlag: Okända. Stämpel: 1903

Thure S skriver:

Att slagskeppen komma till Helsingborg i sommar för att paradera vid deras lilla utställning beror på att de i den staden har en tysk konsult som bedrifvit den saken och anropat och tiggat och bett om nåden.

Foto: Rangnitt 1903. Förlag: Kullbergs Bokhandel, Helsingborg

Det hölls utställningar i Värnamo både 1913 och 1930 som Thures "ande" fortfor att sväva över. I ett tryck vid mässan 1913 medverkande han postumt med krönikan När saxen hvilar – vackra flickor.

1930 ordnades en särskild "installation" om Thure Sällberg i Västra skolan, dit utställningen då var förlagd. I en korridor hade man inrättat en liten rumsinteriör med möbler och inredning från Thures skrifvarlya som det såg ut i det forna hemmet i kvarteret Pilen.

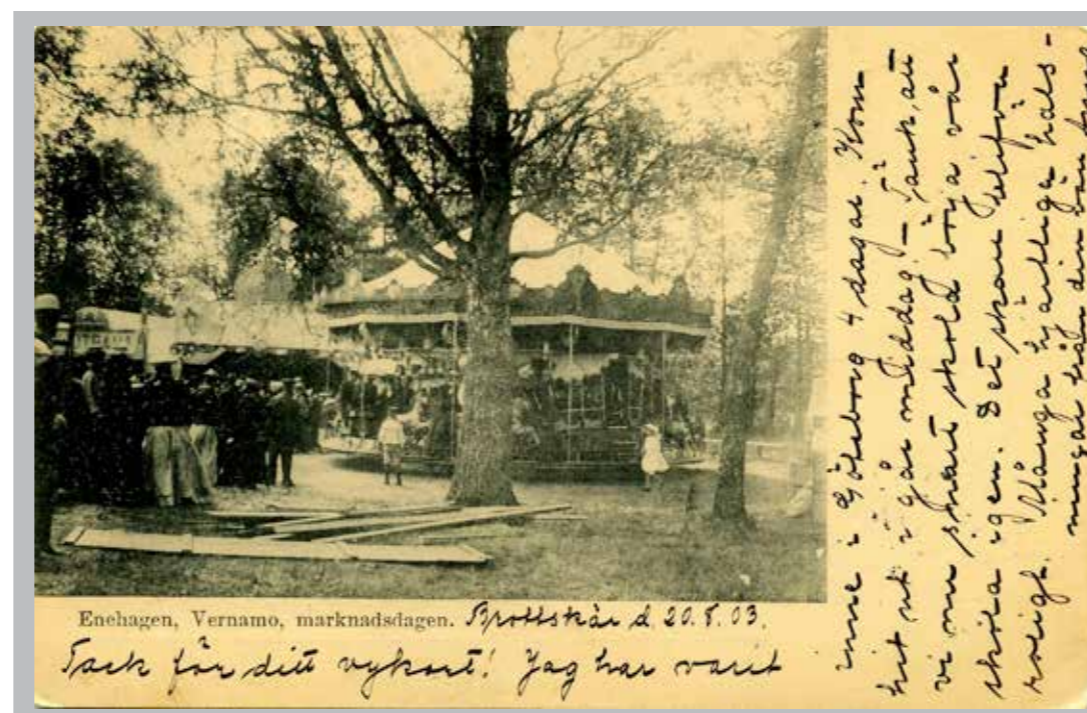
I Minnesbilder från utställningen i Värnamo 1930 kunde man läsa: Detta är den enkla inramningen för tillkomsten av dessa saftiga humoresker och folklivsskildringar som gjort denne tidningsman känd och uppskattad inte bara i sin hemtrakt utan över hela vårt land.

Foto och förlag: Okända till utställningen 1930. Stämpel: 1930

1930 gjordes en särskild installation om Thure Sällberg i Västra skolan, dit utställningen då var förlagd.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Victor E. Kleist, Cigarraffär, Värnamo omkring 1920

1913 hölls en utställning i Enehagen som "Thures ande" fortfor att sväva över.

Foto och förlag: Okända till marknadsdagen i Enehagen 1903. Stämpel: 1903

Korsningen Storgatan och blivande Lasarettsgatan. Här gick nog Thure nästan dagligen.

Foto: Troligen J.A. Kindblom kring 1903. Förlag: Okänt. Stämpel: 1907

Hemmet och familjen

Thure och Noras äktenskap begåvades med sju barn, Nils född 1886, Olof 1887, Peter 1889, Kerstin 1890, Lars 1891, Hans 1895 och Greta 1899.

Thure var mycket noga med att hålla familjen utanför sitt skrivande. I hans paschaser, krönikor och bokutgivning finns inget att hämta om hans familjeliv.

Hur var det då i hemmet? Ja hemmet eller "hyddan" som Thure benämnde det, var en hel gård bakom det nuvarande Gästgivargården, som då var häradshövding Arvid Lillieskölds pampiga bostad.

Från tomten rakt söderut gick Östergatan, som en tid efter Thures bortgång kom att döpas till Thure Sällbergsgatan.

Under de lummiga vårdträden hade Thure en öppen paviljong, en skrifvarlya, där han kunde sitta relativt ostörd och skriva och dikta. För sin bekvämlighet hade familjen en egen badhytt i Prostsjön.

Hemmet var möblerat på ett sätt som det anstår en framgångsrik och bemärkt borgare vid 1900-talets början.

De äldsta barnen kostades på utbildning i Wernamo Privata Elementarläroverk som startades 1896 på nuvarande Kyrkogatan.

Dessutom fick pojkarna privatlektioner av den legendariske komministern Carl Lindsten i Tännö som drev ett litet läroverk där.

Karl-Erik Johansson berättar om i boken *Vår lilla stad* om hur Thures pojkar vid sidan om att ställa till en massa sattyg och pojkestreck på egen hand utvecklade ett stort naturintresse. Det tog sig bland annat uttryck i att insamla och tämja ormar och rovfåglar. Ett stort körsbärsträd vid husgaveln användes som landgång när de skulle ta sig upp och ned från sitt rum på andra våningen. De klättrade genom ett gavelfönster som alltid stod öppet. Det var ingen risk att någon obehörig tog sig in den vägen för där fanns under en tid de huggormar och snokar som pojkarna fångat och höll som husdjur. Inte ens pigan vågade sig då in för att städa. Pojkarnas halvtama hökar i fångenskap matades framgångsrikt med tjuvskjutna katter från hela östra delen av köpingen.

Foto: J. A. Kindblom kring 1902. Stämpel: 1903

Mycket av Thures liv kretsade kring det vi i dag kallar Gästisplan. Thure med sin familj bodde i många år bakom det som i dag kallas Gästgivargården, till höger på vykortet.

Foto: Ester Anderson kring 1910. Förlag: Alfons Ahlgrens Bokhandel

Komminister Carl Lindsten i Tännö sades vara lärdest i hela Växjö stift, en levande uppslagsbok med djupa insikter i flera olika språk. I sin korrespondens med såväl vänner som stiftet och domkapitlet skrev han omväxlande på latin, grekiska eller hebreiska.

Han var en kämpagestalt, en urkraft och därtill en mycket god pedagog. Han visste det och skrev om sig själv och i sin privatskola i ett brev; "...halvidioter har jag läst upp på ett år från V till VII klassen, sänd mig flera.

I en bandinspelning från 1985 berättar Thures son Nils Sällberg om sina minnen av Carl Lindstén:

När Carl skulle predika i Värnamo kyrka kom han ridande från Tännö på en liten svart häst. Eftersom han var nästan två meter lång nådde hans ben ända ned till marken.

Foto: Oscar Hertzberg kring 1910

Nere vid Prostsjön hade familjen Sällberg till och med en egen badhytt.

Foto och förlag. J.A. Kindblom kring 1902. Stämpel: 1904

Eleonora Sällberg

Hustrun Nora deltog inte alls i Thures upptåg och festande ute i köpingen när han tillfällig lagt ifrån sig pennan. Hon hade fullt upp att sköta hemmet, troligen utan större hjälp av maken, fostra de sju barnen. Hon släpper aldrig helt sitt yrke som kappsömmerska utan har sin kundkrets vid sidan om familjen under hela äktenskapet.

Till goda vänner antyder hon att tidspressen är det jobbigaste med yrket, kunderna är ofta otåliga med att få sina plagg uppsydda fort efter att de väl bestämt sig. Raksalongägaren Augusta Johnsson påtalade för sina kunder att Nora var en skicklig och mycket anlitaad kappsömmerska. Så lade hon till lite skvaller: "Men hon behövde egentligen inte försörja sig och de sina med att sy, Thure hade 600 kronor i månaden i inkomst."

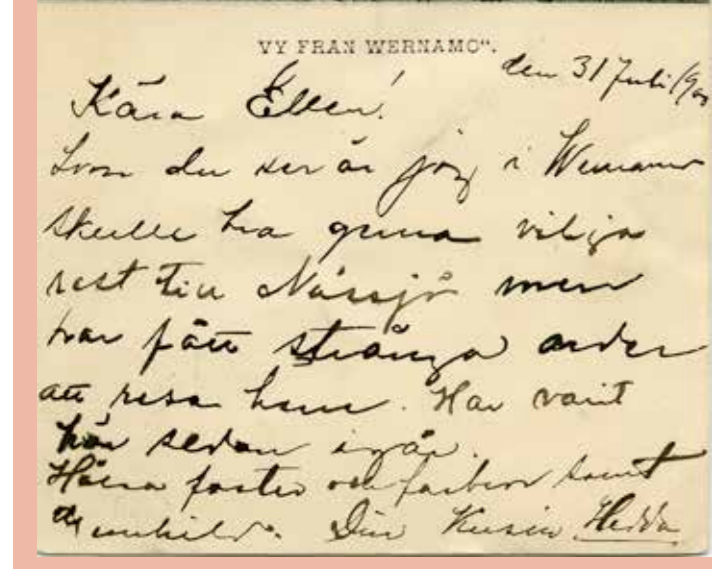
Linköping kom att spela en roll i Eleonoras liv eftersom dottern Greta (Margareta) gifte sig med Erik Mattisson från Linköping och flyttade dit år 1924.

Foto och förlag: Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm omkring 1903.

Nora försökte nog så gott det gick att hålla efter sin make som ganska ofta besökte Stadshotellet som ses i fonden. Det var hon som hade det stora ansvaret för barnens uppfostran. Thure tillämpade en slags fri uppfostran för sina äldsta pojkar Nisse, Olle och Pelle, det vill säga de fick göra precis vad de ville bara det var tyst när han satt och skrev.

Foto och förlag: Mathilda Svanbeck, Värnamo. Stämpel: 1903

Åbron var lite av navet i dåtidens Värnamo och det kanske den är än i dag. Vykortet är ett av de äldsta från Värnamo, kring 1898, och strax hitom kyrkan på Storgatans vänstra sida bodde familjen Sällberg ett tag.

Foto och förlag: Okänt. Stämpel: 1900

Augusta Johnsson som var en vän till familjen Sällberg hade under en tid sin raksalong i det så kallade Ouchterlonyhuset i Värnamo.

Foto och förlag: Okänd omkring 1915

Noras och Thures dotter Greta träffade sin blivande man Erik när han satt ting i häradsrättens tingsställe vid Kyrktorget i Värnamo. Det hände samtidigt som Värnamo blev stad, alltså runt 1920.

Foto och förlag: Ester Anderson omkring 1910

Thure fyllde 50 år och blir satt under förmyndare!

Det är den 14 november 1904 och Thure är jubilar. Han har varit allvarligt sjuk en tid och har därför undanbett sig all uppvaktning på högtidsdagen, men det tycks ingen ta någon hänsyn till. Huset anstormas och gratulanterna väller in.

Thure är vid denna tiden på toppen av sin karriär. Han har blivit utsedd till köpingens "borgmästare", hans tidningskrönikor och böcker är spridda och lästa över hela Sverige och i Nordamerikas svenskbygder. Thure S. i Värnamo har blivit en mycket känd och bemärkt person. Han har förstås firat detta och blivit märkbart rund om midjan, enligt egen utsago väger han "cirka 109 kg".

Thure mår trots framgångarna inte bra, han har tagit på sig alldeles för mycket arbetsuppgifter, han lider av hjärtbesvär och därtill är hans ekonomi urusel. Tre månader efter sin femtioårsdag rasar hans värld och han är oförmågan att på egen hand ta sig vidare.

En senvinterdag 1905 stiger kronolänsmannen Ernst Essen-Möller objuden in i det Sällbergiska hemmet, Efter en stunds parlamentering omkring Thures ekonomiska situation befäller länsmanen Thure att plocka fram papper och penna, för här ges ingen pardon längre, fordringsägare står på kö. I total uppgivenhet tvingas Thure att skriva och anhålla om att bli satt under länsmanens förmyndarskap och därmed lämna ifrån sig stora delar av sitt medborgerliga förtroende!

Vid extra kommunalstämma den 8 augusti 1905 tvingas Thure avsäga sitt ledamotskap i kommunalnämnden, där han suttit ordförande sedan 1903. Hur engagerad och energisk han än var kunde man naturligtvis inte ha en omyndigförklarad "borgmästare" att leda köpingen.

I ett slag tappar därmed Thure S delar av den formella maktposition han haft i Värnamo. Det visar sig emellertid snart att hans skrivarådra är orubbad och fortfarande är han Smålands Allehandas lokalredaktör och kan till viss del "styra och ställa den vägen".

Vid sidan om Värnamo klappade hans hjärta särskilt varmt för Jönköping. Så här skriver han i en krönika i Smålands Allehanda 1905 efter ett stormigt riksdagsmannaval:
Härlig är du, gamla stad, vacker och ljus och berömd för dina kvinnors vänhet. Och allt modärnare blir du i dräkt och later. Du är minsann en kontinental stad numera med din automat, din nya teater, dina nattliga korfförsäljare, dina socialister och framförallt genom din brusande valstrid, alldeles som i Stockholm och t.o.m. värre.

Foto: Fotograf okänd omkring 1910. Förlag: Alfons Ahlgrens Bokhandel

Borgenärerna för Thures största lån vid denna tid, 4000 kronor, är några av köpingens dåvarande finanselit, handlandena Victor Westring och Fingal Carlsson, plåtslagaren C E Liljander och direktören C G Dahn.
Westrings affär låg till vänster på bilden och man kan förmoda att det är Victor själv som står utanför butiken.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Mathilda Svanbeck, Värnamo omkring 1898. Stämpel: 1902

Thure firades för sina 50 år. In i "hyddan" träder också två journalister från Minneapolis som på den utlandssvenska tidningens vägnar vill uppvakta den även i Amerikas svenskbygder omåttligt populära författaren. Det var också för att döva ett dåligt samvete, länge hade man "lånat" Thures historier i Amerika utan att han fått någon "credit" för det. Nu kom den och budbärarna hade tagit vägen över Frankrike på hitresan och förärar Thure en utsökt vacker guldring i form av en hopringlad orm besatt med ädelstenar från juvelerarfirman Boucheron i Paris.

Gatan på kortet ligger alldeles intill stadens tidningscentrum.
Foto: Fotograf okänd. Förlag: W.G. Mac Farlane omkring 1902

Thure residerade i flera år som stadens "borgmästare" i hus nummer 3 från höger. I dag ligger här Stadshuset med Hans-Göran Johansson som högste politiker i form av ordförande i kommunstyrelsen.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902

Svägerskans dotter blir piga hos Thure och hamnar i fängelse

Våren 1905 var sannerligen olycksalig för Thure. Inte nog med att han då blev satt under förmyndare, utan nästan samtidigt blir dessutom hans piga anklagad för barnamord.

I slutet av november år 1900 städslade Thure sin svägerskas dotter, nittonåriga Anna, som piga i sitt stora hushåll. Hon hade tidigare varit kökspiga på Väraboda herresäte i Ryssby. Moster Nora blev hennes arbetsledare och ett stenkast bort i kvarteret Örnen fanns hennes mormor Inga Stina och skräddarmästaren Peter Johan Liljander.

Anna hade efter besöket och avslöjandet hos barnmorskan insett att hon nu var riktigt illa ute. Det Sällbergsska huset är tomt när hon kommer hem och i sin ensamhet och förtvivlan bestämmer hon sig för att fly bort och undan från den rannsaking som väntar henne. Hon samlar hastigt ihop sina ägodelar och lämnar skyndsamt köpingen till fots. Anna går i den ljusa aprilkvällen till Bor utan att bli upptäckt. Där övernattar hon hos "okända" människor.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Hilding Andersson, Bor, omkring 1912. Stämpel: 1919

Anna blev ställd inför rätta men flyr via Bor och kommer till Alvesta där hon byter tåg. Vid rätttegången sa Thure S att han samma dag på aftonen var borta samt först vid åttatiden på eftermiddagen fick höra dels att pigan försvunnit, dels att barnmorskan förklarat henne hava fött barn. Sedan han en stund själv sökt uppspåra pigan men ej lyckats, anmälde han saken för polistjänstemannen.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Joh. Johansson, Växjö omkring 1902. Stämpel: 1905

Åbron delade Värnamo men unga Anna var inte främmande för att gå ut i köpingen och en dag träffade hon en man som gjorde henne gravid. Det kom att bli ödesdigert.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902

Från Alvesta går tågresan till Hässleholm där hon byter tåg. Det var den 22 april som barnliket hittades på det av modern angivna stället. Tre dagar senare förrättas på begäran av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Jönköpings län rättsmedicinsk besiktning och liköppning av det döda barnet. Det genomförs i Värnamo sjukstugas obduktionslokal av extra provinsialläkaren Johan Ajander i närvaro av kronolänsman Ernst Essen-Möller och poliskonstapel Oscar Källström.

Foto och förlag: Okända omkring 1920. Stämpel: 1922

Efter att ha bytt tåg i Hässleholm kommer Anna till Klippan. Från Klippan fotvandrar hon den 12 km långa vägen till sina syskon. Den 20 april har spaningarna efter Anna lett till att man på kronolänsmanskontoret i Ljungbyhed fått veta att Anna har syskon inom distriktet. Hon sökes upp och tages till länsmanuskontoret för förhör. "Med anledning av vad sålunda förekommit" förklarades Anna häktad och införpassades till kronohäktet i Ängelholm för att därifrån transporteras till länsfängelset i Jönköping.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Blomgren, Klippan omkring 1910. Stämpel: 1916

Anna stortrivs och väljer varje år att stanna kvar i tjänsten. Men 1904 ”dansar hon en sommar” och blir så småningom synbarligen gravid, något som hon dock envist förnekar för sin omgivning. På Vårfrudagen den 25 mars 1905 föder hon i ensamhet ett levande fullgånget flickebarn på pojkarnas rum på andra våningen i familjen Sällbergs hem.

Anna anklagas för att ha dödat barnet och döms så småningom till två månaders straffarbete.

Kanske är det rent av en piga på vykortet men knappast Anna som hade flyttat från Värnamo när bilden togs. Tingshuset spelade dock en roll i hennes liv med anledning av att hon anklages för att ha dödat sitt barn. Rättegången mot Anna äger rum i tingshuset den 12 maj 1905. Anna är överförd från Jönköpings länsfängelse och bevakas av vaktkonstapeln Ek. Åklagaren Ernst Essen-Möller yrkar ansvar för barnamord. Anna framför sin egen berättelse, ovan nämnda förhör samt extra provinsialläkarens besiktning och obduktion redovisas. Så överlägger häradsrätten enskilt och så kommer utslaget: ...finner häradsrätten den tilltalade icke kunna fällas till ansvar i målet, och förordar häradsrätten att Anna genast skall på fri fot sättas. Obduktionskostnader skall efter vederbörligen granskad och godkänd räkning av statsverket gäldas.

Foto: Ester Anderson omkring 1908. Stämpel: 1910

Utdrag ur Gustaf II Adolfs jul i prostgården i Värnamo: Kungen hade i kvällsmörkret snubblat över en skurbalja som pigan lämnat kvar mitt på golvet i hans rum sedan en dräng visslat och lockat iväg henne från storstädningen, ut i ladugården för att vänslas.

Foto och förlag: Ester Anderson kring 1910. Stämpel: 1918

Thures uppfattning om pigor i sina berättelser var annars att de var allmänt opålitliga. Det lyser igenom inte minst igenom i hans ”hävdateckning” om hur det gick till när Gustaf II Adolf firade jul i Värnamo prästgård.

Förlag: Okänt omkring 1903

Kronolänsmannen Ernst Essen Möller agerar i det tysta. I klartext ansåg han alltså att häradsrätten också borde beaktat ”att Anna i enslighet lagt foster i lönn vilket får anses utrett”. Ernst Essen Möller tillskriver Göta Hofrätt, påpekar detta och anför besvär över häradsrättens dom. Efter skriftväxling (!) fattar Hofrätten beslut om att ändra häradsrättens dom i ett utslag den 8 september 1905.

Anna döms till två månaders straffarbete för fosters läggande å lönn samt att gottgöra Statsverket för obduktionskostnaden samt att genast i häkte tagas.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Axel Eliassons Kosntförlag, Stockholm omkring 1902

Anna hade varit piga i Ryssby men lockades till Värnamo. Vid rättegången mot henne sa Thure S bland annat: att han trott pigan vara med barn men ej förstått saken, att han sett henne lagd sjuk samt efterhört hennes tillstånd, då hon förklarar sig vara bättre samt snart bliva bra, att han ej tänkt på saken förrän i onsdags den 12 då han anmodade henne att skaffa skriftligt intyg över sitt tillstånd.

Foto: Aaron Nelson kring 1902. Förlag: Okänt

Thures vänner och kollegor

Raksalongsinnehavaren Augusta Johnsson

Trots en ålderskillnad på 15 år blev Thure Sällberg och ”fröken Augusta” livslångt, mycket goda vänner. Han imponerades av hennes företagsamhet, slagfärdighet och oblyghet. Hon drogs till hans maktposition, tyckte bra om mans charmiga, sorglöst glada sätt och blev för en tid hans ”sekreterare” och förtrogne.

Vid sin ankomst till rakstugan brukade Thure säga: Tack för i natt! högt och ljudligt så att alla kunder kunde höra det. Det kanske dessutom inte var helt osant...

Augusta Vilhelmina Johnsson var född i Värnamo 1869 och var yngst i en syskonskara om 7 barn.

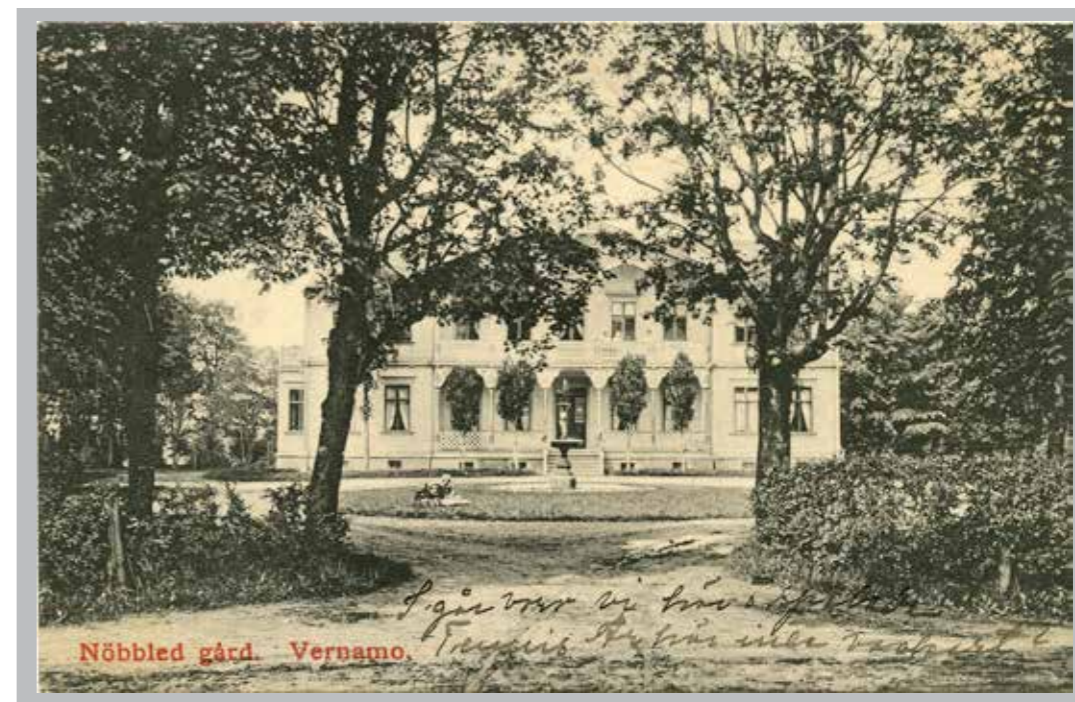
Augusta Johnsson var enligt Kåve på Värnamo Nyheter ”begåvad med ett rörligt intellekt och en rapp och orädd tunga” och hon tar plats som en av Värnamos fyra färgstarka kvinnor vid denna tid. Det är i sällskap med Frälsningsarméns grundare Kommendör Hanna Ouchterlony, Sveriges första och en tid, enda kvinnliga järnhandlare, Edla Carlsson samt Karolina Meurling. Moster Meurling hade recept mot engelska sjukan och sålde det beryktade Meurlingska plåstret användbart till lite av varje samt drev bageri och kaffeservering. På vykortet återfinns Edla Carlssons affär längst till vänster.

Foto: Ida Lundberg omkring 1915. Förlag: Carl Johansson, Värnamo

Hornaryd i Värnamo fick skola 1882 och var en av många skolor på den tiden. Thures barn gick dock inte i denna skola då familjen inte bodde i denna del av stan.

Foto: J.A. Kindblom omkring 1905. Stämpel: 1906

Augusta Johnssons far var förre nattvaktaren sedermera polistjänstemannen, Abraham Johnsson född på Nöbbled Norregård i Värnamo och hennes mor var Anna Petersdotter född på torpet Ekefällan i Värnamo.

Foto och förlag: Okända omkring 1908. Stämpel: 1910

Augusta Johansson hade under flera år sin raksalong i huset till höger. Man ser också skylten Raksalong.

Foto: Ester Anderson omkring 1908. Stämpel: 1916.

Augusta Johnsson emigrerade till Moskva (!) 1892. Troligen tog hon anställning hos kapten Frans Lindström, son till den legendariske grosshandlaren Jonathan Leonard Lindström, ägare till Edhs gård (utanför Värnamo). Frans hade 1873 emigrerat till Moskva och där startat ett gymnastikinstitut. Efter knappt två år återvände Augusta till Sverige och Värnamo 1894. När hon reste ut skrevs hon som piga, vid återkomsten tituleras hon massös och barberare i husförhörslängden och öppnar den första raksalongen i köpingens historia.

Foto och förlag: Okända omkring 1905

Folkhögskolerektorn, tidningsmannen och sångaren Axel Axelsson Rydbeck

Axel Rydbeck föddes 1853 på Lundholmens gård i Vrigstad. Han var son till riksdagsmannen med samma namn.

Axel och Thure lärde känna varandra under skoltiden i Jönköping och det blev en vänskap som varade livet ut.

Handlaren och patronen Snuselin

En av Thures återkommande och omhuldade personligheter i krönikor och paschaser var patron Snuselin. Hans förebild var troligen handlanden Aron Herman Götlin från Norra Vånga i Skaraborgs län som flyttat till Värnamo 1879.

1877 tar sig Axel tillnamnet Axelsson "för att ej förväxlas med fadern". I likhet med Thure blir Axel en riktig mångsysslare i köpingen. Vid sidan om arbete som lärare vid Folkhögskolan och tidningsredaktör har han dessutom en tjänst som kamrer på Sparbanken. 1887 blir han utnämnd till föreståndare för Folkhögskolan i Värnamo och får nu möjlighet att tillämpa de idéer han länge brunnit för:

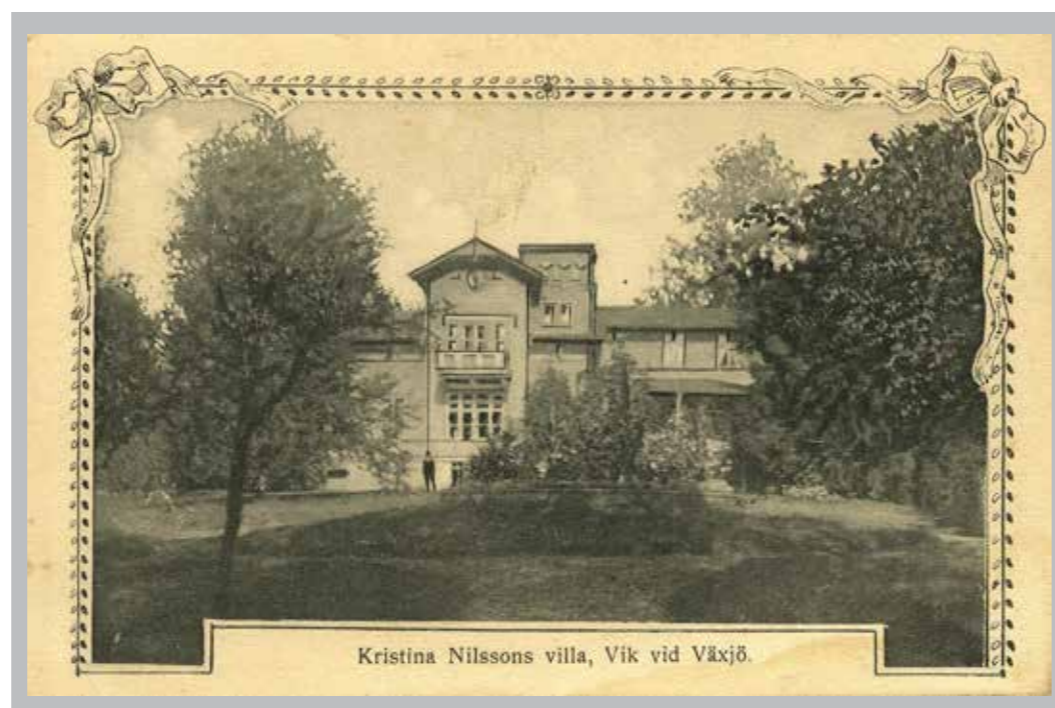
- att göra det förnöjsamt för lärjungen,
- att gifva lärjungen väckelse till håg för kunskapens inhämtande
- att väcka lärjungens håg för självarbete.

Foto och förlag: J.A. Kindblom troligen 1907. Stämpel: 1910

Axel gjorde en rad investeringar som inte var bra, exempelvis i fabriken till höger på vykortet, Lundbergs stolfabrik.

Foto och förlag: J.A. Kindblom kring 1902. Stämpel: 1905

Axel Rydbeck var en mycket god sångare, han blev invald i Orphei Drängar, OD, som andrenetor 1876. Då hade han en Europaturné med Allmänna sången fått deltaga i två konserter i London tillsammans med Christina Nilsson.

Foto och förlag: L. Sandström, Moheda kring 1910

Som folkhögskolerektor avlöstes Axel och övergick till att bli köpingens och sedermera stadens stora, folkliga kulturprofil. Han skrev Värnamosången "Se huru Lagaån glittrar bland alar", han grundade Manskören och var pionjär i Hembygdens styrelse. Han proklamerade på "gamledar" levnadsregler och följande visdomsord är ett bra exempel på hans positiva tänkande och måttlighetsfilosofi:

*Aldrig länge ledsen,
aldrig buttert klaga, sorgen går att skingra,
söndrigt går att laga. Aldrig njuta glädjen till övermått,
glädje blott till husbehov vi fått.*

Foto: Troligen J.A. Kindblom kring 1902. Förlag: Okänt. Stämpel: 1905

Christina Nilsson hade faktiskt i sin ungdom efter ett marknadsframträdande besökt Axels hem Lundholmen utanför Vrigstad.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: K.J. Svenanders Accidenstryckeri och Bokhandel, Sävsjö. Stämpel: 1902

Adalbert och Thure pennfäktades å det värsta och fick lugnas ned av huvudredaktionen i Halmstad.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Lorentz Larsson omkring 1902

Ett klassiskt hus invid Kyrktorget som låg strax intill där det var tidningsredaktion och långt senare blev här nya tidningsredaktioner.

Foto och förlag: Okända. Stämpel 1907

Ett av få vykort från Värnamo som det inte är klargjort var det är taget. Det är dock tidstypiskt för Adalberts tid i Värnamo.

Foto: J.A. Kindblom omkring 1903. Förlag: Oscar E. Kulls

Det var allt annat än stillsamt när Adalbert och Thure pennfäktades. De behövde säkert svalka av sig i Lagan för det var olidligt varmt sommaren 1883 när de två pennfäktades som värst.

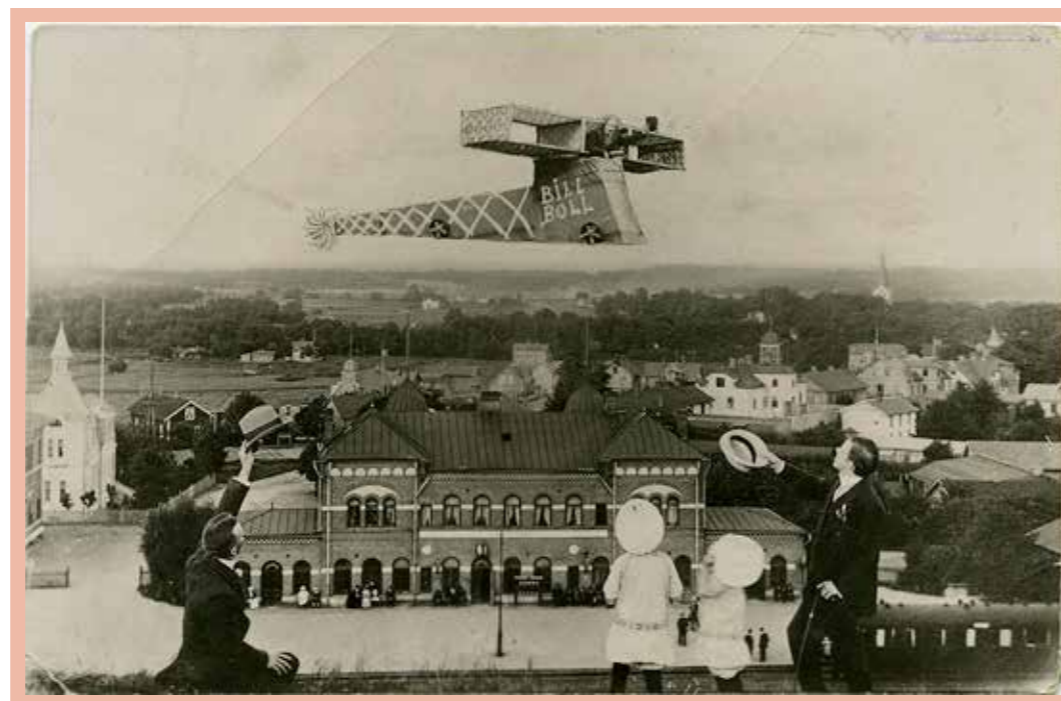
Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1906. Stämpel: 1908

Tidningsmannen Albert Gustaf Ljunggren, Adalbert

Adalbert föddes 1864 i Värnamo. Likt Thure kallar han sig litteratör och siktar som frilansskribent in sig på Värnamo Tidnings fjärde sida som han förser med material, troligen via huvudredaktionen i Halmstad. På så sätt riskerar

han inte att bli bortgallrad av Thure och Axel Rydbeck.

Adalbert och Thure pennfäktades och med tiden bleknade meningsskiljaktigheterna dem emellan och övergick i vänskap och respekt. Adalbert skrev en mycket insiktsfull och varm minnesdikt om Thure S vid hans bortgång.

För 100 år sedan uppenbarade sig de flesta flygplanen och det blev populärt att inkorporera flygplan och människor på ett fotografi. Fotot är från Standbergs kulle ut över köpingen.

Foto och förlag: Okända omkring 1910. Stämpel: Ingen men skrivet 1912

Vidöstern var bland annat sjön för båten Anna som Thure gärna skrev om. Han älskade att beskriva henne som en slumrande skönhet som aldrig riktigt fick komma till sin rätt.

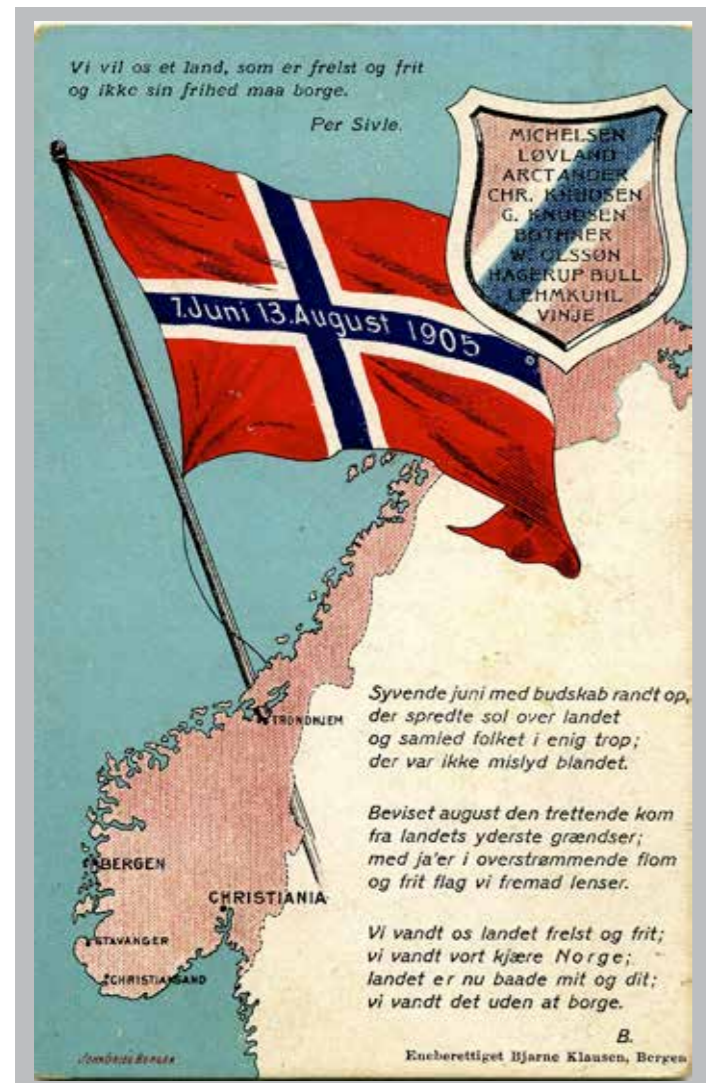
Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1902

Sista striden, en seger för Thure S!

1906 fick Thure beställning av Adalbert att vid sidan om befattningen platsredaktör för Vernamoposten också skriva en krönika i veckan till Smålandsposten. Han arvoderades för detta med 200 kronor per år, notiser och referat honoreras med 7 öre per tryckrad.

Thure levererade vid den här tiden krönikor till totalt 40 dagstidningar och var sedan en tid tillbaka Nya Wexiöbladets utmanare till Smålandspostens Sigurd. Det blev alltså en väldig uppståndelse på Wexiöbladet som ansåg sig ha "ett ouppsigbart kontrakt" med Thure S och därför fortsatte att ge ut hans krönikor.

Wexiöbladets utgivare Ludvig Linnell drog igång en tryckfrihetsprocess mot Smålandsposten.

Thure S var missnöjd med att unionen med Norge upplöstes 1905.

Förlag: Bjarne Klausen, Bergen 1905

Thure Sällberg var en stor beundrare av kung Oscar II och upprördes inte minst över hans motgångar och misslyckande med att hålla ihop unionen med Norge. När Oscar avled på morgonen den 8 december 1907 författade Thure följande dikt till hans minne, införd i Vernamoposten (en vers medtagen här)

Vid Lit de Parade den 13 december 1907

*Hvarför? Gravöl nu vi fira
gamle drotten fällt sin spira
in i själva döden blid. Han som flög kring haf som falken
slumrar nu på katafalken
i det heliga templets frid.*

Förlag: Granbergs Konstindustri Aktiebolags Förlag, Stockholm 1904

Storgatan – nuvarande Storgatsbacken. En gata som varit i händelsernas centrum i många år och även om Thure bodde på andra sidan Åbron var även detta lite av hans kvarter.

Foto: Oscar Hertberg omkring 1908. Förlag: Alfons Ahlgrens Bokhandel

Landsfaderns död, de sista dikterna

Nu står de tidigare kombattanterna Thure S och Adalbert sida vid sida och kämpar och gör det väl- Smålandsposten frikännes i Växjö rådhusrätt. Thure Sällberg fullföljer sin talan mot redaktör Linnell för att han i sin tidning "olovligen aftryckt hans krönikor". Han begär 100 kronor per krönika i skadestånd, men rätten anser 25 kronor vara mer skäligt. Thure avstår dock från sina ansvarsyrkande eftersom Ludvig Linnell avlidit under processens gång. Thure S vann alltså en tryckfrihetsprocess i Växjö rådhus – senare stadshus och i dag stadshotell.

Foto: Joh. Johansson, Liatorp. Tryck: Oscar E. Kulls Grafiska Anst., Malmö. Stämpel: 1901

Ett vykort med spansk text från lilla Värnamo är unik. Vykortet är på ett hus som kan ha funnits vid nuvarande viadukten. Thure Sällberg vandrade säkert förbi här då och då.

Foto: Oscar Hertberg, Värnamo 1908 eller något år senare. Förlag: Okänt

Den hvita krönikan

Lördagen den 11 januari 1908 trycks en krönika från Thure S i Vernamoposten, sannolikt levererad från sjuksängen. Den är mycket märklig i så motto, att det som från början kan uppfattas som en sedvanligt drömlig och vacker kärleksförklaring från Thures hjärta till köpingen, överraskande utmynnar i ett farväl till Värnamo, medvetet eller omedvetet.

Krönikan börjar så här:

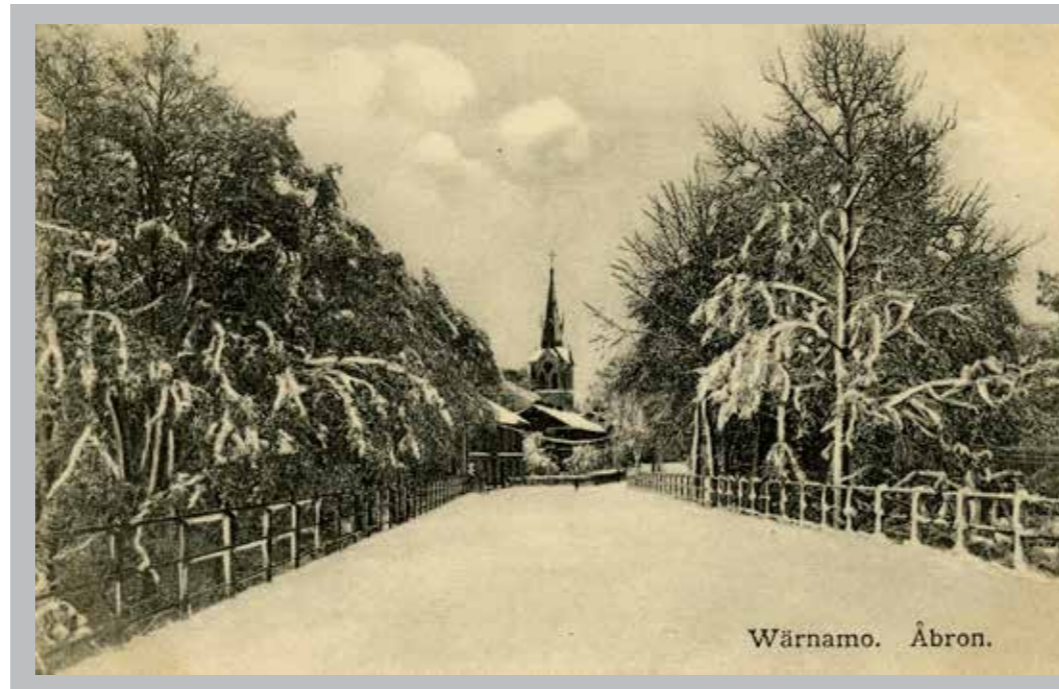
Mången gång har jag haft anledning att skriva skildringar över vår köpings vänhet, när den legat bäddad i grönska uti sin vaka Lagaådalssäng med de kringliggande höjdernas mjuka och färgmättade draperier till sängomhängen och med hvita vackra sommarskyar till sänghimmel.

Är det så att man skådar köpingen, när vårsolen nyss väckt dess jungfruliga känslor, när alla örtagårdarnas alla träd står hvit i blom, så ligger den ju här såsom en brud under hvita lakan, drömmande och med öppna fuktiga ögon om sin kärlekslycka i vårkvällarnes eggande glöd. I sådana tider har jag så ofta och så djupt känt saknaden af denna stora gåfva, som förmår att i ord gifva uttryck åt hvad hjärtat känner. Men den gåfvan är endast skaldernas.

Längre fram i texten:

Hvit är Galgamon såsom hennes barm, hvit är kyrkan, hvitt är begravningskapellet, hvit är till och med Kjellstorpsvägen. Hvarför går vi då här och ser rödt? Hvarför glo vi efter varandras röda blod? Nåja, det der hör egentligen inte hit. Det är botpredikanterna och inte jag som skola se till att folk tillegna sig en smualre renare och hvitare känslor, när de nu hafva själfva naturen till åskådningsmaterial.

Hvad jag vill säga är att köpingen just nu är så vinterfager och grann, så lysande och gnistrande, så ren och fin, att den skulle vara det härligaste bo på jorden om icke – ja tänk efter själf.

Thure S skriver, kanske med tanke just närbelägna Åbron:

Hvad jag vill säga det är att köpingen just nu är vinterfager och grann, så lysande och gnistrande, så ren och fin, att det skulle vara det herrligaste bo på jorden om icke – ja tänk efter själf.

Foto och förlag: Okända omkring 1908. Stämpel 1909

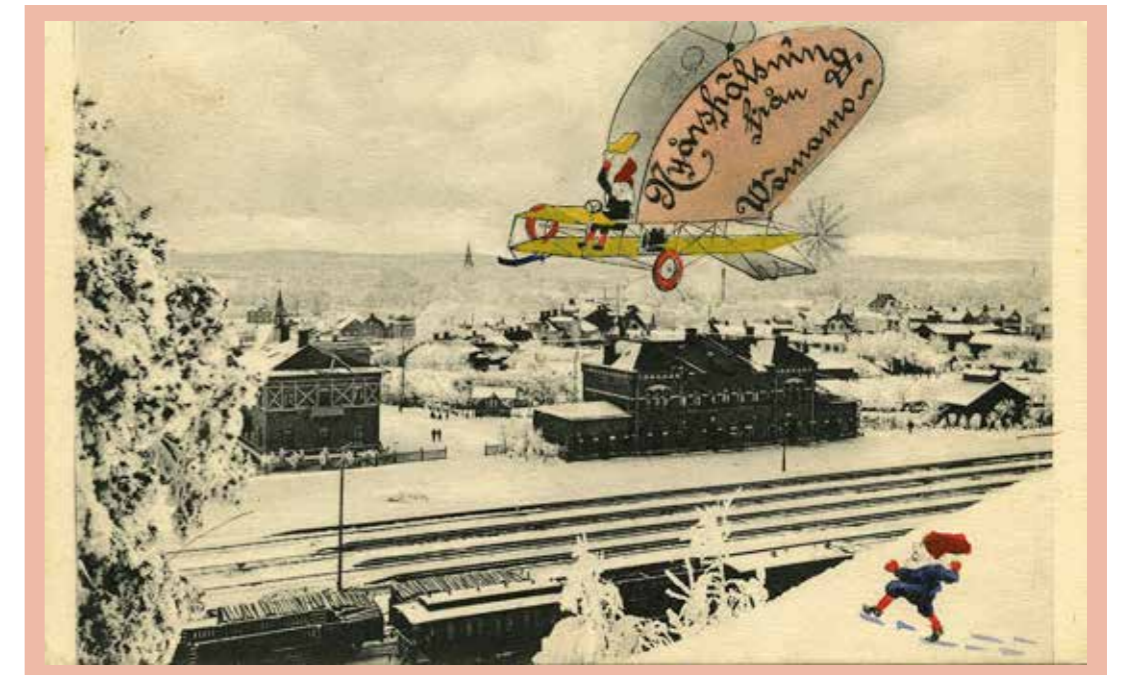
Saxat ur Thures krönika:

...hvita äro Fryeleds åsar...

Han fortsätter:

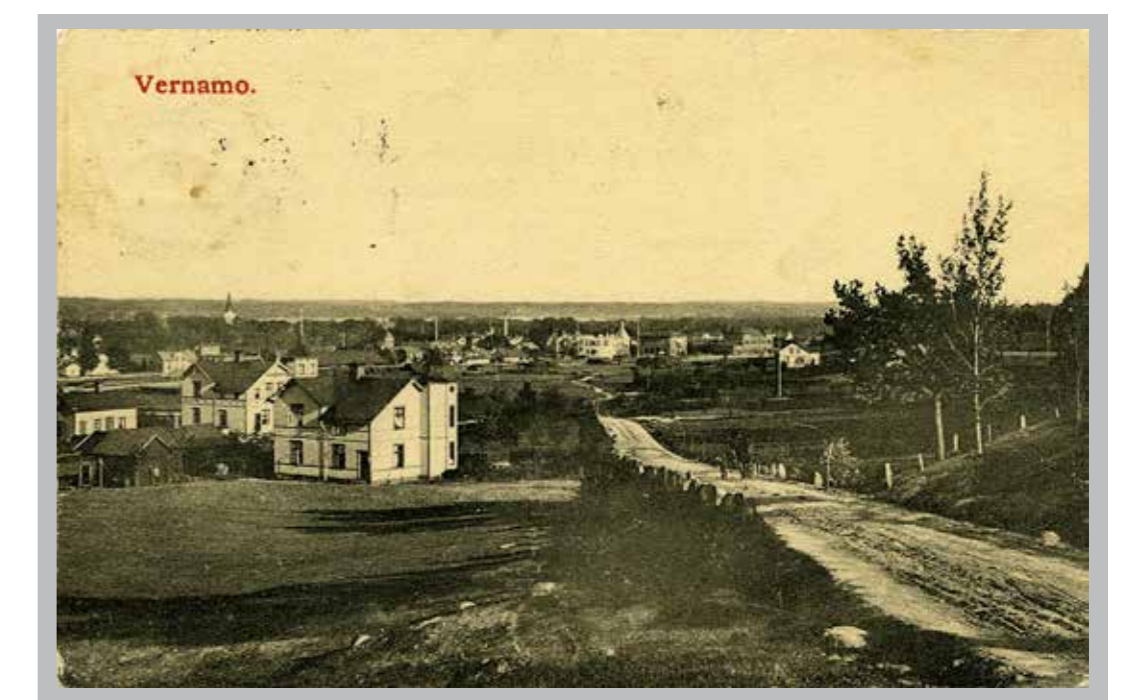
Det har länge rådt en stark kyla. Termometern har emellertid hoppat som en pajas. Ibland har han visat ända upp till 30 grader kallt och några få timmar senare har han varit nära nog vid nollpunkten. Detta har frestat människors hälsa och därför ligga de också sjuka i gårdarna.

Foto och förlag: J.A. Kindblom kring 1902. Stämpel: 1905

Författaren berättar att det var vanligt att önska Gott Nytt År med ett vykort. Detta är ett mer ovanligt vykort taget från Strandbergskulle ned mot de två järnvägsstationerna.

Foto: Oscar Hertzberg (Värnamo). Stämpel 1912

Thure S skriver om "Ålandsryds sockertoppsformade höjder".

Det är den 11 januari 1908 som han i Vernamoposten har en krönika där han bland annat skriver:

Är det så att man skådar köpingen, när vårsolen nyss väckt dess jungfruliga känslor, när alla örtagårdarnas alla träd står täckta i hvit blom, så ligger det ju här såsom en brud under hvita lakan, drömmande med öppna och fuktiga ögon om sin kärlekslycka i i vårkvällarnes eggande glöd.

Foto och förlag: Ester Andersson 1909–1913

Thure skrev: *...hvit är gästgivaregårdens tak...* Gästgivaregården var huset till vänster. Numera är det huset till höger som kallas så.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Math. Svanbeck, Wernamo

Thure Sällberg skriver om Kulltorps tre kullar. Här är visserligen inga kullar men det är Kulltorp likväl, Västergård närmare bestämt.

Foto och förlag: Okända omkring 1910

Thure S skriver om Apladalen.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1903

Snart skulle Thure få uppleva kyrkan på nära håll. Hans sista stund närmade sig och när han skrev som han gjorde kunde man tro att han hade en förning om framtiden.

Foto och förlag: Okända omkring 1910

Thure Sällberg skriver om "hvit är begravningskapellet, och kapellet syns på detta vykort som är ett av få kända utgivna för en särskild händelse, ett reportagevykort.

Foto och förlag: J.A. Kindblom 1907. Stämpel: 1913

Thure S skriver:

Hvit och ren är Vidöstern såsom hade aldrig syndiga Vernamobor seglat fram öfver dess böljor. Men de äro nu stelnade i döden – och döden försonar ju allt.

Foto och förlag: Okända omkring 1915

Yngste sonen drunknar i Munksjön

Thures och Noras yngste son Hans Magnus Thuresson, var född 1895. Det var ingen överdrift att påstå att han var Thures stolthet och glädje. Han var i motsats till sina bröder studiebegåvad och hade ärvt sin fars sociala kompetens.

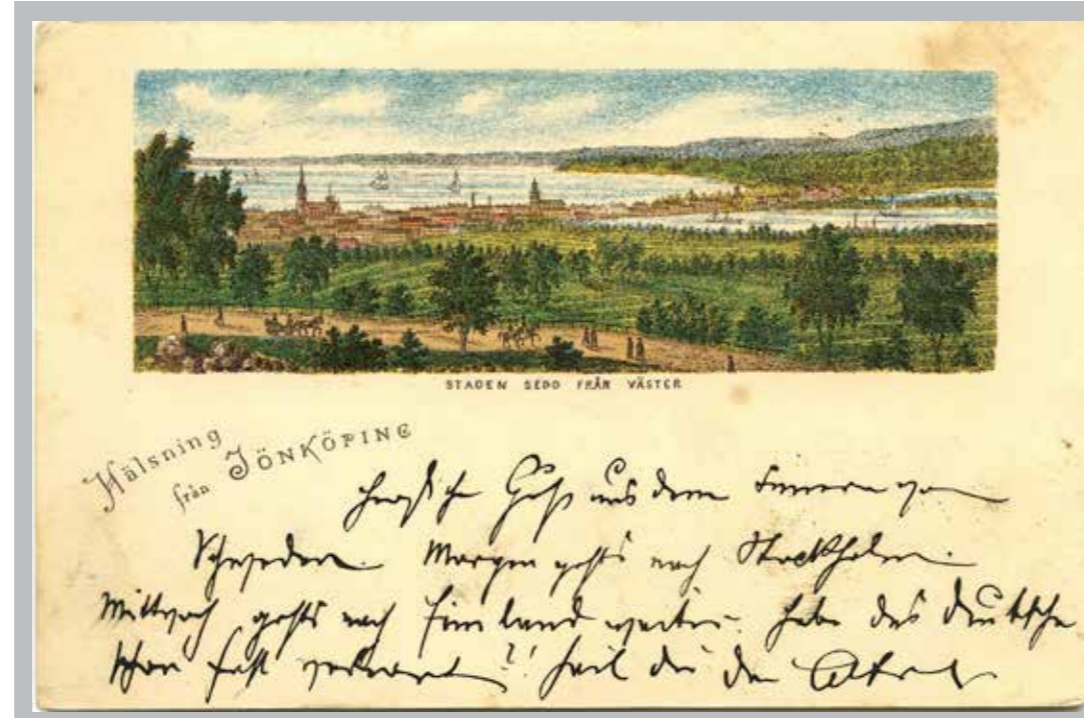
Hans var elev vid Läroverket i Jönköping och hade den 15 januari 1908 på morgonen tenterat till 5 klassen. Under dagen hade han "lockats av den goda isen på Munksjö att pröva skridskoföret". Nära Jordbron råkade han på svag is och gick ned sig och av strömmen fördes han under Tabergsåns iskant och drunknade, knappt 13 år gammal.

Thure som var sängliggande i sviterna efter "lungkatarr" vid dödsbudet, avråddes av läkaren från att delta vid begravningen med tanke på sin vacklande hälsa.

På begravningsdagen den 21 januari var temperaturen -7 plusgrader och det rådde milda västvindar, så Thure lämnade ändå sjukbädden för att förena sig med de sina i begravningståget.

Thure återvände till sjukbädden men sorgen, uppgivenheten och strapatserna på kyrkogården slutade i en influensa. Tillsammans med sviterna från lungkatarr inträdde ett återfall i hans sjukdomsförlopp och långsamt släcktes hoppet om ett tillfrisknande.

Tjugo minuter över åtta på måndagsmorgonen den 27 januari 1908 dör Thure Sällberg i en ålder av 53 år, 2 månader och 13 dagar. Dödsattesten anger fett hjärta + influensa + lungkatarr som dödsorsak.

Munksjö till höger. Det var där Thures yngste son drunknade, tolv dagar före Thures egen dödsdag den 27 januari 1908.

Förlag: Okänt. Stämpel: 1899

Vernamoposten skriver efter begravningen av Thures son:

Den hvita kistan var höljd af blommor och kransar och man hade t.o.m. måst anlita en särskild vagn för alla kransar och buketter, ett vackert bevis på varmt deltagande och en erinran om huru mycket den lille varit avhållen af alla som kommit i beröring med honom.

Foto och förlag: Ester Anderson omkring 1910. Stämpel 1916

Thure Sällberg avlider

Värnamo hade många skolor på den här tiden som folkskolan. Flera av dem hade byggts på 1880-talet.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1903. Stämpel: 1904

Vernamoposten skriver om Thures son:

Då sorgetåget passerade Elementarskolan, slöto sig skolbarnen till detsamma. I tåten gick en gosse som bar den af barnen gifta kransen. Kistan bars av den avlidnes fyra bröder, hans lärare, doktor Hugo Svensson samt en särskildt god vän, direktör Sjöberg. Kyrkoherde Källof höll ett gripande tal under vilket hvarje öga tårades.

Foto och förlag: J.A. Kindblom omkring 1903

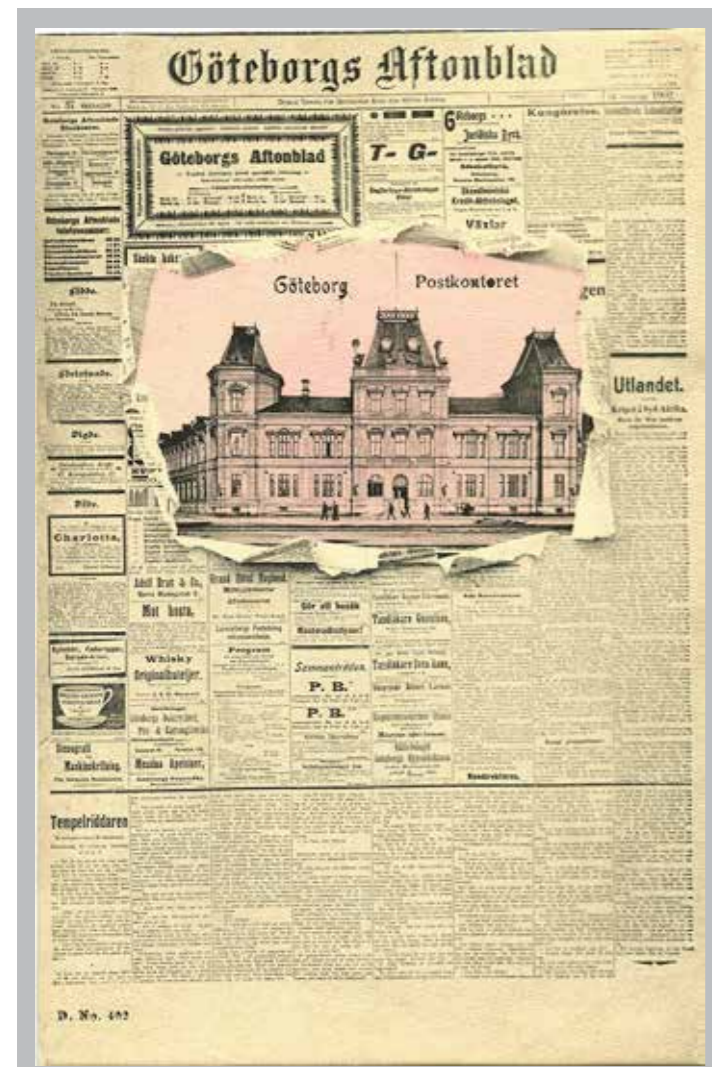
Begravningen

Begravningen skedde på Värnamo norra kyrkogård, på gravplats 141 som sannolikt Samuel August hastigt fått åtaga sig att utvälja tre veckor tidigare vid Hans frånfälle.

1924, på årsdagen av Thure Sällbergs födelsedag, lät Värnamo Hembygdsförening uppföra en anslående minnessten i grå granit på platsen. Vid invigningen av stenen skaldade gamle vännen Axel Rydbeck:

*Uppskattas attisk sälta och finess
dör aldrig minnet av Thure S*

Thure Sällberg är död men hans humor som gjort livet roligare och lättare för så många lever fortfarande kvar i mängder av odödliga paschaser och krönikor från en svunnen tid.

Det kom kransar till begravningen från bland andra Göteborgs Aftonblad.

Foto: Fotograf okänd omkring 1902

Epilog

Boken om Thure Sällberg avslutas med berättelsen Indiansommarfröjd som med sedvanlig sannolikhet utspelar sig dels i en vurst, dels i Bors samhälle. En vurst är en öppen, fyrhjulig utflykts- och familjevagn som var populär i slutet av 1800-talet.

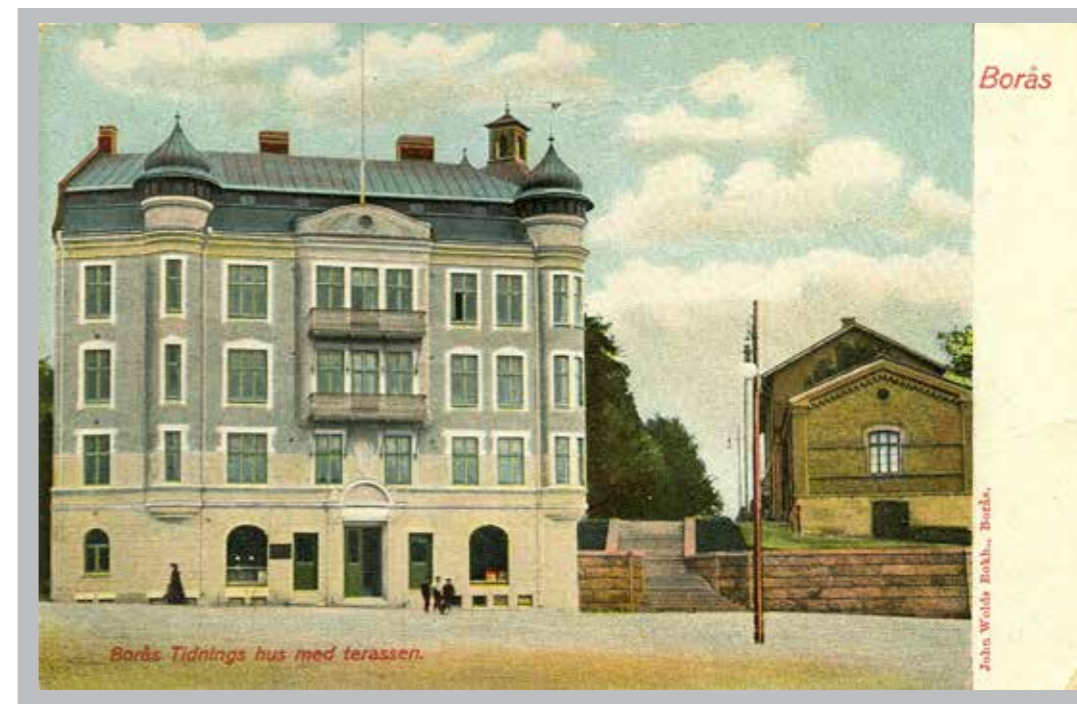
Foto och förlag: Okända omkring 1910

Så här skriver Vernamoposten:

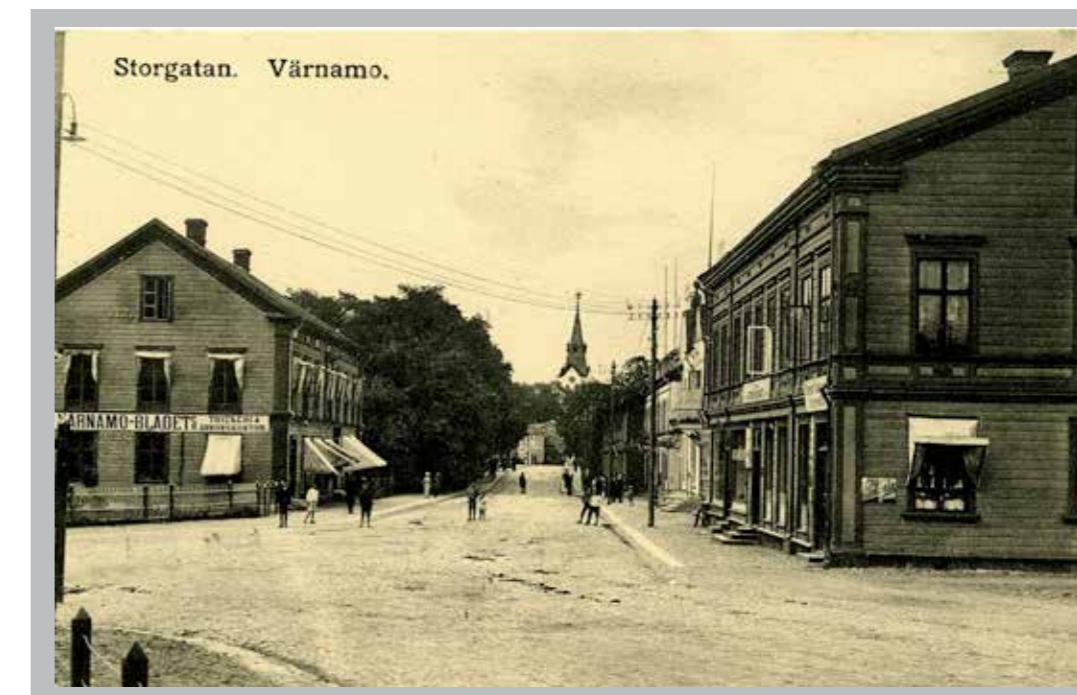
Thure Sällbergs begravning ägde i söndags den 2 februari 1908 kl 13.30 rum i Vernamo kyrka under stort tillopp af deltagare och åskådare vilka helt och hållet fyllde den ljusa vackra korskyrkan. Processionen, för vilken presterade kommunalordföranden, häradskrivare C.O. Åkerman och en aldrig, kär anhörig till den bortgångne, fabrikör J.W. Thunander från Hagafors i Svenarum, inskred under tonerna av en sorgemarsch i kyrkan.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: Hooks Handelsrörelses Förlag omkring 1902

Från Borås Tidning hedrade man minnet av Thure Sällberg med en krans till begravningen.

Foto: Fotograf okänd. Förlag: John Wolds Bokh. Borås omkring 1902

Thure S hade dött och med honom gick en epok i graven. Detta år 1908 startades en ny tidning i Värnamo: Värnamo-Bladet. Den tillkom som en missnöjesyttring över Vernamoposten som inte ansågs tillräckligt lokal efter Thures död. Starten var minst sagt besvärlig. Tidningen utkom med första provnummer 13 november 1908 – en dag före Thures årsdag – och hade bekymmer med ekonomin redan från början. Det dröjde dessutom ända till 1910 innan en ansvarig utgivare presenterades, det blev Ahlström som utsåg sig själv. Axel Rydbeck rekryterades som redaktör och han gav sig direkt in i spaltkrig med sin forne arbetsgivare Vernamoposten som då leddes av Värnamosonen Albert Ljunggren, signaturen Adalbert. En ny era hade inletts men någon skribent som Thure Sällberg fanns inte mer.

Foto: Oscar Hertzberg omkring 1910